

Introducció a la comptabilitat

Jesús Alonso García

PID_00200984

Índex

Introducció	7
Objectius	8
1. Comptabilitat i informació econòmica	9
1.1. El paper de la comptabilitat	9
1.2. Comptabilitat financera	9
1.3. Comptabilitat i patrimoni	10
1.4. Els instruments comptables de representació	12
1.5. Procés econòmic i procés comptable	12
1.6. Exercici econòmic i cicle comptable	13
1.7. La renda generada al llarg de l'exercici econòmic	13
2. La partida doble i el funcionament dels comptes	15
2.1. El mètode de partida doble	15
2.2. Principi fonamental del mètode de la partida doble	16
2.3. Representació comptable en el mètode de la partida doble	17
2.4. Concepte de compte. Conveni de càrrec i abonament	17
2.5. Els instruments comptables	18
2.6. Les fases del cicle comptable	20
2.7. El funcionament dels comptes	20
2.7.1. Comptes administratius	20
2.7.2. Comptes especulatius	21
2.7.3. Comptes de diferències i comptes de despeses i ingressos	22
3. La normalització comptable	24
3.1. Concepte de normalització comptable	24
4. La representació normalitzada del procés econòmic i del cicle comptable	28
4.1. El cicle comptable	28
4.2. Determinació del resultat. Amortitzacions, correccions valoratives i passius estimats	30
4.2.1. Amortitzacions	30
4.2.2. Correccions valoratives	32
4.2.3. Provisions per a desemborsaments futurs: passius estimats	33
4.3. Periodificació comptable	33
4.4. La distribució de resultats	34

5. Presentació dels estats comptables.....	35
5.1. Els comptes anuals	35
5.2. El balanç de situació	36
5.3. El balanç, model normal i abreujat	37
5.4. El compte de pèrdues i guanys	39
5.5. El compte de pèrdues i guanys, model normal i abreujat	40
5.6. L'estat de canvis en el patrimoni net	40
5.7. L'estat de fluxos d'efectiu	40
5.8. La memòria	41
6. Nou Pla general de comptabilitat.....	43
6.1. Marc conceptual	43
6.2. La imatge fidel	43
6.3. Principis comptables	44
6.4. Elements dels comptes anuals	45
6.5. Criteris de valoració	46
7. La comptabilització dels conceptes principals.....	50
7.1. La comptabilització del disponible líquid o liquiditat	50
7.1.1. Disponibilitat	50
7.1.2. Comptabilització del disponible	51
7.1.3. Disponibilitats líquides en moneda estrangera	51
7.2. La comptabilització de les existències	56
7.2.1. Les existències en el Pla general de comptabilitat	56
7.2.2. Valoració d'existències	57
7.2.3. Mètodes d'assignació de valor	58
7.2.4. Les correccions de valor de les existències	58
7.3. La comptabilització de l'immobilitzat material i intangible	61
7.3.1. Immobilitzat material i inversions immobiliàries	61
7.3.2. L'immobilitzat material en curs	63
7.3.3. Valoració inicial de l'immobilitzat material	63
7.3.4. La capitalització d'interessos en l'immobilitzat material	64
7.3.5. Valoració posterior de l'immobilitzat material	65
7.3.6. Baixa de l'immobilitzat material	66
7.3.7. Situacions especials de l'immobilitzat material	67
7.3.8. Immobilitzat intangible	68
7.3.9. Recerca i desenvolupament	69
7.3.10. Fons de comerç	70
7.3.11. Deteriorament de valor de l'immobilitzat intangible	72
7.4. La comptabilització dels actius no corrents i els grups alienables d'elements mantinguts per a la venda	72
7.4.1. Actius no corrents mantinguts per a la venda (ANCMV)	73
7.4.2. Incompliment posterior de les condicions per a ser classificat com a ANCMV	74

7.4.3. Grups alienables d'elements mantinguts per a la venda (GAEMV)	75
7.5. La comptabilització dels actius i passius financers	76
7.5.1. Actius financers i les seves categories	76
7.5.2. Passius financers	82
7.5.3. Instruments de patrimoni propi	85
7.5.4. Casos particulars	86
7.6. La comptabilització de l'impost sobre beneficis	86
7.6.1. Actius i passius per impost corrent	86
7.6.2. Actius i passius per impost diferit	87
Exercicis d'autoavaluació	91
Solucionari	93
Glossari	94
Bibliografia	97

Introducció

En l'actualitat, hi ha múltiples persones, organitzacions i institucions que contínuament prenen decisions de naturalesa econòmica i financera.

La raó de l'adopció de decisions per part de diverses persones físiques, empreses i altres ens socials (unitats econòmiques) és que formen part d'un entorn econòmic canviant, en modificació constant, per la qual cosa resulta necessari que s'adaptin per a poder-se desenvolupar o, almenys, sobreviure en la vida i en els diversos mercats.

Per a prendre aquestes decisions, les unitats econòmiques esmentades han de fer provisió d'informació econòmica i financera que dimana de l'entorn econòmic. Aquesta informació també és emesa per les empreses, les diverses administracions públiques i entitats no lucratives (fundacions, associacions, ONG, clubs, etc.). Així mateix, hi ha informació agregada del país, regió, etc. que es posa de manifest mitjançant les magnituds macroeconòmiques (PIB, renda nacional, valor afegit, xifra d'ocupació, taxa d'inflació...).

Per a la presa de decisions en un ambient hostil, amb un alt grau d'incertesa i risc, es requereix una informació en quantitat i de prou qualitat que aconseguixi eliminar aquesta incertesa per a evitar les conseqüències nefastes de decisions errònies. A més, més complexitat exigeix nivells d'informació superiors. Cada vegada s'utilitza menys la intuïció en la presa de decisions.

La comptabilitat proporciona informació sobre la viabilitat econòmica i financera de l'empresa i ajuda a prendre decisions que facilitin la consecució dels objectius. Però la comptabilitat no solament és útil per als gestors de l'empresa, sinó que també ho és per a una multitud d'agents externs com els accionistes, els clients o proveïdors, la comunitat on l'empresa se situa, o per a la Hisenda pública.

Amb aquest mòdul s'introdueix l'estudiant en els conceptes bàsics de comptabilitat i en el funcionament de la comptabilitat financera o comptabilitat externa d'empresa, cosa que permetrà entendre millor l'empresa i els impostos que l'afecten.

En primer lloc, s'estudiarà el que constitueix un fet comptable i la seva comptabilització, com també el funcionament dels comptes i el mètode de partida doble. A més, es farà una breu referència a la presentació dels estats comptables. Després s'estudiaran les normes de registre i valoració del Pla general de comptabilitat de 2007.

Objectius

En finalitzar la lectura del mòdul següent, l'estudiant ha d'haver assolit els objectius següents:

- 1.** Entendre el concepte i els tipus de comptabilitat i conèixer l'objecte d'estudi, finalitat, i a qui interessa la comptabilitat financera.
- 2.** Conèixer els aspectes fonamentals de l'entorn econòmic en què l'empresa desplega l'activitat i els conceptes de *riquesa* i *renda*.
- 3.** Conèixer el patrimoni, tant des del vessant de la inversió com del finançament, i distingir les classes d'elements i masses patrimonials.
- 4.** Reconèixer els fets econòmics que pot recollir la comptabilitat, i les variacions que aquests fets produeixen en el patrimoni.
- 5.** Conèixer el procés de comptabilització de les operacions, el seu mètode i els instruments, com també el procés bàsic d'elaboració de balanços i comptes de pèrdues i guanys.
- 6.** Conèixer el mètode per a desenvolupar la comptabilitat de l'empresa d'un període, tenint en compte la globalitat del procés comptable.
- 7.** Conèixer el procés d'obtenció del resultat comptable.
- 8.** Conèixer el marc conceptual del Pla general de comptabilitat de 2007 i les normes principals de registre i valoració.

1. Comptabilitat i informació econòmica

1.1. El paper de la comptabilitat

Avui dia la comptabilitat es considera el sistema principal d'informació de les unitats econòmiques que, entre altres coses, tracta d'oferir, en principi, una informació estructurada i rellevant sobre la riquesa existent i la renda generada per aquelles.

La comptabilitat és una eina que es va crear fa molt temps per a conèixer, registrar, comprendre i explicar els fets econòmics. Se'n poden assenyalar les característiques següents:

- La seva finalitat és servir de base a les decisions econòmiques referides a l'entitat o a l'empresa.
- Es desenvolupa considerant que la persona que realitza la comptabilitat (responsable comptable) és aliena al negoci o activitat objecte d'anàlisi per la comptabilitat, i que aquest negoci o activitat té entitat pròpia, fins i tot quan el comptable n'és el propietari i encara que l'activitat o negoci no tingui personalitat jurídica independent. Aquest enfocament rep el nom de *principi d'entitat*.

La qualitat de la informació comptable exigeix que l'aplicació del principi d'entitat sigui radical i estricta, sense la concessió més mínima. Qualsevol atemptat al principi d'entitat afecta, en sentit negatiu, la qualitat esmentada, fins que la informació arriba a perdre tota utilitat i no serveix absolutament per a res.

Per a prendre decisions econòmiques, es requereix informació econòmica i financera, i aquesta s'ha de quantificar. És per això que la comptabilitat representa valors i té encomanada, per tant, l'àrdua tasca de captar i quantificar la més subjectiva de les magnituds: el valor. La tasca d'atribuir valor a les coses és força complicada, ja que les coses no tenen valor en si mateixes; són les persones que els n'atribueixen, i aquesta atribució es fa segons opinions personals i circumstàncies temporals. Per la seva banda, la unitat de mesura utilitzada per a la comptabilitat és la unitat monetària.

1.2. Comptabilitat financera

La comptabilitat considerada el sistema principal d'informació economicofinancera de l'empresa o de qualsevol unitat econòmica es divideix en diferents àrees o branques, d'acord amb el tipus o el contingut de la informació a ela-

borar i la naturalesa dels destinataris de la informació o usuaris (comptabilitat financera, comptabilitat analítica, comptabilitat pressupostària, comptabilitat per a la direcció, comptabilitat pública, comptabilitat per a entitats sense ànim de lucre, etc.).

Una de les branques o àrees és la comptabilitat financera, denominació que rep la comptabilitat que té per finalitat l'elaboració d'informació econòmica i financera per a ser subministrada al món exterior, en benefici de diversos usuaris (accionistes, altres empreses, institucions públiques, analistes financers i d'inversions, premsa, entitats financeres, inversors com persones físiques, etc.), que, encara que estiguin interessats a conèixer la marxa de l'empresa, no poden accedir als documents interns, i és per això que no tenen capacitat per a controlar la qualitat de la informació que reben, llevat que la informació que reben sigui auditada.

Les característiques més destacades de la comptabilitat financera són les següents:

- Està estrictament regulada o sotmesa a normes d'aplicació obligatòria, i una d'elles és el mateix Pla general de comptabilitat. Aquestes normes tenen com a finalitat garantir la qualitat de la informació.
- Utilitza el mètode de la partida doble per a representar la realitat econòmica de l'entitat. Aquest mètode considera o preveu tots els fenòmens econòmics des de dos punts de vista.

El procés d'elaboració de la informació mitjançant la comptabilitat es fa fonamentalment prenent com a base els documents que genera el desenvolupament de l'activitat i no la mateixa realitat. No obstant això, la comptabilitat ha de considerar determinats esdeveniments i circumstàncies que han ocorregut i que impliquen assumir riscos, que molt probablement originaran pèrdues o pagaments en el futur, malgrat que el fet encara no es produeixi (risc d'insolvències de clients, indemnitzacions a liquidar en el futur per danys provocats al medi ambient, etc.).

1.3. Comptabilitat i patrimoni

En l'àmbit de la comptabilitat, el patrimoni és el **reflex** d'un conjunt de béns, drets i obligacions en què resulta fonamental diferenciar el que es té (béns i drets) i el que es deu (obligacions).

Els **béns i drets** que l'entitat necessita i utilitza per a realitzar la seva activitat econòmica amb la finalitat de generar ingressos i beneficis rep el nom d'**actiu**; és a dir, és el conjunt de mitjans econòmics i financers per a ser emprats en l'activitat de l'entitat.

Les **obligacions** són els compromisos que l'entitat ha contret amb terceres persones (prestadors, obligacionistes, Hisenda pública, proveïdors...) i que ha de liquidar quan arribi la data de venciment. Aquest conjunt rep el nom de **passiu**.

A més, hi ha **altres obligacions** que no es consideren com a tals, ja que, des del mateix moment en què es contreuen no estan fixades les dates de venciment o de liquidació i, a més, no procedeixen de terceres persones, sinó dels propietaris (accionistes o socis) que assumeixen el risc del negoci o activitat.

Per a entendre la naturalesa d'aquesta relació peculiar de l'entitat amb els seus propietaris, s'ha de recórrer al principi d'entitat. Una de les conseqüències d'aquest principi és la separació entre els patrimonis dels propietaris i de l'entitat, almenys pel que fa a la comptabilitat. És com si els propietaris haguessin cedit una part del patrimoni personal a l'entitat, activitat econòmica, empresa o negoci. A canvi d'aquesta cessió, els propietaris esperen que l'entitat compleixi els fins que li han assignat. Si es tracta d'una activitat econòmica lucrativa, els propietaris esperen aconseguir uns beneficis relacionats amb el valor del conjunt de béns i drets cedits. El compliment d'aquestes expectatives és, justament, l'obligació de l'entitat amb els propietaris, i el conjunt de les aportacions realitzades pels propietaris i la retenció de beneficis s'anomena, avui dia, **patrimoni net**.

La consideració de les aportacions dels propietaris com a fonts de finançament dóna lloc, necessàriament, a la igualtat entre l'actiu i el passiu, ja que allò que l'empresa té, si no ho deu a tercers, és perquè ho ha rebut dels propietaris. Aquesta situació es pot considerar un antecedent de la partida doble o principi de dualitat.

Si el patrimoni net o riquesa neta d'una empresa consisteix en 500.000 euros en diners, mercaderies valorades en 2.000.000 d'euros, 1.500.000 d'euros en deutes i 1.000.000 d'euros en aportacions fetes pels propietaris, la representació comptable serà la següent:

Actiu		Patrimoni net i passiu		
Mercaderies (existències)	2.000.000	Patrimoni net (propietaris)	1.000.000	
Diners (tresoreria)	500.000	Deutes	1.500.000	
Total actiu	2.500.000	Total patrimoni net i passiu	2.500.000	

1.4. Els instruments comptables de representació

Cada un dels béns, dels drets i de les obligacions que constitueixen el patrimoni de l'entitat es considera un element patrimonial. Els instruments comptables que s'utilitzen en la representació dels elements patrimonials reben el nom de **comptes**.

A cada element d'aquest patrimoni s'assigna un compte representatiu dels moviments que l'afecten i, al seu torn, el compte de cada element principal diferenciat es divideix en subcomptes o comptes auxiliars, tants com elements o components individuals diferenciats hi hagi, d'acord amb el grau de diversificació que es requereixi.

Així, el compte de maquinària representa totes les màquines que té l'empresa, de la mateixa manera que el compte de proveïdors representa tots els deutes de l'entitat amb els subministradors de mercaderies i matèries primeres.

El subcompte de maquinàries trepants fa referència a aquest element particular o diferenciat de maquinària diferent de la resta de la maquinària; el subcompte de proveïdors de mercaderies fa referència a les obligacions de pagament per adquisicions de matèries primeres diferents d'altres proveïdors per compres de matèries auxiliars, conjunts incorporables, etc.

El document comptable que reflecteix la riquesa i el patrimoni de l'empresa és el balanç de situació: aquest document permet conèixer la situació econòmica i financera de l'entitat a què pertanyen els elements comptables representats pels comptes. En el balanç, els comptes que representen béns i drets apareixen classificats i ordenats en una banda, i els comptes que representen obligacions, en una altra.

1.5. Procés econòmic i procés comptable

El procés econòmic o desenvolupament de la vida econòmica que segueix qualsevol entitat es produeix d'una manera continuada, sense interrupcions ni ruptures de cap tipus, des del començament fins a l'acabament o dissolució (liquidació si es tracta d'una empresa).

El procés comptable és un reflex fidel del procés econòmic i financer desenvolupat per l'empresa o qualsevol altra entitat, però s'ha d'interrompre amb una determinada periodicitat com si l'activitat o vida econòmica de l'entitat finalitzés en un moment determinat i tornés a començar en aquest moment. Malgrat que la realitat econòmica, quant al desenvolupament, es produeix d'una manera continuada des del principi fins al final, sense interrupcions o cessacions de cap mena, la comptabilitat tracta d'analitzar i representar aquesta mateixa realitat per períodes de temps més curts.

Per tant, el període de temps total o vida de l'empresa s'estructura, des del punt de vista comptable, en una sèrie contínua de períodes anuals o exercicis econòmics.

1.6. Exercici econòmic i cicle comptable

L'exercici econòmic és el període de temps, generalment un any, en què es fracciona l'activitat econòmica de l'entitat. En l'àmbit de les empreses, l'exercici econòmic coincideix habitualment amb l'any natural, encara que altres empreses tenen una data de tancament diferent en funció del tipus d'activitat que realitzen (esportiva, d'ensenyament, vitivinícola, de confecció, etc.).

La introducció d'aquest fraccionament de l'activitat econòmica s'imposa per la necessitat que tenen els usuaris de la informació comptable de conèixer periòdicament els resultats econòmics de l'entitat, sense haver d'esperar fins al final d'aquesta activitat per a arribar a conèixer-los.

El **cicle comptable** es pot definir com el conjunt d'operacions comptables que tenen com a finalitat captar les variacions econòmiques i financeres que es produeixen dins l'entitat reflectides per la comptabilitat durant un exercici econòmic. La seqüència que segueix el desenvolupament de les operacions conté les fases següents:

- a) Obertura de la comptabilitat
- b) Representació de les operacions de l'exercici
- c) Tancament de la comptabilitat

Com a conclusió d'aquest punt es pot dir que, de la mateixa manera que el procés econòmic es produeix d'una manera continuada, el procés comptable es caracteritza per estar format per una sèrie ininterrompuda de cicles comptables.

En tot cicle comptable, es parteix d'un balanç de situació inicial i s'acaba amb un balanç de situació final. Aquest últim representa la situació patrimonial de l'entitat en el moment del final d'un exercici econòmic i que serà el d'inici del següent.

Balanç de situació

El balanç de situació és un dels documents o estats comptables importants juntament amb el compte de pèrdues i guanys.

1.7. La renda generada al llarg de l'exercici econòmic

La **renda empresarial** és un altre dels conceptes d'una importància considerable, a part de la riquesa. Tots dos termes estan interrelacionats: com més gran sigui la renda generada més gran serà la riquesa; com més gran sigui la riquesa, més possibilitats hi ha per a generar més renda.

La renda té l'origen en l'activitat econòmica o financera, realitzada per l'empresa de manera habitual o ordinària, al llarg d'un període de temps determinat; i s'entén per *renda* l'excedent procedent de les activitats d'explotació o ordinàries i es correspon amb la diferència entre dos tipus de fluxos:

- [1] Fluxos econòmics derivats de la venda de productes i prestació de serveis (ingressos d'explotació), i també altres ingressos.
- [2] Fluxos derivats de les adquisicions d'altres béns i serveis, que es constitueixen en factors necessaris per a l'obtenció dels fluxos anteriors (despeses d'explotació), i també altres despeses.
- [3] = [1] – [2] Renda o resultat

El terme *renda* o *resultat* és de naturalesa dinàmica i està connectat amb l'activitat o activitats corrents dutes a terme per l'empresa. L'avaluació de la renda posa de manifest la capacitat de l'empresa en la generació de recursos financers, la materialització de la qual pot implicar un augment de diners o efectiu, drets corrents de cobrament, existències o altres actius; així mateix, pot implicar una disminució d'obligacions corrents de pagament o d'altres passius exigibles.

En cas contrari, una capacitat de generació negativa implica una disminució de la riquesa inicial del període, disminució d'immobilitzat, actius intangibles, existències, drets corrents de cobrament, efectiu o d'altres inversions, com també augment d'obligacions corrents de pagament o d'altres passius exigibles.

2. La partida doble i el funcionament dels comptes

2.1. El mètode de partida doble

El mètode de la partida doble es va incorporar a la comptabilitat cap a l'any 1250. Amb la seva incorporació, la comptabilitat es va convertir en un instrument imprescindible, tant per a entendre com per a explicar els fenòmens econòmics. Aquest mètode considera que en qualsevol fet, transacció o operació econòmica hi ha una relació bàsica, bidimensional, que preveu simultàniament dos aspectes o dues característiques antagòniques en tota realitat econòmica representada, tant una visió estàtica com la que correspon a una situació, com la visió dinàmica o imatge d'un fet com ara l'adquisició d'un bé.

Així, la situació patrimonial d'una societat que s'acaba de constituir amb una aportació en metàl·lic d'un milió d'euros feta pels propietaris s'ha de representar de la manera següent:

Representació comptable

Materialització, destinació o inversió (actiu)		Procedència o finançament (passiu)	
Diners o tresoreria	1.000.000	Propietaris	1.000.000
Total actiu	1.000.000	Total passiu	1.000.000

Si a continuació es fa una compra de mercaderies per un import de 400.000 d'euros al comptat, la representació de l'operació es fa així:

Representació comptable

Augmenten:		Augmenten:	
Mercaderies	400.000	Diners o tresoreria	400.000

Manera de representar la compra subsegüent d'un edifici per un import de 2.000.000 euros a crèdit:

Representació comptable

Augmenten:		Augmenten:	
Edificis	2.000.000	Deutes	2.000.000

La nova situació patrimonial s'ha de representar de la manera següent:

Representació comptable

Materialització o inversió (actiu)		Procedència o finançament (passiu)	
Diners o tresoreria	600.000	Propietaris	1.000.000
Mercaderies	400.000	Deutes (recursos d'altres)	2.000.000
Edificis	2.000.000		
Total actiu	3.000.000	Total passiu	3.000.000

És clar que la situació final és conseqüència tant de la situació de partida, que a més limita les possibilitats d'actuació subsegüents (per exemple, l'empresa no pot comprar l'edifici al comptat perquè en aquest moment no té prou diners), com de les operacions que s'han fet a continuació. Si la situació de partida fos una altra, la situació final també seria diferent.

2.2. Principi fonamental del mètode de la partida doble

Com s'ha indicat en el tema anterior, *actiu* és la denominació que rep el que es té o la materialització, i *passiu* és l'expressió que s'aplica a l'origen o procedència del que es té o actiu. Tenint en compte això, el principi fonamental del mètode de la partida doble s'enuncia de la manera següent: tota anotació comptable s'ha de fer de manera que la igualtat entre el conjunt de béns i drets (o actiu) i el conjunt d'obligacions davant tercers, juntament amb les aportacions dels propietaris i altres recursos atribuïts a aquests (o passiu), sempre es conservi.

Del principi fonamental del mètode de la partida doble o del **principi de dualitat** es desprèn l'**equació** denominada **fonamental de l'equilibri patrimonial**, que s'expressa de la manera següent:

$$\text{actiu} = \text{passiu}$$

L'equació anterior expressa que el conjunt de béns i drets (riquesa des del punt de vista de la materialització) sempre ha de ser igual al conjunt de les obligacions davant de tercers, juntament amb les aportacions o recursos subministrats pels propietaris. Més ben dit: el passiu representa el conjunt de les fonts de finançament, que es concreten o materialitzen en el conjunt d'elements que componen l'actiu.

2.3. Representació comptable en el mètode de la partida doble

La representació comptable dels fets o operacions econòmiques es pot fer seguint diverses tècniques. La més utilitzada és la representació convencional.

Consisteix en dos tipus de registre:

- **Registre cronològic o diari de les operacions.** S'hi transcriuen totes les operacions que es fan dia a dia. Cada operació ha de relacionar, almenys, dos elements: un ocupa el lloc de l'ocupació, entrada, aplicació o deure; l'altre, la posició o característica de recurs, sortida, origen o haver.

Es representa de la manera següent:

Import	Ocupació Entrada Aplicació Deure	a	Recurs Sortida Origen Haver	Import
--------	---	---	--------------------------------------	--------

- **Registre sintètic o major.** Per a cada element (ens, variable econòmica o financera) que intervé en les operacions s'assigna un compte (T), mitjançant el qual es recullen tots els moviments o anotacions comptables que hagin afectat aquest element.

2.4. Concepte de compte. Conveni de càrrec i abonament

- El compte, instrument de representació dels elements patrimonials, ha de constar de dues parts, que han de recollir, respectivament, els augments i les disminucions de valor de l'ens o variable, econòmica o financera, representat.

Element, ens, variable	Deure (ocupació, aplicació, entrada, augment d'inversió o disminució de finançament)	Haver (procedència, origen, sortida, augment de finançament o disminució d'inversió)
------------------------	---	---

- En tot sistema de comptes hi ha d'haver, almenys, dues sèries de comptes de signe contrari que representin respectivament els béns i drets o actiu, i les obligacions davant de tercers i recursos atribuïbles als propietaris o

passiu. Els comptes d'actiu formen la primera sèrie, i els comptes de passiu la segona.

- En tota anotació comptable han d'intervenir, almenys, dos comptes representatius de dues magnituds o variables comptables que pertanyin a la inversió o finançament i que funcionin de manera oposada, o bé perquè, tot i ser del mateix signe, una recull augments i l'altra disminucions, o bé perquè, com que són de signe contrari, el mateix tipus d'operació (augments o disminucions per a totes dues) té significat antitètic.
La necessitat de conservar la igualtat entre l'actiu i el passiu es troba en l'origen d'aquesta regla o essència de la partida doble o principi de dualitat. Si en un compte d'actiu o de passiu s'anota un augment o una disminució d'un element patrimonial, aquesta anotació s'ha de compensar necessàriament amb una altra o unes altres de signe contrari.
- Si s'utilitza la mateixa unitat monetària, les quantitats dels dos o més comptes que funcionin de manera oposada en una mateixa operació han de ser conjuntament iguals.

El **conveni de càrrec i abonament** obeeix a la regla següent:

En els comptes d'actiu, els augments de valor s'han d'anotar en el deure. Així, en els mateixos comptes d'actiu, les disminucions de valor s'han d'anotar en el costat dret o haver (perquè es tracta d'una sortida o destrucció de valor).

En els comptes de passiu, els augments de valor s'han d'anotar en el costat dret o haver, i les disminucions, en el costat esquerre o deure.

Comptes d'actiu			Comptes de passiu	
Deure	Haver		Deure	Haver
Augments	Disminucions		Disminucions	Augments
de valor	de valor		de valor	de valor

2.5. Els instruments comptables

Els instruments comptables són els mitjans o les eines que utilitza la comptabilitat per a portar a bon terme la tasca de representar la realitat econòmica. Es poden classificar en conceptuals i materials.

- **Els instruments comptables conceptuals** són el compte, el balanç de situació o balanç inventari, i el balanç de comprovació.

- **El compte.** Com ja s'ha dit anteriorment, el compte és l'instrument de representació dels elements patrimonials o ens comptables.
- **El balanç de situació o balanç inventari.** És l'instrument que agrupa coordinadament tots els comptes de l'actiu i el passiu, i proporciona la representació del patrimoni de l'entitat; també es pot dir que permet conèixer la situació econòmica i financera de l'entitat a què corresponen els ens comptables representats pels comptes. També s'anomena *balanç inventari*.
- **El balanç de comprovació.** S'utilitza per a comprovar si totes les anotacions comptables del llibre diari o registre cronològic han estat transcrites fidelment al llibre major, i viceversa. S'elabora sumant les xifres del deure i de l'haver dels comptes del llibre major i comprovant que totes dues sumes coincideixen amb si mateixes i amb les sumes del deure i de l'haver del llibre diari.
- **Els instruments comptables materials fonamentals** són el diari, el major i el llibre de balanços (inventaris) i comptes anuals (suports materials o de registre).
 - **El diari o llibre diari.** En aquest llibre es representen els fets econòmics, les transaccions o operacions econòmiques i les financeres a mesura que es produeixen, és a dir, per ordre cronològic. Això n'explica el nom: de l'acció de recollir diàriament les operacions que es produeixen en l'entitat. Segons l'article 25 del Codi de comerç, l'empresa ha de portar necessàriament un llibre diari. L'article 28 disposa: "El libro diario registrará día a día todas las operaciones relativas a la actividad de la empresa".
 - **El major o llibre major.** En aquest llibre o quadern, cada parella de pàgines adjacents serveix de suport material a un compte.
 - **El llibre de balanços (inventaris) i comptes anuals.** Les seves pàgines serveixen de suport material als balanços de sumes i saldos i als comptes anuals. L'article 25 del Codi de comerç obliga les empreses a portar un llibre de balanços i comptes anuals i, segons l'article 28 del mateix codi, almenys trimestralment els balanços de comprovació s'han de transcriure amb sumes i saldos al llibre de balanços i comptes anuals.

D'altra banda, el Pla general de comptabilitat de 2007 (I part sobre el marc conceptual, 1r.) i la nova redacció de l'article 34.1 del Codi de comerç (modificat per la Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a l'harmonització internacional basant-se en la normativa de la Unió Europea) estableixen que al tancament de l'exercici, l'empresari ha de formular els comptes anuals de la seva empresa que comprendran: el balanç, el compte de pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria (primera norma per a l'elaboració dels comptes anuals).

2.6. Les fases del cicle comptable

- **Obertura de la comptabilitat.** Consisteix a obrir els llibres comptables i fer la primera anotació. Les anotacions comencen en el llibre de balanços (inventaris) i comptes anuals, en el qual es transcriu l'inventari inicial (segons l'article 28 del Codi de comerç, el llibre de balanços, inventaris i comptes anuals s'obrirà amb el balanç inicial detallat de l'empresa). A continuació, s'obre el llibre diari i s'anota l'assentament d'obertura, que és una còpia del balanç (inventari) inicial. També s'obre el llibre major per a representar, en les parelles successives de pàgines adjacents, cada un dels ens o partides comptables que han estat representats prèviament, tant en el balanç inicial com en l'assentament d'obertura del llibre diari.
- **Representació de les operacions de l'exercici.** Després d'obrir la comptabilitat, els fets econòmics que s'esdevenen en l'entitat al llarg dels dies es reflecteixen, d'una banda, en forma d'assentaments o anotacions del diari, i d'una altra, en anotacions en les pàgines del major.
- **Tancament de la comptabilitat.** És l'acte final del cicle comptable. Es materialitza quan se salden i tanquen tots els comptes del llibre major. Com és obvi, el tancament no afecta solament el major, sinó també el diari, ja que tots dos instruments han d'estar sempre totalment coordinats. En aquest últim, les anotacions que salden els comptes formen l'anomenat *assentament de tancament*, que ofereix un gran interès, perquè és la base o referència per a elaborar el balanç de situació de l'entitat en aquest moment.

2.7. El funcionament dels comptes

Tant els comptes d'actiu com els de passiu poden funcionar pels procediments administratiu i especulatiu.

2.7.1. Comptes administratius

Els comptes administratius, estadístics o nets representen les variacions de valor dels ens comptables aplicant el mateix barem o criteri als augments i a les disminucions: el **preu d'adquisició** o **cost de producció**. És a dir, els augments de l'ens, que se solen produir per compres, es valoren a preu d'adquisició, i les disminucions, habitualment com a conseqüència de vendes, es valoren també a preu d'adquisició. Les diferències entre tots dos preus s'anoten en un compte de diferències.

En els **comptes d'actiu portats per un sistema administratiu**, com a conseqüència d'anotar els augments de valor en el deure (conveni del càrrec i de l'abonament) i de valorar els augments i les disminucions amb el mateix criteri, apareixen els saldos següents:

- El saldo deutor (Sd) representa el valor de l'ens.
- El saldo zero (So) indica que no hi ha o no existeix ens.
- El saldo creditor (Sc) és un absurd; es té actiu o no es té.

Per la seva banda, en els **comptes del patrimoni net i passiu portats per un sistema administratiu**, els augments de valor es registren en l'haver, ja que funcionen al contrari que els d'actiu com a conseqüència del mètode de la partida doble. En els comptes de patrimoni net i passiu (al contrari dels d'actiu):

- El saldo deutor (Sd) és un absurd (no poden tenir saldo deutor, es té finançament o no es té).
- El saldo zero (So) indica que no hi ha ens.
- El saldo creditor (Sc) expressa el valor de l'ens.

La immensa majoria dels comptes d'actiu i passiu funcionen pel procediment administratiu. Constitueixen l'excepció els comptes que representen existències en general, i el compte de mercaderies en particular, que solen funcionar pel procediment especulatiu.

2.7.2. Comptes especulatius

Els comptes especulatius es caracteritzen perquè apliquen diferents barems o criteris als augments i a les disminucions de valor: els augments (o entrades) es valoren a preu d'adquisició, i les disminucions (sortides) a preu de venda. També s'anomenen *mixtos* o *complexos* perquè realment es tracta de dos comptes agrupats: un d'administratiu i un altre de diferències.

Els comptes especulatius s'han de regularitzar al final de l'exercici econòmic, operació que s'inclou en el conjunt dels que constitueixen la fase de tancament de la comptabilitat. La regularització consisteix, senzillament, a extreure la diferència continguda en el compte especulatiu i convertir-la en un compte administratiu. Simbòlicament, es pot dir que amb la regularització es desdoblen o separen els dos comptes, administratiu i de diferències.

Els **comptes d'actiu que funcionen especulativament** poden tenir els tres tipus de saldo, és a dir, saldo deutor (Sd), saldo zero (So), i saldo creditor (Sc). Per a conèixer el significat del saldo, és necessari determinar el valor de les existències finals recorrent a procediments extracomptables o aliens a la comptabilitat. Aquesta operació se sol denominar *fer l'inventari* o *recompte de les existències* o *del magatzem*, i sovint provoca el tancament temporal de l'entitat (un o dos dies) mentre s'executa.

Si les existències de l'ens comptable representat pel compte que ha funcionat especulativament (valor de les existències finals igual a zero) se suposen esgotades, el saldo del compte té els significats següents:

- Saldo deutor (Sd): pèrdues per import del saldo.
- Saldo zero (So): ni guanys ni pèrdues.
- Saldo creditor (Sc): beneficis per import del saldo.

Habitualment, el compte de mercaderies no solament funciona especulativament, sinó també **desglossat**, és a dir, descompost en una sèrie de comptes, cada un dels quals representa un tipus d'operació. Aquesta és la forma de funcionament propugnada pel **Pla general de comptabilitat**. Quan el compte de mercaderies funciona per aquest procediment, el valor de les existències inicials (les que hi ha en l'entitat a l'inici de l'exercici econòmic i que apareixen en l'assentament o anotació d'obertura) són recollides per un compte de l'actiu o inversió, anomenat *mercaderies*; el flux per les compres procedents de l'exterior es representa amb el compte de compres de mercaderies; al flux per les vendes s'assigna el compte de vendes de mercaderies; al flux derivat de les devolucions de compres, de devolucions de compres; les devolucions de vendes, de devolucions de vendes, els descomptes per volum o de ràpels sobre compres o vendes, etc.

Al final de l'exercici econòmic:

- S'agrupen tots els comptes representatius dels fluxos (despeses i ingressos) en el compte de pèrdues i guanys.
- S'ajusten els comptes representatius de la inversió o actiu d'existències, perquè quedin valorades en el balanç de situació segons el preu d'adquisició o costos de producció. Les diferències entre el valor dels volums d'existències finals i inicials es reconeixen en els comptes de variacions d'existències: de mercaderies, matèries primeres, matèries auxiliars, productes acabats, etc.; aquests saldos de les variacions s'imputaran al compte de pèrdues i guanys (aquest procés es diu *regularitzar*).

2.7.3. Comptes de diferències i comptes de despeses i ingressos

Abans s'ha parlat del compte de pèrdues i guanys. A aquest compte s'han d'integrar, tant els comptes de diferències o variacions d'existències com els comptes de despeses i d'ingressos generats durant l'exercici econòmic. Aquests comptes de diferències i de despeses i ingressos sorgeixen per a millorar la informació comptable; no n'hi ha prou de conèixer els guanys i les pèrdues globals de l'exercici, sinó que també s'han de conèixer els diferents conceptes que han participat en l'obtenció d'aquest resultat global. Si només interessés conèixer el resultat obtingut, aquests comptes no serien necessaris, ja que aquest resultat es pot obtenir per diferència simple entre els patrimonis nets corresponents a l'inici i al final de l'exercici econòmic (el patrimoni net és l'actiu

total menys els deutes) després d'haver identificat els augments i/o reduccions de capital i/o de reserves, per ampliacions, reduccions o traspassos realitzats en el període.

Com s'ha indicat, els comptes de diferències o de variacions del valor d'existències i els comptes de despeses i d'ingressos són comptes que neixen al llarg de l'exercici econòmic i desapareixen al final d'aquest, concretament en el moment de la regularització o determinació del resultat. Cap d'aquests comptes no ha d'aparèixer en l'assentament de tancament per a la formulació del balanç i, per tant, no ha de figurar en el balanç de situació.

Hi ha comptes de diferències o variacions negatives i comptes de despeses que s'identifiquen amb les pèrdues; comptes de diferències o variacions positives i comptes d'ingressos que comporten guanys; i també hi ha comptes de diferències que poden significar tant una cosa com una altra. Com que aquests comptes són divisionaris o auxiliars dels comptes que representen les aportacions dels propietaris, que són comptes de patrimoni net perquè indiquen origen o procedència, el significat del saldo de qualsevol d'aquests comptes és el següent:

- Saldo deutor (Sd). Indica pèrdua, ja que els comptes del passiu disminueixen pel deure (les disminucions s'anoten en el deure). La disminució de les aportacions dels propietaris sense que ells les retirin o se les emportin implica, evidentment, una pèrdua.
- Saldo zero (So). Ni pèrdua ni guany.
- Saldo creditor (Sc). Comporta guany, conseqüència lògica d'anotar els augments en l'haver dels comptes del passiu. L'augment de les aportacions dels propietaris sense que ells intervinguin és sinònim de guany.

3. La normalització comptable

3.1. Concepte de normalització comptable

La normalització comptable s'imposa per la necessitat d'utilitzar un llenguatge comú en l'àmbit de les relacions econòmiques i financeres. La possibilitat de prendre decisions basades en els informes comptables troba el límit en la comprensió del contingut d'aquests documents. Perquè es produeixi aquesta comprensió, és fonamental que, en tots els casos, els mateixos termes expressin els mateixos conceptes. Amb la normalització comptable s'aconsegueix que els comptes anuals de les empreses i, si escau, dels grups d'empreses siguin homogenis i comparables.

A escala supranacional, la necessitat derivada de la internacionalització creixent de l'economia i de l'augment incessant dels intercanvis econòmics, financers i comercials exigeix uniformitat en el tractament de la informació comptable i uniformitat en la presentació dels estats comptables.

La normalització comptable a Espanya s'inicia amb la publicació del primer Pla general de comptabilitat, mitjançant el Decret 530/1973, de 22 de febrer.

El procés d'harmonització comptable espanyol en les directives de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) (avui Unió Europea), després del Tractat d'adhesió d'Espanya i Portugal, ha portat una reforma i adaptació de la legislació mercantil espanyola a aquestes directives mitjançant la Llei 19/1989, de 25 de juliol.

L'adaptació a la IV Directiva de la CEE, dedicada a l'elaboració de comptes anuals de les societats establertes en l'àmbit de la CEE (UE), va donar lloc al Pla general de comptabilitat de 1990, mitjançant el Reial decret 1643/1990, de 20 de desembre, i va derogar el Pla general de comptabilitat de 1973.

A causa de la globalització dels mercats, entre ells, el financer, l'Organització Internacional de Borses de Valors (International Organisation of Securities Commissions –IOSCO–) ha obtingut més poder i influència i exigeix, per aconseguir més transparència, competència i racionalitat en els mercats borsaris, que les empreses adoptin les mateixes pràctiques comptables. Per a això s'ha instat les institucions o organismes facultatius per a l'emissió de principis i normes comptables, nacionals o supranacionals, que harmonitzin aquestes principis i normes comptables.

Per a aconseguir la normalització comptable a escala mundial, i partint de l'opinió dels ambients comptables d'Europa, es comencen a prendre com a referència les normes internacionals de comptabilitat, emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB, en català Comitè de Normes Internacionals de Comptabilitat), amb seu a Londres.

En l'àmbit de la Unió Europea, es va establir una estratègia a partir de març de 2000, que es va posar de manifest a Lisboa en la reunió del Consell Europeu; posteriorment, el juny de 2000 la Comissió Europea va presentar un informe amb el títol *Nova estratègia per a la comptabilitat i la informació financera: el camí a seguir*, amb l'objectiu de millorar la comparabilitat de la informació economicofinancera de múltiples empreses que cotitzen en diversos mercats europeus i aconseguir que aquestes apliquin les mateixes normes comptables, la qual cosa comporta que aquesta informació sigui més transparent i, per tant, més eficient per a aconseguir incrementar l'activitat econòmica.

Posteriorment, el Parlament Europeu i el Consell Europeu van emetre el Reglament (CE) 1606/2002, de 19 de juliol, relatiu a l'aplicació de normes internacionals de comptabilitat, que va entrar en vigor tres dies després d'haver-lo publicat en el *Diari Oficial de les Comunitats Europees*.

Aquest reglament estableix que per als exercicis que s'iniciïn a partir de l'1 de gener de 2005, els grups d'empreses que han d'elaborar els comptes anuals consolidats han d'aplicar les normes internacionals de comptabilitat (NIC) i les noves normes internacionals d'informació financera¹ (NIIF).

⁽¹⁾Article 4.

L'any 2003 es va aprovar el Reglament (CE) núm. 1.725/2003 de la Comissió, de 29 de setembre de 2003, publicat en el *Diari Oficial de la Unió Europea* (DOUE) amb data 13 d'octubre de 2003, mitjançant el qual s'adopten les normes internacionals de comptabilitat, vigents el 14 de setembre de 2002, exceptuant les NIC número 32 i 39, relatives a instruments financers (actius i passius financers).

En l'àmbit d'Espanya, el setembre de 2005 l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC) va iniciar el procés d'adaptació del Pla general de comptabilitat a les normes internacionals NIC i NIIF, mitjançant la creació de diverses comissions que tractarien diverses àrees en matèria comptable (immobilitzats, inversions financeres, models comptables, etc.), amb l'objectiu que les entitats econòmiques i financeres presentessin la informació econòmica i financera externa d'acord amb les NIC i NIIF.

Perquè a Espanya es poguessin aplicar les normes internacionals de comptabilitat, calia modificar prèviament la legislació mercantil. És per això que, el novembre de 2005, el Comitè Consultiu de Comptabilitat va aprovar l'Avantprojecte de llei de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a l'harmonització internacional basant-se en la normativa de la Unió Europea, que es va enviar a les Corts i després dels canvis i de les

esmenes es va aprovar en el Ple del Congrés dels Diputats, en la sessió del 14 de juny de 2007. El Projecte de llei de reforma es va transformar en la **Llei 16/2007, de 4 de juliol**, que es va publicar en el **BOE núm. 160, de 5 de juliol de 2007 (pàg. 29016-20047)** i va entrar en vigor l'1 de gener de 2008.

La Llei de reforma mercantil d'adaptació a la normativa comptable internacional, adoptada per la Unió Europea, modifica el següent: a) part del contingut del Codi de comerç, relativa als comptes anuals (secció 2a. del títol III, del llibre 1r., article 34-41), relativa als comptes dels grups de societats (comptes consolidats) (article 42-49); b) diversos articles del Text refós de la llei de societats anònimes (Reial decret legislatiu 1564/1989) i de la Llei de societats de responsabilitat limitada (Llei 2/1995), que tenen a veure amb l'elaboració dels comptes anuals.

Per a una elaboració correcta dels comptes anuals, la disposició final primera de la llei de reforma mercantil esmentada estableix que autoritza al Govern perquè, mitjançant un reial decret, aprovi el Pla general de comptabilitat, com també les modificacions i normes complementàries, de conformitat amb el que disposen les directives comunitàries i les normes internacionals de comptabilitat i d'informació financera adoptades mitjançant els reglaments de la UE.

El nou Pla general de comptabilitat es va aprovar mitjançant el **Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre**, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2008, i el Pla general de comptabilitat de 1990 va quedar derogat.

El nou pla (PGC, 2007) s'estructura en cinc parts, amb una ordenació diferent respecte als dos plans anteriors: són obligatòries la primera, segona i tercera, i no són vinculants la quarta i cinquena.

Les cinc parts són les següents:

- Marc conceptual de la comptabilitat
- Normes de registre i valoració
- Comptes anuals
- Quadre de comptes
- Definicions i relacions comptables

Vegeu també

El marc conceptual s'estudiarà en l'apartat 6.

Abans d'estudiar l'organització del quadre de comptes, és necessari introduir un concepte nou relacionat amb el temps de permanència dels elements patrimonials en l'empresa. En aquest sentit, es defineix com a corrent el període que l'empresa triga a recuperar un euro materialitzat en un bé o servei adquirit que s'aplica directament al procés productiu mitjançant el cobrament del client que ha adquirit el producte o servei generat per l'empresa; aquest període de temps s'anomena *període mitjà de maduració* o *durada del cicle d'explotació*, que, en general, és inferior a l'any; es considera no corrent quan el bé o servei adquirit roman per un període superior al període mitjà de maduració i, en general, superior a l'any.

Quan no es coneix la durada del cicle d'explotació, s'equipara el corrent amb el curt termini, això és, inferior a l'any, i s'equipara el no corrent amb el llarg termini, això és, superior a l'any.

No obstant això, si en la data de referència del balanç es constata que tot o una part d'un actiu o passiu classificat com a no corrent o a llarg termini està pròxim al venciment, és a dir, que el període de recuperació o cobrament o el període de cancel·lació o pagament és d'un any, s'ha de classificar com a corrent o traspassat al curt termini.

Els comptes continguts en els cinc primers grups del PGC 2007 reben la denominació de *comptes de balanç*, i són els únics que poden aparèixer en l'assentament o anotació comptable formal de tancament, i consegüentment, en el balanç de situació de l'entitat. Tots aquests grups consten de diversos subgrups.

- El grup 1 comprèn els comptes que representen finançament permanent, és a dir, les aportacions dels propietaris, les retencions de beneficis i el benefici net del període; i també el passiu no corrent, compost per obligacions, compromisos i deutes a més d'un any.
- El grup 2 comprèn els comptes que representen elements de l'actiu no corrent o immobilitzat.
- El grup 3 comprèn els comptes que representen la inversió en existències.
- El grup 4 està format pels comptes que corresponen als creditors i als deutors per operacions de tràfic.
- El grup 5 representa la liquiditat (subgrup 57) i altres instruments financers pròxims a la liquiditat, com també els actius financers a curt termini (subgrups 53 i 55) i passius financers a curt termini (subgrups 50, 51 i 52), amb període de conversió en liquiditat i de cancel·lació en liquiditat, respectivament, en terminis inferiors a l'any i que no es relacionen directament amb les activitats d'explotació de l'empresa, excepte per a les entitats de crèdit i altres entitats financeres.
- Els grups 6 i 7 del Pla general de comptabilitat recullen els comptes de representatius dels fluxos derivats dels corrents de despeses i ingressos, íntimament relacionats amb les activitats ordinàries o de gestió, juntament amb les variacions d'existències que es reconeguin a l'acabament del període per al qual es calcula la renda generada: pèrdua o benefici.
- El grup 6 comprèn els comptes de despeses, els saldos finals dels quals s'incorporaran al compte pertanyent al patrimoni net, denominat *pèrdues i guanys* (129.)
- El grup 7 comprèn els comptes d'ingressos, els saldos finals dels quals s'incorporaran al compte ja esmentat, de pèrdues i guanys (129).

Una de les novetats principals del PGC 2007 respecte als anteriors és la consideració de determinades despeses (grup 8) i ingressos (grup 9), que transitòriament s'incorporen al patrimoni net (balanç) en espera de la seva realització en els períodes futurs; quan arribi el moment de la seva realització, aquestes despeses i aquests ingressos incorporats al patrimoni net es traspassaran als comptes de les despeses i ingressos habituals (grups 6 i 7).

Els fets i els motius d'aquest tipus de despeses i ingressos poden ser diversos, com ara, entre d'altres, la necessitat de valorar a valor raonable els anomenats *actius financers disponibles per a la venda* o l'existència de subvencions de capital vinculades a un immobilitzat, en les quals l'ingrés no s'entén realitzat fins que no s'amortitza l'actiu finançat amb la subvenció.

Els saldos de despeses i els ingressos que s'hagin d'incorporar al patrimoni net (grups 8 i 9), per a l'elaboració dels comptes anuals, es traspassaran a comptes del subgrup 13 (subvencions, donacions i ajustos per canvis de valor).

4. La representació normalitzada del procés econòmic i del cicle comptable

4.1. El cicle comptable

El procés econòmic i financer de l'empresa evoluciona de manera continuada, sense aturar-se en cap moment des de la constitució de l'empresa fins a la seva desaparició de l'escena econòmica per liquidació o dissolució. Fins i tot quan es paralitza el procés tècnic de fabricació es continuen produint els corrents d'ingressos i despeses característics del procés econòmic: es continuen meritant interessos, continua la depreciació física o econòmica de les inversions (obsolescència), es continua modificant el valor de les existències (estocs) com a conseqüència de l'evolució dels preus, etc. Hi ha, doncs, una acceleració o un alentiment del ritme de formació dels ingressos i de les despeses, però ni els uns ni les altres no s'aturen.

No obstant això, la comptabilitat capta l'evolució del procés econòmic i financer de l'entitat introduint, artificialment, unes interrupcions. És a dir, fent com si, en determinats moments, el procés econòmic s'aturés, o millor dit finalitzés. La simulació d'aquestes paralitzacions és necessària per a atendre adequadament les necessitats dels usuaris de la informació econòmica i financera que la comptabilitat proporciona, que no poden esperar fins a la vertadera conclusió de la vida de l'entitat per a conèixer les conseqüències del desenvolupament de la seva activitat.

Amb l'expressió *cicle comptable* es denomina el conjunt d'operacions comptables que es produeixen entre dues presumptes interrupcions consecutives. Es pot dir que el procés comptable està format per una sèrie contínua de cicles comptables.

En principi, el període durant el qual es desenvolupa un cicle comptable es denomina *exercici econòmic*, i sol tenir una durada d'un any, fonamentalment per raons legals de caràcter mercantil. No obstant això, el que s'estableixi per a un cicle comptable anual serveix per a altres cicles comptables amb periodicitat inferior a l'any.

La realitat econòmica i financera de l'empresa apareix plasmada o representada en documents com ara factures, lletres de canvi, escriptures notariales, estudis tècnics, compromisos, etc. Aquests documents són observats, són interpretats i són valorats durant el denominat *anàlisi precomptable* o *preregistral*, i posteriorment, la part rellevant del contingut es trasllada als estats comptables corresponents.

En síntesi, el procés comptable de la informació econòmica de l'empresa es pot descriure de la manera següent:

- **Obertura de la comptabilitat.** El procés comptable s'inicia amb l'elaboració de l'inventari inicial, que consisteix en una relació de tots els béns i drets (actius) i obligacions (passius) que componen el patrimoni net de l'entitat, detallada, valorada i convenientment ordenada per masses patrimonials (actiu, patrimoni net i passiu). La representació d'aquest inventari en el llibre d'inventaris (balanços) i comptes anuals, que inicia les anotacions o registres comptables, també es fa en el llibre diari i rep el nom d'*assentament* o *anotació comptable d'obertura*.
- **Representació de les operacions de l'exercici.** Després de l'assentament d'obertura, seguint l'ordre cronològic, es representen en forma comptable els fets econòmics i financers que afecten l'entitat durant l'exercici econòmic. La representació de cada fet econòmic en el llibre diari es denomina *assentament* o *anotació comptable*. La informació assentada o anotada al diari ha de ser traslladada puntualment al llibre major.
- **Tancament de la comptabilitat.** Quan acaba l'exercici econòmic, és a dir, quan acaba cada un dels períodes de temps compresos entre dos supòsits finals de la vida econòmica de l'entitat, es realitzen una sèrie d'operacions comptables formals que no tenen res a veure amb el que ha passat en la realitat i que tenen com a finalitat determinar el valor de l'entitat o del patrimoni net en aquell moment i la diferència entre els ingressos i les despeses produïda en l'interval transcorregut des de l'última interrupció. La diferència entre ingressos i despeses s'anomena *benefici*, si és positiva, i *pèrdua*, si és negativa.

La regularització o anotació comptable formal per a determinar el resultat o excedent converteix els comptes especulatiu en administratiu i salda els comptes de despeses i ingressos i els comptes de variacions o diferències. Únicament subsisteix un compte d'aquest tipus (de pèrdues i guanys), síntesi o resum de tots els saldos dels quals indica el resultat o excedent global obtingut en l'exercici econòmic.

Després de la regularització, es fa l'assentament de tancament, anotació comptable que consisteix a saldar automàticament tots els comptes que han quedat oberts. D'aquest assentament es desprèn el balanç de situació de l'entitat al final de l'exercici econòmic, que és l'estat comptable que representa la composició i el valor econòmic de l'entitat en aquest moment.

El contraassentament de l'assentament de tancament proporciona l'assentament d'obertura i és una anotació comptable amb què comença un nou exercici econòmic, és a dir, un nou cicle del procés comptable.

El procés comptable que s'acaba de descriure proporciona, com a productes finals de cada un dels seus cicles, uns instruments o models en els quals se sintetitza la informació comptable: els estats comptables resum, finals o periòdics. La seva denominació se sol completar amb l'expressió corresponent a la dimensió temporal del període a què pertanyen: mensuals, trimestrals, semestral, anuals. Són coneguts comunament com a tals el balanç de situació i el compte de pèrdues i guanys, entre d'altres.

4.2. Determinació del resultat. Amortitzacions, correccions valoratives i passius estimats

Per a conèixer el resultat obtingut en l'exercici, és necessari comparar les despeses emprades amb els ingressos generats en l'exercici. Però abans de fer aquesta comparació és necessari depurar les unes i els altres. Aquesta depuració consisteix, fonamentalment, en el reconeixement comptable dels fets i fenòmens econòmics que, malgrat haver-se produït, no s'han representat durant la segona fase (representació de les operacions amb l'exterior al llarg de l'exercici), perquè no han tingut relació amb l'exterior de l'entitat i, per tant, no hi ha cap tipus de constància documental (factures, albarans, contractes, escriptures, etc.) que interrelaciona l'empresa amb el món exterior. La quantificació d'aquests conceptes es fa d'acord amb hipòtesis subjectives (encara que, això sí, delimitades, o d'alguna manera regulades, pels principis generals de comptabilitat i les normes de valoració que els desenvolupen), la qual cosa constitueix una de les causes principals de la relativitat que afecta el resultat comptable.

Hi ha alguns conceptes que participen en la determinació del resultat de l'exercici econòmic i és possible que no tinguin una representació comptable encertada o precisa quant al valor. Entre d'altres es poden esmentar els següents:

- Amortitzacions
- Correccions valoratives
- Provisions per a desemborsaments futurs: passius estimats

4.2.1. Amortitzacions

L'amortització és la representació comptable de la depreciació o pèrdua de valor que pateixen els immobilitzats materials (màquines, vehicles, ordinadors, etc.) i intangibles (propietat industrial, concessions administratives, llicències d'explotació, aplicacions informàtiques, etc.) per la seva participació en el procés productiu. És una pèrdua sistemàtica, predeterminada, és a dir, no sobtada, i irreversible.

Segons el principi de prudència:

"[...] sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 38 bis del Código de Comercio (modificado por la Ley 16/2007, de 4 de julio), únicamente se contabilizarán los beneficios obtenidos hasta la fecha de cierre. Por el contrario, se deberán tener en cuenta todos los riesgos, con origen en el ejercicio u otro anterior, tan pronto sean conocidos, incluso si sólo se conocieran entre la fecha de cierre de las cuentas anuales y la fecha en que éstas se formulen [...]."

"Deberán tenerse en cuenta las amortizaciones y correcciones de valor por deterioro de activos, tanto si el ejercicio se salda con beneficio o pérdida." (marc conceptual –I part del PGC 2007–, 3r.)

Per la seva banda, segons la norma de valoració 2a., sobre l'immobilitzat material, apartat 2, valoració posterior:

"Con posterioridad a su reconocimiento inicial, los elementos del inmovilizado material se valorarán por su precio de adquisición o coste de producción menos la amortización acumulada y, en su caso, el importe acumulado de las correcciones valorativas por deterioro reconocidas."

Les amortitzacions s'han d'establir de manera sistemàtica i racional en funció de la vida útil dels béns i del seu valor residual, atenent la depreciació que normalment pateixin pel seu funcionament, ús i gaudi, sense perjudici de considerar també l'obsolescència tècnica o comercial que els pogués afectar.

S'ha d'amortitzar de manera independent cada part d'un element de l'immobilitzat material que tingui un cost significatiu en relació amb el cost total de l'element i una vida útil diferent de la resta de l'element.

El compte 281, d'amortització acumulada de l'immobilitzat material, representa:

"la corrección de valor por la depreciación del inmovilizado material, realizada de acuerdo con un plan sistemático". I la descripció del seu moviment és: "Se abonará por la dotación anual, con cargo a la cuenta 681."

Hi ha molts procediments o mètodes per a calcular les quotes d'amortització imputables a cada exercici. De la mateixa manera, es distingeixen dos procediments de comptabilització de l'amortització:

- **Procediment directe.** L'amortització directa consisteix a reconèixer les quotes d'amortització, considerades despeses del període, i provocar, al seu torn, una reducció del valor d'adquisició de l'element que s'amortitza. L'element objecte d'amortització sempre ha de figurar pel valor net comptable, el qual és la diferència entre el valor brut o el reconegut en el moment de l'entrada en funcionament i l'amortització acumulada fins a aquest moment.
- **Procediment indirecte.** El procediment indirecte consisteix a acumular les quotes d'amortització, imputades a pèrdues i guanys, de manera successiva en un compte de compensació, anomenat *amortització acumulada*, en lloc d'aplicar-les a reduir el preu d'adquisició de l'element que s'amortitza (aquesta última manera de fer constitueix el procediment directe).

4.2.2. Correccions valoratives

Les amortitzacions es corresponen amb les pèrdues de valor predeterminades i sistemàtiques com a conseqüència de l'ús i gaudi dels elements que componen l'immobilitzat material i intangible.

No obstant això, els immobilitzats, com altres actius, poden patir una altra mena de pèrdues a causa del deteriorament del valor. S'entén que hi ha deteriorament del valor quan en un moment determinat el valor net comptable és superior a l'import recuperable en liquiditat, considerant aquest últim el més gran entre el valor raonable actual –minorat en les despeses de venda– i el valor d'ús –com el valor actual dels fluxos net de tresoreria a generar en exercicis futurs. Tractant-se d'un altre tipus d'actius, com ara les existències, les correccions valoratives es calculen comparant el valor comptable de les existències amb el valor net realitzable.

Les correccions valoratives són conseqüència de la detecció de pèrdues per deteriorament del valor d'actius; tan aviat com es detecti la pèrdua s'ha de carregar el compte de pèrdua per deteriorament de (denominació de l'actiu afectat, subgrup 69); la pèrdua per deteriorament s'imputa a pèrdues i guanys, igual que les amortitzacions i altres despeses. La contrapartida de la pèrdua per deteriorament fa minorar el valor de l'actiu afectat, mitjançant el compte de deteriorament del valor de... (denominació de l'actiu deteriorat), de manera similar a l'amortització acumulada.

Les amortitzacions i les correccions valoratives són possibles en relació amb l'immobilitzat intangible, material i inversions immobiliàries.

Per a la resta dels actius només es preveuen les correccions valoratives, ja que l'amortització acumulada només s'atribueix als immobilitzats que estan sotmesos a una pèrdua predeterminada i sistemàtica des de l'inici fins que s'esgoti.

Les correccions de valor per pèrdues per deteriorament podran revertir en períodes futurs perquè han desaparegut les circumstàncies que les van motivar; més concretament: si es constaten augments del valor de mercat significatius; si en l'exercici actual i en futurs i immediats es produeixen o produiran canvis significatius en l'entorn legal, econòmic, tecnològic o que n'afectin directament el mercat; si els tipus d'interès en el període actual han disminuït significativament, i es preveu que es mantindran baixos en períodes futurs, la qual cosa afectarà positivament els actius deteriorats, incrementant-ne el valor, ja que torna a tenir una capacitat de generació d'ingressos i beneficis futurs acceptable.

Quan s'observi la recuperació del valor d'un actiu deteriorat, s'ha de rectificar la correcció valorativa practicada, un cop abonat el corresponent compte de reversió del deteriorament de... ([denominació de l'actiu afectat], subgrup 79).

A l'efecte de presentar el compte de pèrdues i guanys, les reversions figuren entre les despeses compensant les pèrdues per deteriorament.

Podem diferenciar les correccions en dos blocs de comptes de deteriorament del valor:

- Les que es reconeixen globalment al final de l'exercici econòmic i s'anul·len automàticament al final de l'exercici següent.
- Les que es reconeixen individualment en el moment en què es produeix l'esdeveniment que els justifica, i s'eliminen quan desapareix la causa de la pèrdua per deteriorament o s'aliena l'actiu implicat, que és una forma de desaparició de la causa.

4.2.3. Provisions per a desemborsaments futurs: passius estimats

En el desenvolupament de l'activitat empresarial solen aparèixer determinades circumstàncies, esdeveniments o acords que en el futur donaran lloc, molt probablement, a fets que provocaran desemborsaments d'efectiu o diners.

La **valoració dels passius estimats** es conté en la norma de valoració 15a. del PGC 2007. L'apartat 2 estableix el següent:

"las provisiones serán valoradas a la fecha de cierre del ejercicio por el valor actual de la mejor estimación posible del importe necesario para cancelar la obligación, registrándose los ajustes que surjan por la actualización de la provisión como un gasto financiero conforme se vayan devengando [...]."

El PGC 2007 dedica el subgrup 14 a les provisions, tenint en compte pel que fa als comptes:

- Provisió per a retribucions i altres prestacions al personal (140)
- Provisió per a impostos (141)
- Provisió per a altres responsabilitats (142)
- Provisió per desmantellament, retir o rehabilitació de l'immobilitzat (143)
- Provisió per a actuacions mediambientals (145)
- Provisió per a reestructuracions (146)
- Provisió per transaccions amb pagaments basats en instruments de patrimoni (147)

L'excés figurarà en el compte de pèrdues i guanys (pig), en l'apartat 10, d'excessos de provisions.

4.3. Periodificació comptable

En relació amb la determinació del resultat de cada exercici econòmic, també s'ha de fer referència a l'anomenada **periodificació comptable**. És una operació per la qual, d'acord amb el principi comptable de la meritació i partint del criteri de reconeixement comptable que els ingressos i les despeses adscrits

al període han d'estar correlacionats, s'ajusten les despeses i els ingressos que corresponen al període el resultat del qual es tracta de determinar, amb independència de la data en què es produeixi el cobrament o el pagament.

A això es refereix l'apartat 5è. del marc conceptual del PGC 2007, que en l'últim paràgraf estableix:

"que se registrarán en el periodo a que se refieren las cuentas anuales, los ingresos y gastos devengados en éste estableciéndose, en los casos que sea pertinente, una correlación entre ambos, que en ningún caso puede llevar al registro de activos y pasivos que no satisfagan la definición de éstos."

La periodificació pot ser necessària per a fer front a dues situacions diferents:

- Pagaments i cobraments anteriors a la meritació de les despeses o ingressos corresponents.
- Pagaments i cobraments posteriors a la meritació de les despeses esmentades o ingressos.

L'habitual és fer els ajustos per periodificació en la data de tancament de l'exercici.

4.4. La distribució de resultats

Els resultats obtinguts per l'entitat en un exercici determinat són aplicats per acord de la junta d'accionistes a proposta del consell d'administració (quan l'entitat és una societat anònima), i en l'exercici econòmic següent. A més, hi ha la possibilitat que l'empresa reparteixi un dividend a compte durant el mateix exercici en el qual es genera el benefici. En el repartiment dels dividends reconeguts hi ha l'obligació de l'empresa de retenir els accionistes, en el moment del pagament, un percentatge a compte de l'impost sobre la renda de les persones físiques o de l'impost sobre societats.

5. Presentació dels estats comptables

5.1. Els comptes anuals

El contingut d'aquest tema es correspon amb la III part del PGC 2007, sobre comptes anuals; en aquesta part, s'estableixen les normes de formulació i elaboració, els models i el contingut dels comptes anuals.

De la norma 1a., sobre els documents que integren els comptes anuals:

"Las cuentas anuales comprenden el Balance, la Cuenta de Pérdidas y Ganancias, el Estado de Cambios en el Patrimonio Neto, el Estado de Flujos de Efectivo y la Memoria. Estos documentos forman una unidad y deben ser redactados de conformidad con lo previsto en el Código de Comercio, en el Texto Refundido de la Ley de Sociedades Anónimas, en la Ley de Sociedades de Responsabilidad Limitada y en este Plan General de Contabilidad; en particular, sobre la base del Marco Conceptual de la Contabilidad y con la finalidad de mostrar la imagen fiel del patrimonio, de la situación financiera y de los resultados de la empresa.

Cuando pueda formularse Balance, Estado de Cambios en el Patrimonio Neto y Memoria en modelo abreviado, el Estado de Flujos de Efectivo no será obligatorio."

El que figura en la norma 1a. esmentada es correspon amb el que s'estableix en la nova redacció de l'article 34 del Codi de comerç².

⁽²⁾Modificat per la Llei 43/2007, de 4 de juliol.

De la norma 2a., destaquem els apartats 1 i 2:

"2ª. 1.: Las cuentas anuales se elaborarán con una periodicidad de doce meses, salvo en los casos de constitución, modificación de la fecha de cierre del ejercicio social o disolución.

2ª. 2.: Las cuentas anuales deberán ser formuladas por el empresario o los administradores, quienes responderán de su **veracidad**, en el plazo máximo de tres meses, a contar desde el cierre del ejercicio. A estos efectos, las cuentas anuales expresarán la fecha en que se hubieran formulado y deberán ser firmadas por el empresario, por todos los socios ilimitadamente responsables por las deudas sociales, o por todos los administradores de la sociedad; si faltara la firma de alguno de ellos, se hará expresa indicación de la causa, en cada uno de los documentos en que falte."

Es vol fer destacar un adjectiu substancial que incorpora la norma anterior i que no figurava en la norma similar continguda en els plans comptables de 1973 i 1990: la qualitat de la **veracitat**.

El requisit de la veracitat dels comptes anuals és fonamental, ja que la informació que contenen serà objecte d'observació i anàlisi per múltiples subjectes.

La veracitat de la informació, com també les característiques qualitatives esmentades, està enunciada de manera implícita en el marc conceptual de la comptabilitat³.

⁽³⁾1 part del PGC 2007, apartats 1r. i 2n.

L'exigència de veracitat dels comptes anuals està regulada en la nova redacció de l'article 37 del Codi de comerç.

En relació amb els subjectes obligats a l'aplicació de les normes per a la formulació dels comptes anuals del PGC 2007, la norma 3a., sobre estructura d'aquests comptes:

"Las cuentas anuales de las sociedades anónimas, incluidas las laborales, de las sociedades de responsabilidad limitada, incluidas las laborales, de las sociedades en comandita por acciones y de las sociedades cooperativas deberán adaptarse al modelo normal. Las sociedades colectivas y comanditarias simples, cuando a la fecha de cierre del ejercicio todos los socios colectivos sean sociedades españolas o extranjeras, también deberán adaptarse al modelo normal."

5.2. El balanç de situació

El balanç de situació és un model de naturalesa comptable que ofereix la visió global de la situació econòmica i financera de l'empresa en un moment determinat. Amb el balanç s'observen els mitjans econòmics i financers per a continuar realitzant l'activitat en l'exercici següent i futurs (actiu), com també les fonts de finançament utilitzades (passiu i patrimoni net).

Culmina el cicle comptable i s'elabora coordinant els saldos de tots els comptes que han representat variacions de valor dels elements que componen l'estructura patrimonial en sentit ampli. Segons la norma 6a. dels comptes anuals, relativa al balanç, aquest comprèn, amb la separació deguda, l'actiu, el passiu i el patrimoni net de l'empresa.

El balanç informa tant sobre l'actiu (estructura econòmica, capital en funcionament, substància, etc., segons les diferents escoles comptables) com sobre el passiu i patrimoni net (estructura financera, fonts de finançament, contra-substància, etc.).

Així mateix, proporciona una doble visió d'una mateixa realitat econòmica: l'estructura de l'actiu o inversió, que compensada amb el finançament exigible, obligacions davant de tercers o passiu, queda la part del valor de l'actiu atribuïble als accionistes, socis o propietaris, coincident amb la magnitud del patrimoni net.

Junt amb el compte de pèrdues i guanys, estat de canvis en el patrimoni net, estat de fluxos d'efectiu i la memòria, serveix als administradors per a retre comptes de la seva gestió, i als usuaris de la informació comptable, per a prendre decisions. Resulta essencial a l'hora d'avaluar les garanties de recuperació dels crèdits rebuts (ajornaments de pagaments i deutes) que l'empresa ofereix als creditors actuals i potencials.

El balanç és l'instrument bàsic per a conèixer l'estructura o composició de les inversions i fonts de finançament de l'empresa, i el que és més important, l'evolució de l'empresa, mitjançant l'anàlisi de balanços consecutius referits a diferents dates.

No obstant això, el balanç és essencialment estàtic, i presenta una gran limitació: a través seu, no és possible visualitzar les activitats inversores i financeres realitzades al llarg del període que fan que la composició dels actius, dels passius i del patrimoni net s'alteri. Ni tan sols comparant dos balanços consecutius s'arriba a aquesta informació de caràcter dinàmic.

La informació sobre les activitats inversores i financeres es posarà de manifest mitjançant la formulació d'altres documents comptables, de caràcter dinàmic, que representen els fluxos representatius de les operacions realitzades per l'empresa amb el món exterior. Els documents que expliquen el que ha passat en relació amb les activitats inversores i financeres i les modificacions del patrimoni net es corresponen amb l'estat de fluxos d'efectiu (tresoreria) i l'estat de canvis en el patrimoni net, que seran objecte d'estudi posteriorment.

En els casos d'inestabilitat monetària no es compleix la condició d'homogeneïtat en la valoració, ja que les xifres reflectides en el balanç deixen de ser representatives de la situació econòmica, financera i patrimonial, i el balanç es converteix en un agregat de valors heterogenis, en termes de poder adquisitiu, que perd significació i representativitat a mesura que creixen les alteracions en les taxes d'inflació i augmenta el temps de permanència.

El contingut o composició del balanç es desenvolupa en la norma 6a., d'elaboració dels comptes anuals, i en el mateix model ofert pel PGC 2007. En la norma 5a. es fa referència a normes comunes als estats comptables que componen els comptes anuals.

5.3. El balanç, model normal i abreujat

En principi, les societats anònimes –incloent-hi les laborals–, les societats de responsabilitat limitada, les societats comanditàries per accions i les societats cooperatives s'han d'adaptar al model de balanç normal. Les societats col·lectives i comanditàries simples, quan en la data de tancament de l'exercici tots els socis col·lectius siguin societats espanyoles o estrangeres, també s'hauran d'adaptar al model normal.

La norma 4a., d'elaboració dels comptes anuals, estableix que podran utilitzar models de comptes anuals abreujats en les circumstàncies següents:

- Balanç, estat de canvis en el patrimoni net i memòria en format o model abreujat, les societats que al segon any consecutiu no hagin superat dos dels tres límits que s'indiquen a continuació:
 - a) Actiu total: 2.850.000 €

- b) Import anual de la xifra de negoci: 5.700.000 €
- c) Plantilla mitjana anual: 50 empleats

En cas de superar-se dos dels tres límits indicats el segon any consecutiu, han de formular balanç, estat de canvis en el patrimoni net i memòria en format o model normal o ordinari i, a més, un altre estat comptable addicional, l'**estat de fluxos d'efectiu**.

- Compte o estat de pèrdues i guanys en format abreujat: les societats que al segon any consecutiu no hagin superat dos dels tres límits que s'indiquen a continuació:
 - a) Actiu total: 11.400.000 €.
 - b) Import anual de la xifra de negoci: 22.800.000 €.
 - c) Plantilla mitjana anual: 250 empleats.

Els límits anteriors figuren en l'article 175 del Text refós de la llei de societats anònimes, modificat per la Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional amb base en la normativa de la Unió Europea.

Els límits assignats a l'actiu total i l'import anual de la xifra de negoci són objecte d'ajust a l'alça després que transcorri un període de temps determinat bastant dilatat (entorn de deu anys, o quan s'observi que la taxa d'inflació acumulada és bastant significativa).

El model de balanç abreujat es diferencia del model normal perquè els seus components estan menys desglossats.

Si una societat o empresa que formulava comptes anuals, models normals o ordinaris en l'exercici següent deixés de satisfer dos dels tres requisits anteriors, hauria de continuar presentant models normals un exercici més; per a tornar a formular models abreujats s'haurien de deixar de complir dos dels tres requisits en el segon exercici consecutiu.

En el supòsit d'una societat que es constitueix i resulta que al tancament del primer exercici supera dos dels tres límits esmentats anteriorment, ha de formular els models normals.

Les societats que hagin emès instruments financers de patrimoni net propi (accions) i altres títols valor (obligacions) admesos a negociació en mercats secundaris (borses) de qualsevol estat membre de la Unió Europea han de formular comptes anuals en model normal.

Els empresaris individuals estan obligats a formular, com a mínim, els comptes anuals en models abreujats. L'obligació es deriva de l'article 2 del Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat.

5.4. El compte de pèrdues i guanys

El compte de pèrdues i guanys és el model comptable que reflecteix els fluxos representatius de les transaccions i operacions realitzades i generades com a conseqüència del desenvolupament de les activitats ordinàries de gestió; aquests fluxos es corresponen amb les despeses i els ingressos d'explotació i de naturalesa financera, que acompanyats de les pèrdues, dels beneficis i d'altres diferències donaran origen a l'excedent o resultat del període.

Per contraposició al caràcter estàtic del balanç, el compte o estat de pèrdues i guanys és un instrument essencialment dinàmic, i d'aquesta característica deriva la utilitat que té per a completar la visió estàtica oferta pel balanç.

D'altra banda, l'anàlisi de la rendibilitat, que estudia la composició i l'evolució de l'element patrimonial, beneficis o resultats i és una de les tres àrees que es poden diferenciar en l'anàlisi econòmica, es basa fonamentalment en la informació continguda en el compte de pèrdues i guanys.

El contingut i l'estructuració del compte de pèrdues i guanys es desenvolupa en la setena norma d'elaboració dels comptes anuals i en el mateix model ofert pel PGC 2007. Per a determinar el resultat de l'exercici o període s'han de prendre les despeses i els ingressos i les pèrdues i els beneficis realitzats en l'exercici o període (grups 6 i 7); no s'han de tenir en compte les despeses i els ingressos i les pèrdues i els beneficis que hagin de ser imputats al patrimoni net, d'acord amb la normativa comptable específica (grups 8 i 9).

Els diversos conceptes de despeses i ingressos seran classificats d'acord amb la seva naturalesa i no segons la funció o localització; així mateix, les despeses i ingressos, pèrdues i beneficis es presentaran en forma d'"estat" o "unicolumnar", considerant els imports dels ingressos en "positiu" i els de les despeses en negatiu.

El compte o estat de pèrdues i guanys, segons el model oficial obligatori, s'elabora partint de les dades que contenen els assentaments de regularització per al càlcul del resultat dels exercicis actual i precedent. Però, com passava en l'elaboració del balanç de situació, les dades esmentades han de ser sotmeses a un procés de reordenació i reagrupació per a poder-les incorporar. Les instruccions es proporcionen en el mateix model d'estat.

5.5. El compte de pèrdues i guanys, model normal i abreujat

La diferència entre el model abreujat i el model normal de l'estat de resultats és molt simple; el model abreujat adopta la mateixa estructura d'epígrafs en nombres aràbics, sense cap desglossament.

5.6. L'estat de canvis en el patrimoni net

L'estat comptable que presentarem es considera una de les novetats que introdueix el PGC 2007 (norma 8a., d'elaboració dels comptes anuals); el motiu principal és que el patrimoni net és un concepte més ampli respecte als recursos propis a causa de les despeses, les pèrdues, els ingressos i els beneficis que s'incorporen al patrimoni net:

- a) Per ajustos de valor de determinats actius i passius financers (els disponibles per a la venda).
- b) Per operacions de cobertura.
- c) Per ajustos sobre actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda.
- d) Per subvencions, donacions i llegats de capital rebuts.
- e) Per ingressos fiscals a distribuir en diversos exercicis futurs, etc.

Si les despeses, les pèrdues, els ingressos i els beneficis incorporats al patrimoni net es consideren deduïbles o imputables per al càlcul de l'impost sobre societats dels exercicis futurs en els quals es realitzin, s'ha de reconèixer, així mateix, l'efecte impositiu incorporant-lo al patrimoni net.

5.7. L'estat de fluxos d'efectiu

L'estat comptable que es presenta substitueix l'antic quadre de finançament, de caràcter obligatori per a les societats que estiguessin obligades a formular balanços en format normal, amb una particularitat quant a la presentació: en comptes d'acompanyar el balanç i compte de pèrdues i guanys, i iniciar-se el contingut dels comptes anuals, figurava entre les últimes notes de la memòria.

Amb la promulgació del PGC 2007, l'estat de fluxos d'efectiu (tresoreria) adquireix la mateixa categoria que el balanç, l'estat de resultats i l'estat de canvis en el patrimoni net.

L'objecte de l'estat de fluxos d'efectiu és posar de manifest els fluxos representatius de les operacions entre l'empresa i el món exterior que provoquen moviments de la tresoreria (caixa i bancs) i mitjans equivalents a la tresoreria.

Els components de l'estat de fluxos d'efectiu es corresponen amb els fets, les transaccions o les operacions que provoquen augments i disminucions de la magnitud comptable de tresoreria i mitjans equivalents a la tresoreria; de manera que qualsevol operació, transacció o fet que faci que la magnitud comptable s'incrementi ha de ser considerada com a origen o cobrament; i, al contrari, si la magnitud comptable disminueix, l'operació o transacció es consideraria com a aplicació o pagament.

L'estat de fluxos d'efectiu tracta de descriure les operacions i transaccions que impliquin cobraments i pagaments, classificats o agrupats segons la naturalesa.

Seguint el que s'estableix en la norma 9a., d'elaboració dels comptes anuals, els fluxos de cobraments i pagaments es classifiquen en tres blocs o grans apartats:

- El primer apartat fa referència als **cobraments i pagaments derivats de les activitats ordinàries o de gestió**. Aquest primer apartat se subdivideix en:
 - Fluxos d'efectiu per operacions d'explotació.
 - Fluxos d'efectiu per operacions corrents de naturalesa financera.
 - Fluxos d'efectiu per l'impost sobre beneficis.
- El segon apartat fa referència als **pagaments i cobraments per activitats inversores o d'inversió**, constitutives d'adquisicions d'immobilitzats i altres inversions, i també per operacions de venda d'immobilitzats i altres inversions.
- El tercer apartat fa referència als **cobraments i pagaments per activitats financeres o de finançament**, constitutives d'operacions financeres de captació de recursos financers, i les de sentit invers, reduccions, cancel·lacions i reemborsos de recursos financers:

5.8. La memòria

Segons la 10a. norma, d'elaboració dels comptes anuals, la memòria completa amplia i comenta la informació que contenen els altres documents que integren els comptes anuals.

Afegeix la mateixa norma 10a.:

"El model de la memòria recull la informació mínima a emplenar; no obstant això, en els casos en què la informació que se sol·licita no és significativa no s'han d'emplenar els apartats corresponents."

Però, d'altra banda, s'ha d'indicar qualsevol altra informació no inclosa en el model de la memòria que sigui necessària per a permetre el coneixement de la situació i activitat de l'empresa en l'exercici, la qual cosa facilita la comprensió dels comptes anuals objecte de presentació, a fi que aquests reflecteixin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats de l'empresa.

Com en el cas del balanç i del compte de pèrdues i guanys, també hi ha una memòria abreujada amb el contingut assenyalat en la norma 4a., d'elaboració dels comptes anuals.

6. Nou Pla general de comptabilitat

6.1. Marc conceptual

Com ja s'ha indicat en el tema 3, el nou Pla general de comptabilitat va ser aprovat mitjançant el Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2008, i va quedar derogat el Pla general de comptabilitat de 1990.

El nou Pla (PGC2007) s'estructura en cinc parts, de les quals són obligatòries la primera, segona i tercera, i no són vinculants la quarta i cinquena.

Les cinc parts són les següents:

- Marc conceptual de la comptabilitat.
- Normes de registre i valoració.
- Comptes anuals.
- Quadre de comptes.
- Definicions i relacions comptables.

El **marc conceptual** de la comptabilitat es recull en la **primera part del Pla general de comptabilitat** i es configura com el conjunt de fonaments, principis i conceptes bàsics el compliment dels quals condueix en un procés lògic deductiu al reconeixement i valoració dels elements dels comptes anuals, que s'han de redactar amb claredat i de manera que mostrin la imatge fidel del patrimoni, de la situació econòmica i financera, i dels resultats generats per l'empresa.

A continuació analitzarem els aspectes principals recollits en aquesta primera part del Pla general de comptabilitat.

6.2. La imatge fidel

El marc conceptual assenyalava que l'aplicació de les normes comptables ha de fer que els comptes anuals mostrin la **imatge fidel** del patrimoni, dels resultats i de la situació financera de l'empresa. Així mateix, posa de manifest que és improcedent aplicar les normes quan el seu compliment sigui contrari a la imatge fidel. Encara més, el marc conceptual matisa que, a fi de mostrar la imatge fidel, en la comptabilització de les operacions s'ha d'atendre la seva realitat econòmica i no solament la seva forma jurídica.

El Pla comptable de 1990, en considerar com a principi comptable prevalent el de prudència, sovint no comportava la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats que han de proporcionar els comptes anuals.

La informació inclosa en els comptes anuals ha de ser **rellevant i fiable**. Perquè la informació sigui **rellevant** ha de ser útil per a la presa de decisions econòmiques, és a dir, ha d'ajudar a avaluar esdeveniments passats, presents o futurs, o bé a confirmar o corregir avaluacions realitzades anteriorment. D'altra banda, la informació és **fiable** quan és lliure d'errors materials i és neutral, és a dir, és lliure de biaixos, i els usuaris poden confiar que és la imatge fidel del que vol representar.

Una qualitat derivada de la fiabilitat és la **integritat**, que s'assoleix quan la informació financera conté, de manera completa, totes les dades que poden influir en la presa de decisions, sense cap omissió d'informació significativa.

Adicionalment, la informació financera ha de complir les qualitats de **comparabilitat**, tant dels comptes anuals d'una empresa en el temps com de diferents empreses en diferents moments, i **claredat**.

6.3. Principis comptables

És rellevant l'absència de tres principis que estaven recollits en el Pla general de comptabilitat de 1990: preu d'adquisició, registre i de correlació d'ingressos i despeses. No obstant això, tot i que desapareixen com a tals principis, encara apareixen en el marc conceptual. En particular, el preu d'adquisició apareix en l'apartat sisè de criteris valoratius, i els altres dos conceptes s'ubiquen en l'apartat cinquè del marc conceptual com a criteris de reconeixement dels elements dels comptes anuals.

Els **principis** que ara recull el Pla són:

- **Empresa en funcionament.** Es considera que la gestió de l'empresa té una durada il·limitada, per la qual cosa l'aplicació dels principis comptables no té el propòsit de determinar els valors de liquidació o transmissió del patrimoni.
- **Meritació.** Els fets econòmics s'han de registrar quan ocorrin, i s'han d'imputar en l'exercici a què els comptes anuals es refereixin, a les despeses i als ingressos que l'afectin, amb independència de la data del seu pagament o cobrament.
- **Uniformitat.** Quan hi ha alternatives, els criteris adoptats s'han de mantenir en el temps i aplicar de manera uniforme per a transaccions, altres esdeveniments i condicions que siguin similars. Només es pot alterar el

Comparabilitat/claredat

Comparabilitat perquè ha de permetre contrastar la situació i rendibilitat de les empreses. La claredat vol dir que els usuaris dels comptes anuals es puguin formar opinions de la informació subministrada que els facilitin la presa de decisions.

criteri adoptat quan s'alterin els supòsits que n'han motivat l'elecció i informant-ne en la memòria.

- **Prudència.** S'ha de ser prudent en les estimacions i valoracions a realitzar en condicions d'incertesa. Amb el nou Pla el principi de prudència perd el caràcter preferencial sobre els altres principis que li atorgava el pla anterior. Només s'han de comptabilitzar els beneficis obtinguts fins a la data de tancament de l'exercici, sens perjudici de la imputació a pèrdues i guanys de les variacions de valor dels actius financers que es classifiquin a l'efecte de la seva valoració en la cartera de negociació; per contra, s'han de reconèixer tots els riscos amb origen en l'exercici o en un altre anterior.
- **No-compensació.** Llevat que una norma disposi el contrari de manera expressa, no es poden compensar les partides de l'actiu i del passiu o les de despeses i ingressos, i els elements integrants dels comptes anuals s'han de valorar separatament.
- **Importància relativa.** S'admet la no-aplicació estricta d'alguns dels principis i criteris comptables quan la importància relativa en termes quantitatius o qualitius de la variació que aquest fet produeix és escassament significativa i, en conseqüència, no altera l'expressió de la imatge fidel.

6.4. Elements dels comptes anuals

Els elements dels comptes anuals ja han estat esmentats al llarg dels temes anteriors. Per resumir podem esmentar els següents:

- **Actius.** Béns, drets i altres recursos controlats econòmicament per l'empresa, resultants d'esdeveniments passats, dels quals s'espera que l'empresa obtingui beneficis o rendiments econòmics en el futur.
- **Passius.** Obligacions actuals sorgides com a conseqüència d'esdeveniments passats, per a l'extinció de la qual l'empresa espera desprendre's de recursos que puguin produir beneficis o rendiments econòmics en el futur. A aquest efecte, s'entenen incloses les provisions.
- **Patrimoni net.** Constitueix la part residual dels actius de l'empresa, una vegada deduïts tots els passius. Inclou les aportacions realitzades, en el moment de la seva constitució o en altres de posteriors, pels socis o propietaris, que no tinguin la consideració de passius, com també els resultats acumulats o altres variacions que l'afectin.

El reconeixement d'actius i passius requereix el compliment de dos requisits:

- S'han de complir els criteris de probabilitat en l'obtenció o cessió de recursos que incorporin beneficis o rendiments econòmics i, a més,
- Se n'ha de poder determinar el valor amb un grau adequat de fiabilitat. En cas que es compleixin aquests requisits, els elements es registraran en el període a què es refereixen els comptes anuals.
 - **Ingressos.** Increments en el patrimoni net de l'empresa durant l'exercici, en forma d'entrades o augments en el valor dels actius, o de disminució dels passius, sempre que no tinguin l'origen en aportacions, monetàries o no, dels socis o propietaris.
 - **Despeses.** Decrements en el patrimoni net de l'empresa durant l'exercici, en forma de sortides o disminucions en el valor dels actius, o de reconeixement o augment del valor dels passius, sempre que no tinguin l'origen en distribucions, monetàries o no, als socis o propietaris en la seva condició de tals.

Els ingressos i despeses de l'exercici s'han d'imputar al compte de pèrdues i guanys i formaran part del resultat, excepte quan sigui procedent la seva imputació directa al patrimoni net. En aquest cas es presentaran en l'estat de canvis en el patrimoni net, d'acord amb el que preveu la segona part del Pla general de comptabilitat o una norma que el desenvolupi.

Per la seva banda, el reconeixement d'ingressos i despeses també requereix certes condicions:

- Requereix un increment (ingressos) o una disminució (despeses) en els recursos econòmics de l'empresa, que es materialitza en augments o reduccions d'actius i passius; i a més,
- Que es pugui valorar o estimar la quantia de les alteracions d'actius i passius amb fiabilitat.

6.5. Criteris de valoració

És el procés pel qual s'assigna un valor monetari a cada element integrant dels comptes anuals. El Pla recull els conceptes següents relacionats amb la valoració d'actius i passius:

- **El cost històric d'un actiu** és el seu preu d'adquisició (inclou l'import en efectiu pactat més el valor raonable de qualsevol altra contraprestació compromesa); o el seu cost de producció (preu d'adquisició de matèries primeres més costos directes i costos indirectes imputables a l'actiu).
- **El cost històric d'un passiu** és el valor de la contrapartida que es va rebre a canvi d'incórrer en el deute.

- **El valor raonable** es defineix com l'import pel qual es pot intercanviar un actiu o liquidar un passiu, entre parts interessades i degudament informades que realitzin una transacció en condicions d'independència mútua. Es tracta d'un criteri alternatiu al de preu d'adquisició. Es determina sense deduir els costos de transacció en què es pot incórrer per la seva alienació. En general, el valor raonable és el valor fiable de mercat. El preu cotitzat en un mercat actiu és la millor referència del valor raonable, entenent per *mercat actiu* aquell en el qual s'intercanvien béns o serveis homogenis, en el qual sempre hi ha compradors i venedors, i a més els preus són coneguts, accessibles, reals, actuals i regulars.

Quan correspongui aplicar en la valoració d'un actiu o un passiu el criteri del valor raonable, els elements que no es puguin valorar de manera fiable, per referència a un valor de mercat o mitjançant l'aplicació de models i tècniques de valoració abans assenyalats, es valoraran, segons que correspongui, pel cost amortitzat o pel preu d'adquisició o cost de producció, minorat si escau per les partides correctores del seu valor que pogués correspondre, fent menció en la memòria d'aquest fet i de les circumstàncies que el motiven.

Una societat B ha adquirit 2.000 accions de l'empresa A a 28,8 euros a fi d'alienar-les en sis mesos. Al final de l'exercici cotitzen a 37,4 euros i en cas de venda les despeses associades seran de 0,4 euros per títol. Quin serà el valor pel qual figuraran aquestes accions en el balanç de B al final de l'exercici?

Solució

Com que s'han adquirit les accions a fi d'alienar-les a curt termini són actius financers mantinguts per a negociar i s'han de valorar al valor raonable, que és el preu de cotització sense deduir els costos de transacció. Per tant, al tancament de l'exercici es valoraran en 74.800 ($2.000 \times 37,4$), i s'hauran incrementat en 17.200 ($2.000 \times (37,4 - 28,8)$) euros.

- **El valor net realitzable** d'un actiu és l'import que l'empresa pot obtenir per la seva alienació en el mercat, en el curs normal del negoci, deduint els costos estimats necessaris per a dur-la a terme, com també, en el cas de les matèries primeres i dels productes en curs, els costos estimats necessaris per a acabar la seva producció, construcció o fabricació.

Una societat té una maquinària que ha comprat per 320.000 euros, i estima que la podria vendre ara mateix per 410.000 euros amb unes despeses de venda de 3.150 euros. Determineu el valor net realitzable d'aquesta maquinària.

Solució

El VNR és la diferència següent: $410.000 - 3.150 = 406.850$.

- **El valor actual** és l'import dels fluxos d'efectiu a rebre o pagar en el curs normal del negoci, segons si es tracta d'un actiu o d'un passiu, respectivament, actualitzats a un tipus de descompte adequat.

Una empresa ha venut a un client mercaderies per 22.000 euros pactant les condicions de pagament següents: 10.000 euros al cap d'un any i 12.000 euros al cap de dos anys. El tipus de descompte aplicat a aquestes operacions és el 5%. Calculeu el valor actual del crèdit del client.

Solució

$$VA = 10.000 \times (1,05)^{-1} + 12.000 \times (1,05)^{-2} = 20.408,16.$$

- **El valor d'ús d'un actiu** és el valor actual dels fluxos d'efectiu que s'espera rebre mitjançant la utilització d'aquest en el curs normal dels negocis, actualitzats a un tipus de descompte adequat per a l'actiu en qüestió.

La societat M té una màquina adquirida per 40.000 euros. Durant els pròxims tres anys la llogarà per 10.000 euros (per 2.000 l'any 1, per 3.000 l'any 2, i per 5.000 l'any 3). Quan finalitzi el contracte d'arrendament la societat la vol vendre per un preu estimat de 20.000 euros. El tipus d'interès de mercat sense risc és del 4%. Calculeu el valor d'ús de la màquina.

Solució

Si suposem que el lloguer és prepagable:

$$VA = 2.000 + 3.000 \times (1,04)^{-1} + 5.000 \times (1,04)^{-2} + 20.000 \times (1,04)^{-3} = 27.287,32.$$

- **El cost amortitzat d'un instrument financer** és l'import pel qual es va valorar inicialment menys els reemborsos del principal ja produïts, més o menys els interessos de l'instrument financer imputats al compte de pèrdues i guanys d'acord amb el tipus d'interès efectiu, i per al cas d'actius, menys les reduccions de valor per deteriorament.

La societat JGO rep un crèdit d'un banc de 200.000 euros l'1 de gener de l'any X0. Les despeses de comissió són de 10.000. Es pacta un interès anual del 4% a pagar el 31 de desembre de cada any. El reembors tindrà lloc el 31 de desembre de l'any X3. Determineu el cost amortitzat al final de cada any de durada del préstec.

Solució

El 31 de desembre de cada any pagarà en concepte d'interessos $200.000 \times 0,04 = 8.000$.

El tipus d'interès efectiu serà $190.000 = 8.000 \times (1 + i)^{-1} + 8.000 \times (1 + i)^{-2} + 8.000 \times (1 + i)^{-3} + 208.000 \times (1 + i)^{-4}$.

$$i = 5,42\%.$$

(Per al càlcul del tipus d'interès efectiu es té en compte el nominal del crèdit net de despeses de comissió, és a dir, $200.000 - 10.000 = 190.000$.)

Data	Despesa financera	Pagament	Cost amortitzat
1/1/X0			190.000
31/12/X0	10.298 (190.000 × 5,42%)	8.000	192.298 (190.000 + 10.298 – 8.000)
31/12/X1	10.422 (192.298 × 5,42%)	8.000	194.720 (192.298 + 10.422 – 8.000)
31/12/X2	10.554 (194.720 × 5,42%)	8.000	197.274 (194.720 + 10.554 – 8.000)
31/12/X3	10.692 (197.274 × 5,42%)	208.000	0

- **Actius financers.** Préstecs i partides a cobrar (crèdits per operacions comercials i crèdits per operacions no comercials) i en inversions mantingudes fins al venciment.
- **Passius financer.** Dèbits i partides a pagar (dèbits per operacions comercials i dèbits postoperacions no comercials).
- **El valor comptable o en llibres** és l'import net pel qual un actiu o un passiu es troba registrat en balanç una vegada deduïda, en el cas dels actius, la seva amortització acumulada i qualsevol correcció valorativa per deteriorament acumulada que s'hagi registrat.

Determineu el valor comptable d'una màquina el 31 de desembre de 200X sabent que els saldos que apareixen en el balanç de comprovació són:

Número de compte	Denominació del compte	Import (euros)
213	Maquinària	640.000
2813	Amortització acumulada	300.000
2913	Deteriorament de valor màquina	80.000

Solució

És molt important saber que amb el nou Pla, els elements patrimonials apareixeran reflectits en el balanç pel seu valor comptable, deduïdes les amortitzacions i deterioraments de valor en el balanç. En l'exemple, el valor comptable o en llibres de la màquina serà $640.000 - 300.000 - 80.000 = 260.000$.

- **El valor residual** d'un actiu és l'import que l'empresa estima que podria obtenir en el moment actual per la seva venda o una altra forma de disposició, una vegada deduïts els costos de venda, prenent en consideració que l'actiu hagués assolit l'antiguitat i altres condicions que s'espera que tinguin al final de la vida útil.

Una societat adquireix un element de transport per import de 150.000 euros, amb una vida útil de cinc anys, estimant que en acabar aquesta en el mercat n'hi donaran 10.000 euros. Posar-lo al mercat li costarà (costos de venda) 1.000 euros. Determineu el valor residual de l'element de transport sabent que el tipus d'actualització és el 4%.

Solució

– Valor actualitzat de l'actiu: $10.000 \times (1,04)^{-5} = 8.219,27$.

– Càlcul del valor residual:

Valor de mercat al cap de cinc anys: 10.000.

Valor de mercat actualitzat: 8.219,27.

Costos de venda: -1.000.

Valor residual: 7.219,27 (8.219,27 - 1.000).

7. La comptabilització dels conceptes principals

7.1. La comptabilització del disponible líquid o liquiditat

7.1.1. Disponibilitat

Per *disponibilitat* s'entén tot allò que es troba en condicions de ser destinat a la finalitat que es vulgui, perquè no es troba assignat o afectat a cap procés de producció en funcionament.

Quan els actius disponibles esmentats es converteixen en diners efectius, normalment per mitjà de la venda, es pot parlar de líquid disponible. Tanmateix, part de l'efectiu procedent de la venda dels productes de l'empresa s'ha d'aplicar al pagament dels costos de l'activitat, com són els salaris, la compra de matèries primeres, el pagament de subministraments, etc. Això determina que aquest efectiu deixa de ser disponible i es converteix en un efectiu immobilitzat.

Per tant, dels diners efectiu producte de les vendes de l'empresa tan sols és totalment disponible la quantitat que es destina a **reserves**, és a dir, la part dels beneficis que es pensen deixar en l'empresa. De la mateixa manera, són totalment disponibles els diners efectius procedents de la venda dels actius que han quedat alliberats de participar en el finançament del procés productiu de l'empresa.

No obstant l'anterior, ens trobem amb un cas molt especial de disponibilitat: l'**efectiu procedent de l'amortització**, que és recuperat mitjançant les vendes cobrades. Es tracta d'una disponibilitat temporal, ja que mentre que l'element d'actiu es continua utilitzant i els diners no es necessiten per a substituir-lo es troba disponible per a altres inversions, però en el moment en què l'actiu arriba al final de la vida útil, aquest efectiu s'ha d'alliberar per a poder complir l'objectiu principal de l'amortització, que és permetre la substitució de l'element d'actiu a amortitzat.

L'efectiu de l'empresa, autènticament disponible o no, pot ser nacional o estranger, i es pot trobar en la mateixa empresa o dipositat en un compte corrent o d'estalvi, bancari o no bancari. En cada cas s'ha de representar amb un compte diferent. La norma 9a., d'elaboració dels comptes anuals, proporciona la definició següent:

"Se entiende por efectivo y otros activos líquidos equivalentes, los que como tal figuran en el epígrafe B.VII del activo del balance, es decir, la tesorería depositada en la caja de la empresa, los depósitos bancarios a la vista y los instrumentos financieros que sean convertibles en efectivo y que en el momento de su adquisición, su vencimiento no fuera superior a tres meses, siempre que no exista riesgo significativo de cambios de valor y formen parte de la política de gestión normal de la tesorería de la empresa."

Els diners nacionals es valoren pel nominal. Quant a la moneda estrangera, es valora aplicant el tipus de canvi del moment de l'operació, o el del tancament de l'exercici econòmic, segons els casos.

7.1.2. Comptabilització del disponible

Els comptes que representen l'efectiu de l'empresa són:

- 570. Caja, euros, para el efectivo nacional en dinero metálico.
- 571. Caja, moneda extranjera, para este tipo de moneda en metálico o que se encuentra en el domicilio de la empresa.
- 572. Bancos e instituciones de crédito c/c vista, euros (utilizaremos la expresión abreviada "Bancos"), para el efectivo nacional depositado en una cuenta corriente bancaria.
- 573. Bancos e instituciones de crédito c/c vista, moneda extranjera (utilizaremos la expresión abreviada "Bancos, moneda extranjera"), para el efectivo extranjero depositado en una cuenta corriente bancaria.
- 574. Bancos e instituciones de crédito, cuentas de ahorro, euros, para el efectivo nacional depositado en libretas de ahorro a la vista, es decir, de disponibilidad inmediata.
- 575. Bancos e instituciones de crédito, cuentas de ahorro, moneda extranjera, para el efectivo extranjero depositado en libretas de ahorro a la vista, o sea, de disponibilidad inmediata.
- 576. Inversiones a corto plazo de gran liquidez, para las inversiones financieras convertibles en efectivo, con un vencimiento no superior a tres meses desde la fecha de adquisición, que no tengan riesgos significativos de cambio de valor y que formen parte de la política de gestión normal de la tesorería de la empresa.
- 550. Titular de la explotación, cuenta corriente mantenida con el titular de la explotación que expresa la relación existente entre el patrimonio personal del titular y la empresa a lo largo del ejercicio.
- 551, 552. Cuentas corrientes con..., cuentas corrientes de efectivo con socios, administradores y cualquiera otra persona natural o jurídica que no sea Banco, banquero o Institución de Crédito, ni cliente o proveedor de la empresa, y que no correspondan a cuentas en participación.

7.1.3. Disponibilitats líquides en moneda estrangera

Segons el PGC:

"Una transacción en moneda extranjera es aquella cuyo importe se denomina o exige su liquidación en una moneda distinta de la funcional. La moneda funcional es la moneda del entorno económico principal en el que opera la empresa. Se presumirá, salvo prueba en contrario, que la moneda funcional de las empresas domiciliadas en España es el euro."

La regulació de la moneda estrangera la conté l'**11a. norma de valoració**.

Segons el punt 1.1, per a la valoració inicial:

"Toda transacción en moneda extranjera se convertirá a moneda funcional, mediante la aplicación al importe en moneda extranjera, del tipo de cambio de contado, es decir, del tipo de cambio utilizado en las transacciones con entrega inmediata, entre ambas monedas, en la fecha de la transacción, entendida como aquella en la que se cumplan los requisitos para su reconocimiento.
Se podrá utilizar un tipo de cambio medio del periodo (como máximo mensual) para todas las transacciones que tengan lugar durante ese intervalo, en cada una de las clases de moneda extranjera en que éstas se hayan realizado, salvo que dicho tipo haya sufrido variaciones significativas durante el intervalo de tiempo considerado."

Per a valoracions posteriors, en el cas de partides monetàries el punt 1.2 estableix:

"Al cierre del ejercicio se valorarán aplicando el tipo de cambio de cierre, entendido como el tipo de cambio medio de contado, existente en esa fecha.

Las diferencias de cambio, tanto positivas como negativas, que se originen en este proceso, así como las que se produzcan al liquidar dichos elementos patrimoniales, se reconocerán en la cuenta de pérdidas y ganancias del ejercicio en el que surjan."

La **moneda funcional** és la moneda de l'entorn econòmic principal en el qual opera l'empresa. Es presumirà, llevat de prova en contrari, que la moneda funcional de les empreses domiciliades a Espanya és l'euro.

A l'efecte de determinar les diferències de canvi relatives als elements patrimonials de l'empresa denominats en moneda estrangera, la norma distingeix entre les partides següents:

- **Partides monetàries.** Són l'efectiu, com també els actius i passius que s'hagin de rebre o pagar amb una quantitat determinada o determinable d'unitats monetàries.

S'inclouen, entre d'altres, els préstecs i partides a cobrar, els debits i partides a pagar i les inversions en valors representatius de deute que compleixin els requisits anteriors.

- **Partides no monetàries.** Són els actius i passius que no es considerin partides monetàries, és a dir, que s'hagin de rebre o pagar amb una quantitat no determinada ni determinable d'unitats monetàries.

S'inclouen, entre d'altres, els immobilitzats materials, inversions immobiliàries, el fons de comerç i altres immobilitzats intangibles, les existències, les inversions en el patrimoni d'altres empreses que compleixin els requisits anteriors, els avançaments a compte de compres o vendes, com també els passius a liquidar mitjançant el lliurament d'un actiu no monetari.

Valoració inicial

Tota transacció en moneda estrangera es convertirà a la moneda funcional mitjançant l'aplicació a l'import en moneda estrangera, del **tipus de canvi de comptat**, és a dir, del tipus de canvi utilitzat en les transaccions amb lliurament immediat, entre totes dues monedes, en la **data de la transacció**, entesa com aquella en la qual es compleixin els requisits per al seu reconeixement.

Es podrà utilitzar un **tipus de canvi mitjà del període** (com a màxim mensual) per a totes les transaccions que tinguin lloc durant aquell interval, en cada una de les classes de moneda estrangera en la qual aquestes s'hagin realitzat, llevat que aquest tipus hagi patit variacions significatives durant l'interval de temps considerat.

L'empresa X, SA, dedicada a la compravenda de mercaderies, realitza durant el mes de gener de l'any 20X0 les operacions de compra següents en moneda estrangera:

Data	Unitats	Preu dòlars \$	Total dòlars \$	Tipus canvi (TC)	Total euros €
3/01/X0	100	12	1.200	1 \$ / 0,80 €	960
15/01/X0	60	12,5	750	1 \$ / 0,82 €	615
22/01/X0	300	11,5	3.450	1 \$ / 0,85 €	2.932,50
31/01/X0	150	12	1.800	1 \$ / 0,88 €	1.584
Total			7.200		6.091,50
TC mitjà				1 \$ / 0,84 €	6.048

El pagament es fa el 20 de gener de l'any X0. El tipus de canvi en aquesta data és 1 \$ = 0,86 €.

Solució

a) Solució amb tipus de canvi de cada transacció:

Registre de les adquisicions:

6.091,50	(600) Compres de mercaderies			
		a	(4004) Proveïdors moneda estrangera	6.091,50

20/02/X0

6.091,50	(4004) Proveïdors moneda estrangera			
100,5	(668) Diferències negatives de canvi			
		a	(573) Bancs C/C vista moneda estrangera (7.200 × 0,86)	6.192

b) Solució amb tipus de canvi mitjà:

Registre de les adquisicions:

6.048	(600) Compres de mercaderies			
		a	(4004) Proveïdors moneda estrangera	6.048

20/02/X0

6.048	(4004) Proveïdors moneda estrangera			
144	(668) Diferències negatives de canvi			
		a	(573) Bancs C/C vista moneda estrangera (7.200 × 0,86)	6.192

Valoració posterior

- **Partides monetàries.** En tancar l'exercici es valoraran aplicant el tipus de canvi de tancament existent, entès com el tipus de canvi mitjà de comptat, en aquesta data.

Les diferències de canvi, tant positives com negatives, que s'originin en aquest procés, com també les que es produeixin en liquidar els elements patrimonials esmentats, es reconeixeran en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en el qual sorgeixin.

En el cas particular dels actius financers de caràcter **monetari classificats com a disponibles per a la venda**, es determinaran les diferències de canvi produïdes per la variació del tipus de canvi entre la data de la transacció i la data del tancament de l'exercici com si aquests actius es valoressin al cost amortitzat en la moneda estrangera, de manera que les diferències de canvi seran les resultants de les variacions en el cost amortitzat esmentat com a conseqüència de les variacions en els tipus de canvi, independentment del valor raonable.

Les diferències de canvi calculades així es reconeixeran en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en el qual sorgeixin, mentre que els altres canvis en l'import en llibres d'aquests actius financers es reconeixeran directament en el patrimoni net d'acord amb el que disposa la norma relativa a instruments financers (l'apartat 2.6.2 de la norma 9a.).

L'empresa Alfa realitza les operacions següents de compravenda de mercaderies:

Compres					
Data	Unitats	Preu \$	Total dòlars \$	Tipus canvi (TC)	Total €
12/09	200	10	2.000	1 \$ / 0,90 €	1.800
15/10	150	9	1.350	1 \$ / 0,88 €	1.188
Total			3.350		2.988

Vendes					
Data	Unitats	Preu \$	Total dòlars \$	Tipus canvi (TC)	Total €
15/09	150	14	2.100	1 \$ / 0,92 €	1.932
20/11	125	15	1.875	1 \$ / 0,89 €	1.688,75
Total			3.975		3.600,75

Totes les operacions es cobren i paguen al cap de nou mesos.

Tipus de canvi de tancament: 1 \$ = 0,94 €.

Solució

a) Registre de les operacions:

2.988	(600) Compres de mercaderies	a	(4004) Proveïdors moneda estrangera	2.988
-------	------------------------------	---	-------------------------------------	-------

3.600,75	(4204) Clients moneda estrangera	a	(700) Vendes de mercaderies	3.600,75
----------	----------------------------------	---	-----------------------------	----------

b) Càlcul i registre de les diferències de canvi:

	Valor comptable	Valor tancament	Diferència
Proveïdors moneda estrangera	2.988	$3.350 \times 0,94 = 3.149$	-161
Clients moneda estrangera	3.600,75	$3.975 \times 0,94 = 3.736,50$	+135,75
Total			-25,25

135,75	(4204) Clients moneda estrangera		
25,25	(668) Diferències negatives de canvi	a	
		(4004) Proveïdors moneda estrangera	161

- **Partides no monetàries valorades a cost històric.** Es valoren aplicant el tipus de canvi de la data de la transacció.

Quan un actiu denominat en moneda estrangera s'amortitza, les dotacions a l'amortització es calculen sobre l'import en moneda funcional aplicant el tipus de canvi de la data en la qual es va registrar inicialment.

La valoració obtinguda així no pot excedir, en cada tancament posterior, de l'import recuperable en aquell moment i, si és necessari, s'aplica a aquest valor el tipus de canvi de tancament; és a dir, de la data a què es refereixen els comptes anuals.

El 2 de gener de l'any X0 la societat Beta adquireix una maquinària als Estats Units per un import de 20.000 \$, una vida útil de deu anys, i amb un tipus de canvi 1 \$ = 1 €. El 31 de desembre el valor raonable menys els costos de venda de la màquina puja a 18.500 \$ i el valor d'ús a 18.000, amb un tipus de canvi 1 \$ = 0,9 €.

Solució

- a) Per l'adquisició el 2 de gener de l'any X0:

20.000	(213) Maquinària		
		(572) Bancs C/C vista moneda estrangera	20.000

- b) El 31 de desembre de l'any X0:

2.000	(681) Amortització immobilitzat material		
		(281) Amortització acumulada immobilitzat material	2.000

- c) Càlcul del possible deteriorament de la màquina:

Valor net comptable: 18.000 (2.000 – 2.000)

Import recuperable, el més gran del següent:

- Valor raonable – costos de venda: $18.500 \times 0,9 = 16.650$.
- Valor d'ús: $18.000 \times 0,9 = 16.200$.

Correcció per deteriorament: $18.000 - 16.650 = 1.350$.

1.350	(691) Pèrdua per deteriorament de l'immobilitzat material		
		(291) Deteriorament de valor de l'immobilitzat material	1.350

- **Partides no monetàries valorades a valor raonable.** Es valoren aplicant el tipus de canvi de la data de determinació del valor raonable.

Quan es reconeixin directament en el **patrimoni net les pèrdues o guanys** derivats de **canvis en la valoració** d'una partida no monetària, com ara les inversions en instruments de patrimoni classificats com a actius financers disponibles per a la venda, qualsevol diferència de canvi inclosa en aquestes pèrdues o guanys **també es reconeixerà directament en el patrimoni net.**

Al contrari, quan les pèrdues o guanys derivats de **canvis en la valoració** d'una partida no monetària es reconeixin **en el compte de pèrdues i guanys** de l'exercici, com ara les inversions en instruments de patrimoni classificades com a actius financers mantinguts per a negociar o en la categoria d'altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys, qualsevol diferència de canvi inclosa en aquestes pèrdues o guanys **també es reconeixerà en el resultat de l'exercici.**

7.2. La comptabilització de les existències

7.2.1. Les existències en el Pla general de comptabilitat

En la cinquena part del Pla general de comptabilitat es diu que les existències:

"son activos poseídos para ser vendidos en el curso normal de la explotación, en proceso de producción o en forma de materiales o suministros para ser consumidos en el proceso de producción."

Dins del concepte d'existències s'inclouen:

"mercaderías, materias primas, otros aprovisionamientos, productos en curso, productos semiterminados, productos terminados y subproductos, residuos y materiales recuperados."

Els comptes que representen els elements que integren les existències han de figurar en l'actiu del balanç, i són els següents:

– 30. COMERCIALES (300. Mercaderías A; 301. Mercaderías B;... 309. Mercaderías J). Representan bienes adquiridos por la empresa y destinados a la venta sin transformación.

– 31. MATERIAS PRIMAS (310. Materias primas A; 311. Materias primas B;... 319. Materias primas J). Representan las que, mediante elaboración o transformación, se destinan a formar parte de los productos fabricados.

– 32. OTROS APROVISIONAMIENTOS (320. Elementos y conjuntos incorporables (representa los fabricados normalmente fuera de la empresa y adquiridos por ésta para incorporarlos a su producción sin someterlos a transformación); 321. Combustibles (representa las materias energéticas susceptibles de almacenamiento); 322. Repuestos (representa las piezas destinadas a ser montadas en instalaciones, equipos o máquinas en sustitución de otras semejantes. Se incluirán en esta cuenta las que tengan un ciclo de almacenamiento

Funcionament dels comptes

Com s'ha indicat en l'apartat 2, tots els comptes d'existències poden funcionar pels procediments administratiu i especulatiu.

inferior a un año); 325. Materiales diversos (representa otras materias de consumo que no han de incorporarse al producto fabricado); 326. Embalajes (representa cubiertas o envolturas, generalmente irrecuperables, destinadas a resguardar productos o mercaderías que han de transportarse); 327. Envases (representa recipientes o vasijas, normalmente destinadas a la venta juntamente con el producto que contienen); 328. Material de oficina (representa el destinado a la finalidad que indica su denominación, salvo que la empresa opte por considerar que el material de oficina adquirido durante el ejercicio es objeto de consumo en el mismo).

– 33. PRODUCTOS EN CURSO (330. Productos en curso A; 331. Productos en curso B; ... 339. Productos en curso J). Representan los bienes o servicios que se encuentran en fase de formación o transformación en un centro de actividad al cierre del ejercicio y que no deban registrarse en las cuentas de los subgrupos 34 ó 36.

– 34. PRODUCTOS SEMITERMINADOS (340. Productos semiterminados A; 341. Productos semiterminados B: ... 349. Productos semiterminados J). Representan los fabricados por la empresa y no destinados normalmente a su venta hasta tanto sean objeto de elaboración, incorporación o transformación posterior.

– 35. PRODUCTOS TERMINADOS (350. Productos terminados A; 351. Productos terminados B;... 359. Productos terminados J). Representan los fabricados por la empresa y destinados al consumo final o a su utilización por otras empresas.

– 36. SUBPRODUCTOS, RESIDUOS Y MATERIALES RECUPERADOS (360. Subproductos A; 361. Subproductos B. Representan los de carácter secundario o accesorio de la fabricación principal. 365. Residuos A; 366. Residuos B. Representan los obtenidos inevitablemente y al mismo tiempo que los productos o subproductos, siempre que tengan valor intrínseco y puedan ser utilizados o vendidos. 368. Materiales recuperados A; 369. Materiales recuperados B. Representan los que, por tener valor intrínseco entran nuevamente en almacén después de haber sido utilizados en el proceso productivo.

7.2.2. Valoració d'existències

Segons la 10a. norma de registre i valoració del PGC:

"Los bienes y servicios comprendidos en las existencias se valorarán por su coste, ya sea el precio de adquisición o el coste de producción."

El preu d'adquisició:

"incluye el importe facturado por el vendedor después de deducir cualquier descuento, rebaja en el precio u otras partidas similares así como los intereses incorporados al nominal de los débitos, y se añadirán todos los gastos adicionales que se produzcan hasta que los bienes se hallen ubicados para su venta, tales como transportes, aranceles de aduanas, seguros y otros directamente atribuibles a la adquisición de las existencias. No obstante lo anterior, podrán incluirse los intereses incorporados a los débitos con vencimiento no superior a un año que no tengan un tipo de interés contractual, cuando el efecto de no actualizar los flujos de efectivo no sea significativo."

El cost de producció es determinarà:

"añadiendo al precio de adquisición de las materias primas y otras materias consumibles, los costes directamente imputables al producto. También deberá añadirse la parte que razonablemente corresponda de los costes indirectamente imputables a los productos de que se trate, en la medida en que tales costes correspondan al periodo de fabricación, elaboración o construcción, en los que se haya incurrido al ubicarlos para su venta y se basen en el nivel de utilización de la capacidad normal de trabajo de los medios de producción."

7.2.3. Mètodes d'assignació de valor

El problema que planteja la valoració de les existències és la multitud de compres que es fan al llarg de l'exercici, probablement a preus diferents. Per tant, cal adoptar un mètode d'assignació de valor. Segons la norma 10a.:

"cuando se trate de asignar valor a bienes concretos que forman parte de un inventario de bienes intercambiables entre sí, se adoptará con carácter general el método del **precio medio** o **coste medio ponderado**."

"El método FIFO es aceptable y puede adoptarse si la empresa lo considerase más conveniente para su gestión. Se utilizará un único método de asignación de valor para todas las existencias que tengan una naturaleza y uso similares."

"Cuando se trate de bienes no intercambiables entre sí o bienes producidos y segregados para un proyecto específico, el valor se asignará identificando el **precio** o **los costes** específicamente **imputables a cada bien** individualmente considerado."

- **Preu mitjà ponderat.** Aquest mètode aplica a les existències la mitjana ponderada dels preus de totes les existències.
- **Clàusula FIFO.** El nom procedeix de les inicials dels termes anglesos *first in, first out* i, com es desprèn de la traducció al català, significa que les primeres existències que han entrat al magatzem de l'empresa són les primeres que en surten (insistim que es tracta d'una ficció comptable absolutament independent de l'ordre de sortida físic real que es produeixi al magatzem).
- **Clàusula LIFO.** Des del punt de vista administratiu comptable, l'aplicació d'aquesta clàusula té com a conseqüència valorar les existències com si les últimes adquisicions fossin les primeres que es venen.
- **Altres clàusules.** A més de la FIFO i LIFO, hi ha altres clàusules com NIFO (pròxima entrada, primera sortida), HIFO (entrada més alta, primera sortida), etc. Com ja s'ha dit, únicament la primera, FIFO, ha estat reconeguda pel PGC.

FIFO

L'única clàusula que ha reconegut el nou PGC ha estat la clàusula FIFO.

7.2.4. Les correccions de valor de les existències

Segons el punt 2 de la 10a. norma de registre i valoració:

"Cuando el valor neto realizable de las existencias sea inferior a su **precio de adquisición** o a su **coste de producción**, se efectuarán las oportunas **correcciones valorativas** reconociéndolas como un **gasto** en la cuenta de pérdidas y ganancias."

"Si las circunstancias que causaron la **corrección del valor** de las existencias hubiesen **dejado de existir**, el importe de la corrección será objeto de **reversión** reconociéndolo como un **ingreso** en la cuenta de pérdidas y ganancias."

Els comptes que representen l'expressió comptable de pèrdues reversibles que es posen de manifest amb motiu de l'inventari d'existències de tancament d'exercici són els següents: 390. Deteriorament de valor de les mercaderies; 391. Deteriorament de valor de les matèries primeres; 392. Deteriorament de

valor d'altres aprovisionaments; 393. Deteriorament de valor de productes en curs; 394. Deteriorament de valor de productes semiacabats; 395. Deteriorament de valor de productes acabats; 396. Deteriorament de valor de subproductes, residus i materials recuperats. Els comptes 390/396 figuraran en l'actiu corrent del balanç minorant la partida en la qual figuri el corresponent element patrimonial.

El seu moviment és el següent:

- S'abonaran per l'estimació del deteriorament que es realitzi en l'exercici que es tanca, amb càrrec al compte 693.
- Es carregaran per l'estimació del deteriorament efectuat en tancar l'exercici precedent, amb abonament al compte 793.

El 31 de desembre de l'any 20X0, en el balanç de situació, l'empresa X té comptabilitzades mercaderies per import de 125.000 euros, que representen **2.500 unitats físiques** a 50 euros la unitat.

El 20X1 aquesta empresa realitza les operacions següents:

- 1) El 5 de gener, l'empresa compra mercaderies a crèdit 10.000 euros (**10.000 unitats físiques** a 10 euros la unitat).
- 2) L'1 de juliol, l'empresa compra mercaderies a crèdit per 150.000 euros (**10.000 unitats físiques** a 15 euros la unitat).
- 3) L'empresa ven a crèdit **10.000 unitats físiques** de mercaderies per 150.000 euros.
- 4) L'11 de novembre, els clients abonen la totalitat del deute i l'empresa liquida el seu deute amb els proveïdors.

Se sap que, al final de l'exercici, les mercaderies tenen un valor net realitzable de 100.000 euros.

Es demana calcular les existències finals el 31 de desembre de 20X1 suposant que l'empresa utilitza la clàusula FIFO. També es demana comptabilitzar la regularització final d'existències i la correcció valorativa.

Solució

- 1) L'empresa compra mercaderies a crèdit per 10.000 euros.

100.000	(600) Compres de mercaderies		
16.000	(472) HP IVA suportat		
	100.000 × 0,16 =		
		a	(400) Proveïdors (euros)...
			116.000

- 2) L'empresa compra mercaderies a crèdit per 150.000 euros.

150.000	(600) Compres de mercaderies		
24.000	(472) HP IVA suportat		
	150.000 × 0,16 =		
		a	(400) Proveïdors (euros)...
			174.000

- 3) L'empresa ven a crèdit 10.000 unitats físiques de mercaderies per 150.000 euros. Els envasos amb facultat de devolució enviats als clients sumen 30.000 euros.

174.000	(430) Clients (euros)		
		a	(700) Vendes de mercaderies...
		a	(477) HP IVA transferit
			150.000 × 0,16 =
			24.000

4) Els clients abonen la totalitat del deute i l'empresa liquida el seu deute amb els proveïdors.

174.000	(570) Caixa, euros		
		a	(430) Clients (euros)
			174.000

174.000	(400) proveïdors		
		a	(570) Caixa, euros...
			174.000

5) Càlcul de les existències finals i assentament de regularització d'existències.

En aplicar-se la clàusula FIFO, les primeres existències que es venen són les més antigues en l'inventari, és a dir, les primeres que han entrat al magatzem.

Així,

Cost de les mercaderies venudes:	2.500 unitats × 50 € = 125.000
	7.500 unitats × 10 € = 75.000
	Total = 200.000

Valor existències finals:	2.500 unitats × 10 € = 25.000
	10.000 unitats × 15 € = 150.000
	Total = 175.000

125.000	(610) Variació d'existències		
		a	(300) Mercaderies...
			125.000

175.000	(300) Mercaderies		
		a	(610) Variació d'existències de mercaderies...
			175.000

6) Càlcul de la correcció valorativa de les existències.

Quan el valor net realitzable de les existències sigui inferior al preu d'adquisició o al cost de producció, és a dir, al seu valor en llibres, s'efectuaran les **correccions valoratives** oportunes reconeixent-les com una **despesa** en el compte de pèrdues i guanys.

En aquest cas, el valor net realitzable al final de l'exercici és inferior al valor comptable de les existències, ja que $175.000 > 100.000$. És per això que les mercaderies s'han de valorar per aquest valor net inferior realitzable, dotant en comptabilitat de la correcció valorativa oportuna.

L'assentament procedent és el següent:

75.000	(693) Pèrdues per deteriorament d'existències (175.000 - 100.000)		
		a	(390) Deteriorament de valor de les mercaderies...
			75.000

7.3. La comptabilització de l'immobilitzat material i intangible

7.3.1. Immobilitzat material i inversions immobiliàries

Cada element en l'empresa exerceix una funció que determina la seva adscripció a l'actiu no corrent o a l'actiu corrent. L'actiu no corrent, immobilitzat també anomenat es troba constituït per elements de llarga durada, subjectes, en bona part, a depreciació.

Hi ha d'haver una proporció adequada d'elements de l'actiu no corrent amb relació als de l'actiu corrent, perquè els primers solen tenir costos fixos. A més, l'actiu immobilitzat s'ha de finançar amb recursos permanents (recursos propis i deutes a llarg termini).

El Pla general de comptabilitat classifica l'immobilitzat en els subgrups següents:

- 20. Inmovilizaciones intangibles;
- 21. Inmovilizaciones materiales;
- 22. Inversiones inmobiliarias;
- 23. Inmovilizaciones materiales en curso;
- etc.

L'**immobilitzat material** està constituït per elements patrimonials tangibles, mobles o immobles. Conformen l'estructura sòlida de l'empresa i determina la capacitat de generar ingressos i beneficis en exercicis econòmics futurs. En cas contrari, no és immobilitzat material sinó despesa de l'exercici.

Aquests béns no estan destinats a la venda. En el cas excepcional que es vinguin, per diverses raons, com la renovació tècnica, s'han de registrar separatament de la resta. Es consideren permanents, ja que la seva transcendència econòmica es produeix en diversos anys.

La seva valoració ha de ser fiable i, tret dels solars, els seus elements estan sotmesos a depreciació tècnica i/o econòmica per la qual cosa és necessari dotar-los d'amortitzacions sobre el seu valor.

També poden ser objecte de correcció valorativa per causes diferents de la depreciació. En aquests casos es registrarà un deteriorament de valor de l'actiu en qüestió.

Per a representar els elements patrimonials que componen l'immobilitzat material s'utilitzen els comptes que conté el subgrup 21.

En cas que aquests immobilitzats es destinin a ser venuts en el termini d'un any i es compleixin la resta de les condicions previstes en la norma de valoració 7a. de la segona part del PGC, es registraran en el compte 580 d'**immobilitzat**.

L'empresa compra un solar en 20.000 euros a una altra empresa, abona el 25% (IVA inclòs) per endavant i es compromet a pagar la resta en sis mesos. Comptabilització en euros:

20.000	(210) Terrenys i béns naturals-		
3.200	(472) HP IVA suportat		
		a (570) Caixa, euros	5.800
		a (5114) Proveïdors d'immobilitzat a curt termini-	17.400

Adquireix una edificació per 110.000 euros, dels quals es paguen 20.000 euros amb un taló bancari, i s'accepta una lletra de canvi per la resta:

110.000	(211) Construccions		
17.600	(472) HP IVA suportat		
		a (572) Bancs	20.000
		a (5113) Proveïdors d'immobilitzat a curt termini-	107.600

Accepta dues lletres de 10.000 euros cada una, que vencen en el pròxim exercici pels honoraris facultatius del projecte i direcció d'obra.

20.000	(211) Construccions		
3.200	(472) HP IVA suportat		
		a (524) Efectes a pagar a curt termini	23.200

Ven l'edifici en 200.000 euros a una altra empresa que n'hi paga la meitat (IVA inclòs) per endavant i li accepta una lletra del mateix import i venciment als sis mesos.

116.000	(570) Caixa, euros		
116.000	(5323) Crèdits a curt termini		
		a (210) Terrenys i béns naturals-	20.000
		a (211) Construccions	130.000
		a (771) Beneficis procedents de l'immobilitzat material	50.000
		a (477) HP IVA transferit	32.000

Les **inversions immobiliàries** estan constituïdes pels immobles (construccions i terrenys) que l'empresa destini a l'obtenció d'ingressos per arrendament o tingui amb la finalitat d'obtenir plusvàlues per mitjà de la seva alienació, fora del curs ordinari de les seves operacions en lloc de servir de suport al sistema productiu de l'empresa.

Els fluxos d'efectiu derivats de les inversions immobiliàries són independents de l'activitat normal de l'empresa. Apareixen en una línia diferent del balanç respecte a la resta de l'immobilitzat material.

Tal com recull la 4a. norma de registre i valoració, els criteris recollits en les normes d'immobilitzat material s'han d'aplicar a les inversions immobiliàries. Per tant, no hi ha diferència de valoració, però es comptabilitzen en comptes separats inclosos en el grup 22. També tenen comptes diferents per a la seva amortització, deteriorament de valor, plusvàlues, etc.

Una empresa té un terreny valorat en 200.000 euros pendent de construir-hi un nou edifici per a l'empresa. A causa del retard en el projecte decideix arrendar-lo perquè s'utilitzi com a aparcament.

200.000	(220) Inversions en terrenys i béns naturals		
		a (210) Terrenys i béns naturals-	200.000

7.3.2. L'immobilitzat material en curs

L'immobilitzat material en curs està format per totes les immobilitzacions que, quan es tanca l'exercici, estan en procés d'adaptació, construcció o muntatge. Els comptes que el representen s'agrupen en el subgrup 23 d'immobilitzacions materials en curs. La informació que proporciona aquest subgrup és de vital importància per a l'anàlisi de la rendibilitat i les expectatives de l'empresa, ja que els actius que el formen, com que no participen en l'activitat de l'empresa, no s'han d'incloure en la primera, i en la mesura que indiquen expansió tenen una importància decisiva en la segona.

7.3.3. Valoració inicial de l'immobilitzat material

Segons l'apartat 1 de la 2a. norma de registre i valoració, els béns compresos en l'immobilitzat material s'han de valorar al preu d'adquisició o al cost de producció.

Segons el marc conceptual el **preu d'adquisició**:

"es el importe en efectivo y otras partidas equivalentes pagadas, o pendientes de pago, más, en su caso y cuando proceda, el valor razonable de las demás contraprestaciones comprometidas derivadas de la adquisición, debiendo estar todas ellas directamente relacionadas con ésta y ser necesarias para la puesta del activo en condiciones operativas."

És a dir, es calcularà:

- Preu facturat pel proveïdor (inclou impostos no recuperables).
- – qualsevol descompte o rebaixa en el preu.
- + totes les despeses addicionals i directament relacionades fins a la seva posada en condicions de funcionament (s'inclouen els impostos indirectes no recuperables com l'IVA no deduïble).

Entre les despeses relacionades podem esmentar les de preparació de l'emplaçament físic, transports, drets aranzelaris, segurs, instal·lació, muntatge, comprovació que l'actiu funciona adequadament, honoraris de professionals, etc.

L'activació dels diversos imports o costos esmentats cessa quan l'immobilitzat en qüestió està a punt per a funcionar en condicions adequades segons el previst per la direcció.

En aquest sentit, **no s'incorporen com a major valor de l'immobilitzat** els costos incorreguts a partir de la data de posada a punt de l'immobilitzat si aquest encara no s'ha posat en funcionament o es troba en funcionament per sota dels nivells considerats normals.

Adquireix al comptat un equip industrial en 100.000 euros. Les despeses de transport pagades sumen 5.000 euros, l'assegurança del transport 1.000 euros, i la de funcionament

per un any 600 euros: les dues assegurances també es paguen al comptat. La instal·lació comença a funcionar el dia 1 d'octubre.

Segons el punt 1.1 de la norma 2a. de registre i valoració, el preu d'adquisició inclou, a més de l'import facturat pel venedor després de deduir qualsevol descompte o rebaixa en el preu, totes les despeses addicionals que es produeixin fins a la seva posada en condicions de funcionament: despeses d'explanació i demolició, transport, drets aranzelaris, assegurances, instal·lació, muntatge i altres de similars.

106.000	(213) Maquinària			
	100.000 + 5.000 + 1.000 = 106.000			
150	(625) Primes d'assegurances			
450	(480) Despeses anticipades			
16.800	(472) HP IVA suportat			
	16% s/ 105.000			
		a	(570) Caixa, euros...	123.400

Segons la norma de registre i valoració 2a. 1.2:

El **coste de producció** dels elements del inmovilizado material fabricados o construidos por la propia empresa se obtendrá añadiendo al precio de adquisición de las materias primas y otras materias consumibles, los demás costes directamente imputables a dichos bienes. También se añadirá la parte que razonablemente corresponda de los costes indirectamente imputables a los bienes de que se trate en la medida en que tales costes correspondan al periodo de fabricación o construcción y sean necesarios para la puesta del activo en condiciones operativas.

El marc conceptual matisa que els costos indirectes s'han de basar en el nivell d'utilització de la capacitat normal de treball dels mitjans de producció. Per tant, no s'inclouen els costos relacionats amb les deixalles o consums excessius ni els de subactivitat, ja que no són necessaris. Tampoc no s'inclouen els costos d'administració i generals. El cost de producció no ha de superar el valor de mercat i ha de prevaler, si escau, aquest últim.

Sempre que es capitalitzen despeses, és a dir, que algunes despeses de l'empresa es converteixen en un actiu, es carrega l'actiu en qüestió amb abonament als comptes del grup 73 de treballs realitzats per a l'empresa.

Al llarg de l'exercici 2010, una empresa constructora decideix construir, amb els propis mitjans, un nou magatzem per a l'utilitatge. Se sap que els materials emprats en la construcció ascendeixen a 300.000 euros, els costos directes de la construcció sumen 500.000 euros, i la part raonable dels indirectes 400.000 euros.

1.200.000	(211) Construccions			
	300.000 + 500.000 + 400.000 = 1.200.000			
192.000	(472) HP IVA suportat			
	16% × 1.200.000			
		a	(731) Treballs realitzats per a l'immobilitzat material	1.200.000
		a	(572) Bancs	192.000

7.3.4. La capitalització d'interessos en l'immobilitzat material

El quart paràgraf de l'apartat 1 de la 2a. norma de registre i valoració diu:

"En los inmovilizados que necesitan un período de tiempo **superior a un año** para estar en condiciones de uso, se **incluirán** en el precio de adquisición o coste de producción los gastos financieros que se hayan devengado antes de la puesta en condiciones de funcionamiento del inmovilizado material y que hayan sido girados por el proveedor o correspondan a préstamos u otro tipo de financiación ajena, específica o genérica, directamente atribuible a la adquisición, fabricación o construcción, con el límite del valor razonable del inmovilizado material en el que se integran como mayor valor."

D'aquesta manera, si l'immobilitzat necessita més d'un any per a estar en condicions de funcionar, els interessos generats pel finançament s'han d'incloure en el cost històric. En cas que necessiti menys d'un any l'activació d'interessos no és obligatòria.

7.3.5. Valoració posterior de l'immobilitzat material

El valor inicial d'un immobilitzat material pot canviar posteriorment per diversos motius entre els quals destaquen l'amortització i el deteriorament de valor.

L'**amortització** és l'expressió comptable de la depreciació. La depreciació té dos orígens: el simple pas del temps i l'evolució tecnològica i comercial. Si procedeix del primer factor es denomina *decrepitud*, i si s'origina en el segon, *obsolescència*.

Les amortitzacions de l'immobilitzat material es registren pel mètode indirecte, és a dir, es carrega en un compte de despeses la depreciació que s'ha produït en el període en qüestió abonant un compte compensador d'actiu que recull la depreciació acumulada en tots els períodes incloent-hi l'actual. L'amortització acumulada es representa amb el compte 281, d'amortització acumulada de l'immobilitzat material. Aquest compte s'abona amb càrrec al compte 681, d'amortització de l'immobilitzat material. El compte 281 s'anul·la amb abonament a comptes del subgrup 21, quan s'alieni l'immobilitzat material o es doni de baixa en l'inventari per qualsevol altre motiu.

En cas que es tracti d'un immobilitzat catalogat com a inversió immobiliària, el compte que el representaria seria el 282, d'amortització acumulada de les inversions immobiliàries.

Quant a la quota d'amortització anual, aquesta ha de complir diversos requisits:

- Ha de cobrir la totalitat de la vida útil de l'actiu, és a dir el període durant el qual l'empresa espera utilitzar l'actiu.
- Ha de cobrir el valor a amortitzar que és el cost històric menys el valor residual, que és l'import que s'estima que es podria obtenir en el moment de la baixa del bé.
- Ha de recollir la depreciació dels béns.

L'1 d'abril de 20X2 una empresa adquireix un ordinador per 3.000 euros. S'hi assigna una vida útil de quatre anys i un valor residual de 500 euros.

- Calculeu la quota d'amortització anual.
- Comptabilitzeu l'amortització de 20X2.
- Quin seria el saldo del compte d'amortització acumulat l'1 de gener de 20X4?

La quota d'amortització seria $(3.000 - 500) / 4 = 625$; en què 3.000 és el cost històric, 500 és el valor residual, i 4 són els anys de vida útil.

L'any 20X2 es realitzaria l'assentament següent el 31 de desembre:

468,75	(681) Amortització de l'immobilitzat material-		
	$625 \times (9/12) = 468,75$		
		a (281) Amortització acumulada de l'immobilitzat material	468,75

L'1 de gener de 20X4 la seva amortització acumulada tindria un saldo creditor de $(468,75 + 625) = 1.093,75$.

El deteriorament de valor de l'immobilitzat, segons l'apartat 2.2 de la 2a. norma de registre i valoració, es produirà quan el valor comptable d'un immobilitzat material sigui més gran que el seu **import recuperable**. L'import recuperable és el més gran entre el valor raonable menys els costos de venda i el seu valor d'ús.

Això ens porta a dos conceptes:

- Valor raonable. Import pel qual es pot intercanviar un immobilitzat entre parts interessades i degudament informades, que realitzin una transacció en condicions d'independència mútua.
- Valor d'ús. Valor actual dels fluxos d'efectiu futurs esperats actualitzats a un tipus específic.

El deteriorament es representa amb el compte 291, de deteriorament del valor de l'immobilitzat material; es dota amb càrrec al compte 691, de pèrdues per deteriorament de l'immobilitzat material, i s'anul·la amb abonament al compte 791, de reversió del deteriorament de l'immobilitzat material si desapareixen les causes del deteriorament i amb abonament a comptes del subgrup 21, quan s'alieni l'immobilitzat o es doni de baixa en l'inventari per qualsevol altre motiu.

Es considera que l'import recuperable d'un solar que té l'empresa ha caigut per sota del cost històric en 20.000 euros:

20.000	(691) Pèrdues per deteriorament de l'immobilitzat material		
		a (291) Deteriorament del valor de l'immobilitzat material	20.000

Contingut complementari

El deteriorament reconegut en un període afecta l'amortització dels períodes següents.

7.3.6. Baixa de l'immobilitzat material

En el moment en què no s'esperin obtenir rendiments d'un immobilitzat, aquest s'ha de donar de baixa. El cas més habitual és el de la venda, però també hi pot haver una baixa per la qual es permuti, es lliuri a la constitució d'una societat, es doni, sigui víctima d'un robatori, etc.

En tots els casos s'han de donar de baixa tots els comptes associats a l'actiu (amortització acumulada, deteriorament, etc.), i s'ha de prestar especial atenció de registrar, si és necessària, l'amortització acumulada fins al dia de la baixa.

La diferència entre l'import obtingut i el valor comptable determinarà un benefici o pèrdua que es registrarà en els comptes 771, de beneficis procedents de l'immobilitzat material, i 671, de pèrdues procedents de l'immobilitzat material, respectivament.

En cas que la venda es produeixi a crèdit els comptes d'actiu que recullen aquest dret seran els següents: 543, de crèdits a curt termini per alienació d'immobilitzat, i 253, de crèdits a llarg termini per alienació d'immobilitzat, que es valoraran d'acord amb la norma d'instruments financers que s'estudiarà més endavant.

- Un incendi ha destruït un element de transport intern de l'empresa valorat en 5.000 euros, i el valor residual és zero.

5.000	(671) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material		
		a	(213) Maguinària 5.000

- Un vehicle es va adquirir l'1 d'abril de 2008 per 80.000 euros. L'1 de juliol de 20X0 es decideix vendre un vehicle al comptat per 50.000. En el moment de la venda, el vehicle té una amortització acumulada de 34.200 euros.
- Per la venda.

34.200	(281) Amortització acumulada de l'immobilitzat material		
58.000	(572) Bancs		
		a	(218) Elements de transport 80.000
		a	(477) HP IVA transferit 8.000
		a	(771) Beneficis procedents de l'immobilitzat material 4.200

7.3.7. Situacions especials de l'immobilitzat material

Les normes de registre i valoració de la segona part del PGC contenen regles específiques sobre situacions especials que afecten l'immobilitzat material.

Aquest és el cas de les permutes, arrendament financer, subvencions de capital, donacions de béns de l'immobilitzat material, costos de renovació, ampliació o millora en béns de l'immobilitzat material, costos per grans reparacions o les estimacions de costos per desmantellament d'actius immobilitzats.

Es recomana la lectura detallada d'aquestes normes de registre i valoració.

7.3.8. Immobilitzat intangible

Comprèn elements intangibles que es poden valorar econòmicament, la permanència dels quals en l'empresa supera l'exercici econòmic, no es destinen a la venda i solen ser susceptibles de depreciació sistemàtica (amortització) per la participació en el curs ordinari de les operacions de l'empresa. També es poden dotar correccions valoratives de l'immobilitzat intangible.

L'immobilitzat intangible forma part de l'actiu no corrent de l'empresa, el qual ve definit en la cinquena part del PGC, que assenyala que:

"comprende los activos destinados a servir de forma duradera en las actividades de la empresa, incluidas las inversiones financieras cuyo vencimiento, enajenación o realización se espera habrá de producirse en un plazo superior a un año".

Les immobilitzacions intangibles també estan definides en la cinquena part del PGC:

Las inmovilizaciones intangibles son activos no monetarios sin apariencia física susceptibles de valoración económica, así como los anticipos a cuenta entregados a proveedores de estos inmovilizados.

A més dels elements intangibles esmentats, hi ha altres elements d'aquesta naturalesa que s'han de reconèixer com a tals en balanç, sempre que compleixin les condicions assenyalades en el marc conceptual de la comptabilitat, com també els requisits especificats en les normes de registre i valoració. Entre altres, hi ha els següents: drets comercials, propietat intel·lectual o llicències. Per a registrar-los s'obre un compte en aquest subgrup el moviment del qual serà similar al descrit a continuació per als comptes restants de l'immobilitzat intangible.

Els comptes d'aquest subgrup han de figurar en l'actiu no corrent del balanç.

L'immobilitzat intangible es troba representat en el PGC pels comptes següents:

- 200, d'investigació
- 201, de desenvolupament.
- 202, de concessions administratives.
- 203, de propietat industrial.
- 204, de fons de comerç.
- 205, de drets de traspàs.
- 206, d'aplicacions informàtiques.
- 209, d'avançaments per a immobilitzacions intangibles.

Tot seguit analitzarem les despeses d'investigació i desenvolupament i el fons de comerç, com alguns dels intangibles més significatius, encara que es recomana la lectura detallada de les normes de registre i valoració 5a. i 6a., de la segona part del PGC.

7.3.9. Recerca i desenvolupament

Segons el PGC:

"la cuenta 200. Investigación representa la indagación original y planificada que persigue descubrir nuevos conocimientos y superior comprensión de los existentes en los terrenos científico o técnico. Contiene los gastos de investigación activados por la empresa, de acuerdo con lo establecido en las normas de registro y valoración de este texto."

Per la seva banda, el compte "201. Desarrollo representa la aplicación concreta de los logros obtenidos de la investigación o de cualquier otro tipo de conocimiento científico, a un plan o diseño en particular para la producción de materiales, productos, métodos, procesos o sistemas nuevos, o sustancialmente mejorados, hasta que se inicia la producción comercial".

La norma de registre i valoració 6a. apartat *a* és la que regula les condicions perquè les despeses d'investigació i desenvolupament es puguin activar. En aquesta norma s'expressa el següent:

- a) Investigación y desarrollo. Los gastos de investigación serán gastos del ejercicio en que se realicen. No obstante podrán activarse como inmovilizado intangible desde el momento en que cumplan las siguientes condiciones:
- Estar específicamente individualizados por proyectos y su coste claramente establecido para que pueda ser distribuido en el tiempo.
 - Tener motivos fundados del éxito técnico y de la rentabilidad económico-comercial del proyecto o proyectos de que se trate.

Per tant, si es compleixen les condicions establertes, aquestes despeses es podran activar al final de l'exercici.

Quan la mateixa empresa és l'encarregada de realitzar l'activitat d'investigació i/o desenvolupament, al final de l'exercici l'empresa ha d'estimar les despeses que ha destinat a tal activitat, i capitalitzarà aquestes utilitzant el compte 730, de treballs realitzats per a l'immobilitzat intangible.

Quan l'empresa contracti la investigació i/o el desenvolupament amb una tercera empresa utilitzarà el compte 620, de Despeses en investigació i desenvolupament de l'exercici, per a registrar les despeses meritades en aquesta activitat.

Quant a l'amortització les despeses d'investigació activades s'amortitzaran durant la seva vida útil amb un termini màxim de cinc anys. Si en un moment intermedi es dubtés de la seva projecció econòmica futura, el valor net comptable de les despeses activades com a investigació s'hauria d'imputar directament a pèrdues. **L'amortització començarà a partir de l'exercici en què s'activin.**

Una empresa encarrega a una empresa aliena un projecte d'investigació que comporta unes despeses de 10.000 euros, que li són facturats en l'exercici X0 per aquesta empresa aliena. El pagament de la factura es fa per bancs i l'IVA de l'operació és d'un 16%. Suposem que l'empresa amortitza aquest projecte d'investigació en cinc anys de manera lineal.

10.000	(620) Despeses en investigació i desenvolupament de l'exercici		
1.600	(472) HP IVA suportat		
		a (572) Bancs	11.600

En cas que al final de l'exercici X0 es compleixin tots els requisits per a la seva activació, correspondrà l'assentament següent si és un projecte d'investigació:

10.000	(200) Recerca		
		a (730) Treballs realitzats per a l'immobilitzat intangible	10.000

Si fos un projecte de desenvolupament es faria el mateix assentament.

Aquest assentament seria exactament igual en cas que la mateixa empresa realitzés el projecte d'investigació i/o desenvolupament. Amb aquest assentament es neutralitza la despesa de l'empresa per aquesta investigació i/o desenvolupament, ja que mitjançant el compte de treballs realitzats per a l'immobilitzat intangible es capitalitza o activa la despesa.

Si una empresa realitza ella mateixa el seu projecte d'I+D, anota les despeses normals de l'exercici (nòmines, amortitzacions, llum, aigua, telèfon...) com qualsevol altra, i al final de l'exercici calcula les despeses que ha destinat al projecte i les capitalitza utilitzant el mateix compte de treballs realitzats per a l'immobilitzat intangible.

Al final de l'exercici següent (X1), per l'amortització de la investigació:

2.000	(680) Amortització de l'immobilitzat intangible (10.000/5 = 2.000)		
		a (2800) Amortització acumulada de la investigació	2.000

S'ha d'entendre que l'amortització comença a partir de l'exercici en el qual s'activen aquestes despeses d'investigació, és a dir, a partir de final de l'exercici X0.

7.3.10. Fons de comerç

Es pot definir com l'excés de preu que es paga sobre el valor d'una empresa, i el seu origen es troba en aspectes tan diversos com la clientela, la situació de l'empresa en el mercat en relació amb altres de semblants o dedicades a la mateixa activitat, etc.

Per tant, en el fons de comerç es registra el sobrepreu pagat per l'empresa, el qual no podem atribuir a cap element identificat de l'empresa. La norma de registre i valoració 6a.c estableix el següent:

c) Fondo de comercio. Sólo podrá figurar en el activo cuando su valor se ponga de manifiesto en virtud de una adquisición onerosa, en el contexto de una combinación de negocios.

Su importe se determinará de acuerdo con lo indicado en la norma relativa a combinaciones de negocios y deberá asignarse desde la fecha de adquisición entre cada una de las unidades generadoras de efectivo o grupos de unidades generadoras de efectivo de la empresa, sobre la que se espere que recaigan los beneficios de las sinergias de la combinación de negocios.

El fondo de comercio no se amortizará. En su lugar, las unidades generadoras de efectivo o grupos de unidades generadoras de efectivo a las que se haya asignado el fondo de comercio, se someterán al menos anualmente a la comprobación del deterioro del valor, procediéndose, en su caso, al registro de la corrección valorativa por deterioro, de acuerdo con lo indicado en el apartado 2.2 de la norma relativa al inmovilizado material.

Las correcciones valorativas por deterioro reconocidas en el fondo de comercio no serán objeto de reversión en los ejercicios posteriores.

L'anterior significa que en principi es presumeix que el fons de comerç té una vida útil il·limitada, per la qual cosa no s'amortitzarà. Tanmateix s'haurà de realitzar un test de deteriorament anualment, igual a l'establert en la NIC 38, per a comprovar si s'ha deteriorat o no. Si es registrés un deteriorament, aquest no es podria revertir en exercicis posteriors.

El patrimoni d'una empresa consta dels elements següents en un moment determinat (en milers d'euros):

Balanç de situació d'X SA

Actiu		Passiu	
Terrenys i béns naturals	2.000	Capital social	10.000
Construccions	8.000	Deutes a llarg termini amb entitats de crèdit	5.000
Maquinària	5.000	Proveïdors	1.500
Existències	1.500		
Total actiu	16.500	Total passiu	16.500

Imaginem que el valor raonable dels actius d'X és el següent (en milers d'euros): 6.000 el terreny, 10.000 la construcció, 5.000 la maquinària i 1.500 les existències. El valor raonable dels deutes coincideix amb el seu valor comptable.

L'empresa Y adquireix i absorbeix l'empresa X. Comptabilitzeu l'assentament de compra que haurà de realitzar Y en absorbir la societat X si el preu de l'operació és de 20.000 (milers d'euros) i es paga al comptat.

Solució

En primer lloc, calculem el fons de comerç que sorgeix en aquesta operació, el qual serà la diferència entre el preu pagat i el valor raonable del patrimoni net de l'empresa (= valor raonable dels actius – valor raonable dels passius assumits).

$$FC = 20.000 - (6.000 + 10.000 + 5.000 + 1.500 - 6.500) = 4.000$$

Per tant, l'assentament que l'empresa Y haurà de realitzar quan absorbeixi X serà el següent:

6.000	(210) Terrenys i béns naturals		
10.000	(211) Construccions		
5.000	(213) Maquinària		
1.500	(300) Mercaderies A		
4.000	(204) Fons de comerç		
		a (170) Deutes llarg termini amb entitats de crèdit	5.000
		a (400) Proveïdors	1.500
		a (57 X) Tresoreria	20.000

7.3.11. Deteriorament de valor de l'immobilitzat intangible

En primer lloc, és necessari comentar que per al càlcul del deteriorament de valor s'apliquen els criteris continguts en les normes relatives a l'immobilitzat material tal com s'estableix en el primer paràgraf de la NRV 5a.:

En aquest sentit, és necessari indicar que l'empresa haurà d'estimar si l'immobilitzat intangible té vida útil definida o indefinida. Si aquesta és definida, s'amortitzarà l'actiu durant la vida útil, i si és indefinida no s'amortitzarà, si bé s'haurà de realitzar un test de deteriorament anual per a veure si cal corregir-ne el valor.

Si es donen circumstàncies que provoquen que un actiu intangible passi de tenir vida útil indefinida a definida, s'atindrà el que regula la NRV 22a. per als canvis en les estimacions comptables, ja que es tracta del coneixement de nous fets el que provoca que el canvi s'apliqui de manera prospectiva i no retrospectiva.

7.4. La comptabilització dels actius no corrents i els grups alienables d'elements mantinguts per a la venda

Els actius no corrents mantinguts per a la venda i els grups alienables d'elements mantinguts per a la venda són inversions que anteriorment formaven part del procés productiu de l'empresa però ara es volen vendre. Aquests actius es caracteritzen perquè el valor comptable es recupera fonamentalment per mitjà de la seva venda i no mitjançant el seu ús continuat en el procés productiu de l'empresa.

La norma de registre i valoració 7a. és la que regula la comptabilització d'aquest tipus d'actius.

Els comptes a utilitzar per als ANCMV i GAEMV estan localitzats en el subgrup 58 del PGC, i són els següents:

- 580, d'immobilitzat.
- 581, d'inversions amb persones i entitats vinculades.
- 582, d'inversions financeres.
- 583, d'existències, deutors comercials i altres comptes a cobrar.
- 584, d'altres passius.
- 585, de provisions.
- 586, de deutes amb característiques especials.

- 587, de deutes amb persones i entitats vinculades.
- 588, de creditors comercials i altres comptes a pagar.
- 589, d'altres passius.

7.4.1. Actius no corrents mantinguts per a la venda (ANCMV)

En primer lloc, analitzarem la definició d'ANCMV i les condicions que s'han de complir perquè un actiu es pugui classificar com a mantingut per a la venda en el balanç de situació. Vegem el que expressa la NRV 7a.:

La empresa clasificará un activo no corriente como mantenido para la venta si su valor contable se recuperará fundamentalmente a través de su venta, en lugar de por su uso continuado, y siempre que se cumplan los siguientes requisitos:

El activo ha de estar disponible en sus condiciones actuales para su venta inmediata, sujeto a los términos usuales y habituales para su venta; y

Su venta ha de ser altamente probable, porque concurran las siguientes circunstancias:

- a) La empresa debe encontrarse comprometida por un plan para vender el activo y haber iniciado un programa para encontrar comprador y completar el plan.
- b) La venta del activo debe negociarse activamente a un precio adecuado en relación con su valor razonable actual.

Se espera completar la venta dentro del año siguiente a la fecha de clasificación del activo como mantenido para la venta, salvo que, por hechos o circunstancias fuera del control de la empresa, el plazo de venta se tenga que alargar y exista evidencia suficiente de que la empresa siga comprometida con él.

Las acciones para completar el plan indiquen que es improbable que haya cambios significativos en el mismo o que vaya a ser retirado.

Per tant, un ANCMV es caracteritza perquè deixa de formar part del procés productiu de l'empresa, i el seu valor comptable és recuperable per la venda. Tanmateix, per a poder classificar-se com a tal en el balanç, ha de complir totes les condicions: ha d'estar disponible per a la venda immediata, l'empresa ha de tenir un pla de venda, el preu sol·licitat ha d'estar d'acord amb la situació del mercat, la venda s'espera que es produeixi en un any i no ha de ser probable que hi hagi canvis en el pla de venda.

Quant a la valoració, la NRV 7a. expressa el següent:

Los activos no corrientes mantenidos para la venta se valorarán en el momento de su clasificación en esta categoría, por el menor de los dos importes siguientes: su valor contable y su valor razonable menos los costes de venta

Si el valor raonable menys els costos de venda és inferior al valor comptable es registrarà el deteriorament corresponent de valor, tal com estableix la NRV 7a. També és necessari indicar que **la norma prohibeix registrar cap amortització mentre l'actiu estigui classificat com a ANCMV**, ja que en recuperar el valor mitjançant la venda no és necessari anar dotant un fons, amortització acumulada, per a recuperar el valor de l'actiu utilitzat en el procés productiu.

L, SA és una empresa dedicada al lloguer de vehicles a l'aeroport d'Alacant. Aquesta empresa disposa d'un pla de venda per a deu vehicles utilitzats prèviament per a lloguer. Els vehicles compleixen tots els requisits continguts en la NRV 7a. perquè siguin con-

siderats com a ANCMV. Aquests es van adquirir per un import total de 250.000 euros, la seva amortització acumulada al final de l'exercici passat ascendia a 62.000 euros, i l'amortització que hi ha entre l'inici de l'exercici i el moment en què els vehicles compleixen les condicions per a la seva reclassificació ascendeix a 5.000 euros. El valor raonable menys els costos de venda és de 180.000 euros.

Solució

En un primer moment cal registrar l'amortització que hi ha entre l'inici d'exercici i el moment de la reclassificació.

5.000	(681) Amortització de l'immobilitzat material		
		a (2813) Amortització acumulada de maquinària	5.000

Per la reclassificació s'anotará el següent:

183.000	(580) Immobilitzat		
67.000	(2813) Amortització acumulada de maquinària		
		a (213) Maquinària	250.000

I ara com que el valor raonable menys els **costos de venda** (180.000 - 183.000) és menor, s'haurà de registrar el deteriorament.

3.000	(691) Pèrdues per deteriorament de l'immobilitzat material		
		a (599) Deteriorament de valor d'ANCMV	3.000

7.4.2. Incompliment posterior de les condicions per a ser classificat com a ANCMV

La NRV 7a. també regula les situacions en les quals els ANCMV deixen de complir les condicions per a ser classificats com a tals. En concret estableix el següent:

Quando un activo deje de cumplir los requisitos para ser clasificado como mantenido para la venta se reclasificará en la partida del balance que corresponda a su naturaleza y se valorará por el menor importe, en la fecha en que proceda la reclasificación, entre su valor contable anterior a su calificación como activo no corriente en venta, ajustado, si procede, por las amortizaciones y correcciones de valor que se hubiesen reconocido de no haberse clasificado como mantenido para la venta, y su importe recuperable, registrando cualquier diferencia en la partida de la cuenta de pérdidas y ganancias que corresponda a su naturaleza

Suposem que l'empresa de l'exemple anterior, sis mesos després de posar en venda els vehicles, a causa d'un increment notable de la demanda dels seus serveis decideix tornar-los a utilitzar en el curs ordinari de les seves operacions. L'amortització corresponent a aquells sis mesos hauria ascendit a 7.000 euros. L'import recuperable estimat dels vehicles ascendeix a 192.000 euros. Aquests no han estat utilitzats durant el període en què han restat disponibles per a la venda.

Solució

El valor net comptable en el moment de la classificació era de 183.000 euros. El deteriorament de valor no es tindrà en compte, ja que aquest es va registrar en ser classificat com a ANCMV i ser el seu valor raonable menys els costos de venda menor al valor net comptable que tenien els actius en aquell moment.

El valor net comptable ajustat per l'amortització que s'hagués practicat de no haver-se classificat com a mantingut per a la venda serà de 176.000 euros (183.000 - 7.000). Per tant, aquest serà el valor a tenir en compte per a reclassificar l'ANCMV com a actiu no corrent normal.

L'assentament a realitzar serà el següent:

250.000	(213) Maquinària		
7.000	(671) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material		
		a (580) Immobilitzat	183.000
		a (2813) Amortització acumulada de maquinària	74.000

L'amortització que s'hauria practicat en cas de no haver-se classificat com a ANCMV ascendia a 7.000 euros. Aquesta quantitat es registra com una pèrdua d'acord amb la naturalesa del fet, ja que, si els vehicles no han estat utilitzats durant el període en què han estat en venda, no és procedent cap registre de la despesa per amortització.

I ara és procedent el registre de la reversió del deteriorament, ja que l'import recuperable pel seu ús en el procés productiu, 192.000 euros, és superior al seu valor net comptable, 176.000 euros.

3.000	(599) Deteriorament de valor d'ANCMV		
		a (791) Reversió del deteriorament de l'immobilitzat. material	3.000

7.4.3. Grups alienables d'elements mantinguts per a la venda (GAEMV)

El PGC defineix els grups alienables d'elements mantinguts per a la venda de la manera següent en la NRV 7a. 2:

Se entiende por grupo enajenable de elementos mantenidos para la venta, el conjunto de activos y pasivos directamente asociados de los que se va a disponer de forma conjunta, como grupo, en una única transacción. Podrá formar parte de un grupo enajenable cualquier activo y pasivo asociado de la empresa, aun cuando no cumpla la definición de activo no corriente, siempre que se vayan a enajenar de forma conjunta.

La valoració del GAEMV és la mateixa que per a l'ANCMV:

Para su valoración se aplicarán las mismas reglas que en el apartado anterior. En consecuencia, los activos y sus pasivos asociados que queden excluidos de su ámbito de aplicación, se valoran de acuerdo con la norma específica que les sea aplicable. Una vez efectuada esta valoración, el grupo de elementos de forma conjunta se valorará por el menor importe entre su valor contable y su valor razonable menos los costes de venta.

L'empresa X, SA disposa d'un pla de venda per a un local que té al centre d'una ciutat, i compleix tots els requisits que conté la NRV 7a. perquè aquest sigui considerat com un GAEMV el 30/05/2010. La informació comptable referent al pis en el moment de la reclassificació com a GAEMV és la següent:

	Valor comptable
Construccions	400.000 euros
Amortització acumulada	(200.000) euros
Terrenys i béns naturals	1.100.000 euros
Préstec a curt termini	(75.000) euros
Préstec a llarg termini	(400.000) euros
Total	825.000 euros

El préstec s'ha valorat segons el cost amortitzat. El valor raonable del GAEMV, tenint en compte la hipoteca, deduint els costos de venda corresponents és de 1.200.000 euros.

Solució

El GAEMV es registrarà al valor net comptable, en ser aquest inferior al valor raonable menys els costos de venda. Per tant, el 30 de maig haurà de realitzar l'assentament següent (en milers d'euros):

1.300.000	(580) Immobilitzat			
200.000	(2811) Amortització acumulada de construccions			
75.000	(5200) Préstecs a curt termini entitats de crèdit			
400.000	(170) Deute a llarg termini amb entitats de crèdit			
		a	(210) Terrenys i béns naturals	1.100.000
		a	(211) Construccions	400.000
		a	(589) Altres passius	475.000

Fora d'això, s'han d'aplicar les regles assenyalades abans per als ANCMV.

7.5. La comptabilització dels actius i passius financers

Els actius i passius financers es regulen en la norma de registre i valoració 9a. sobre instruments financers, del PGC.

En general, aquesta norma defineix un instrument financer com un contracte que dóna lloc a un actiu financer en una empresa i simultàniament a un passiu financer o a un instrument de patrimoni en una altra empresa. Per exemple, un contracte de compravenda d'un edifici en el qual es pacta el pagament ajornat, originarà un actiu financer consistent en un dret de cobrament en la part venedora i simultàniament un passiu financer consistent en una obligació de pagament futur en la part compradora.

7.5.1. Actius financers i les seves categories

La norma de registre i valoració 9a., Instruments financers, defineix un actiu financer com "cualquier activo que sea: dinero en efectivo, un instrumento de patrimonio de otra empresa o suponga un derecho contractual a recibir efectivo y otro activo financiero, o a intercambiar activos financieros con terceros en condiciones potencialmente desfavorables". És a dir, entre altres, es consideren actius financers els diners efectius que tenen l'empresa en un banc, les inversions en accions d'una altra empresa, els crèdits davant clients o els derivats financers.

Els actius financers es classifiquen en diverses categories a l'efecte de la seva valoració, i la inclusió d'un actiu financer en una categoria o una altra depèn de com l'empresa vulgui gestionar aquest actiu financer, és a dir, del que tingui intenció de fer-ne.

A tall d'exemple, si l'empresa compra algunes obligacions, les ha d'incloure en una categoria o en una altra i, per tant, el seu registre i valoració serà diferent, en funció d'allò que l'empresa farà amb aquestes obligacions: vendre-les en el curt termini per a obtenir un benefici, mantenir-les fins al moment del venciment o bé mantenir-les durant un quant temps i tenir-les disponibles per a la venda. S'aplicarà un tractament comptable i un criteri de valoració diferent a cada categoria.

Les diferents categories són les següents:

- **Préstecs i partides a cobrar.** En aquesta categoria s'inclouen fonamentalment els crèdits per operacions comercials (clients, deutors) i els crèdits per operacions no comercials, els cobraments dels quals són de quantia determinada o determinable i que no es negociïn en un mercat actiu (crèdits per venda d'immobilitzat o préstecs concedits per l'empresa).

A l'efecte de la seva **valoració inicial**, aquests actius es valoraran en el moment inicial pel valor raonable, que llevat d'evidència en contra, serà el preu acordat en la transacció, que equivaldrà al **valor raonable de la contraprestació lliurada més les despeses derivades de la transacció**.

Tant en el moment inicial com posteriorment, s'estableix com a **opció** que els crèdits comercials amb venciment no superior a un any i que no tinguin un tipus d'interès contractual es puguin valorar pel valor nominal (principal més interessos) quan l'efecte de no actualitzar els fluxos d'efectiu no sigui significatiu. Aquesta opció s'introdueix per a simplificar l'obligació de desglossar el component financer dels crèdits comercials més habituals de l'empresa. També es preveu aquesta simplificació per a actius financers específics tals com els avançaments i crèdits al personal, els dividends a cobrar i els desemborsaments exigits sobre accions l'import de les quals s'espera cobrar a curt termini i quan l'efecte de no actualitzar els fluxos d'efectiu no sigui significatiu.

La **valoració posterior** d'aquesta categoria d'actius financers, en la mesura que no es negocien en un mercat actiu, serà pel **cost amortitzat**, i els interessos meritats es comptabilitzaran en el compte de pèrdues i guanys aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Finalment, i per a la valoració posterior d'aquests actius financers, es recullen les regles que s'han d'aplicar en cas que aquesta categoria de crèdits s'hagi **deteriorat**, és a dir, hagi perdut valor per risc de crèdit (falta de cobrament). En aquest sentit sempre que hi hagi una evidència objectiva d'aquest deteriorament, en la mesura que hagin ocorregut fets després del reconeixement inicial del crèdit que posin de manifest que es produirà un retard o reducció dels fluxos d'efectiu estimats futurs (els cobraments futurs), s'haurà de calcular l'import de la pèrdua i corregir el valor de l'actiu amb càrrec al compte de pèrdues i guanys.

A fi de determinar l'import de la pèrdua es compararà el valor comptable de l'actiu financer amb el valor actual dels fluxos d'efectiu que s'espera que generarà aquest actiu, descomptat al tipus d'interès efectiu de l'operació calculat en el moment del seu reconeixement inicial. Quan s'estigui calculant el deteriorament d'un conjunt d'actius financers es podran utilitzar models basats en fórmules o mètodes estadístics. Si posteriorment la pèrdua disminueix, la correcció valorativa revertirà amb abonament al compte de pèrdues i guanys.

A l'inici d'X2, la societat A preveu que el valor de reembors d'una cartera de bons que ha inclòs en la categoria de préstecs i partides a cobrar que en principi era de 10.100 serà 9.000. El valor en llibres a l'inici d'X2 és de 10.075, i el tipus d'interès efectiu de l'operació en el moment en què es van comprar els bons era del 8%.

Els fluxos futurs estimats són:

Cupó de 150 u. m.

Valor de reembors previst: 9.000.

$$(9.000 + 150) \times (1,08)^{-1} = 8.472$$

Pèrdua per deteriorament...10.075 – 8.472 = 1.603.

1.603	(698) Pèrdues per deteriorament de participacions i valors representatius de deute a curt termini		
		a (597) Deteriorament de valors representatius de deute a curt termini	1.603

- **Inversions mantingudes fins al venciment.** En aquesta categoria s'inclouen els valors representatius de deute, que no siguin derivats, amb una data de venciment fixa i cobraments de quantia determinada o determinable que es negociïn en un mercat actiu, sempre que l'empresa tingui la intenció efectiva i la capacitat de conservar-los fins al venciment. Tal seria el cas de la compra de bons que cotitzen en la borsa quan l'empresa adquirent té tant la capacitat, en la mesura que no necessiti vendre'ls per a obtenir tresoreria, com la intenció de no vendre'ls sinó de mantenir-los fins al moment del venciment.

Aquesta categoria, com l'anterior, es **valorarà inicialment** pel valor raonable de la contraprestació acordada, incloent-hi les despeses de la transacció, i **posteriorment** pel cost amortitzat, en la mesura que són actius la recuperació dels quals tindrà lloc pel seu reembors en lloc de per la seva venda.

Tot això sense perjudici de l'obligació de reflectir el possible **deteriorament** d'aquests actius en els mateixos termes que els crèdits i partides a cobrar i amb la particularitat que, en la mesura que en aquesta categoria s'inclouen actius financers que es negocien en un mercat actiu, a fi de calcular la possible pèrdua per deteriorament, el valor comptable d'aquests es podrà comparar amb el valor de mercat sempre que aquest sigui fiable i representatiu del valor que pogués recuperar l'empresa, i per tant no és necessari actualitzar els fluxos d'efectiu futurs de l'actiu financer.

- **Actius mantinguts per a negociar.** En aquesta categoria s'inclouen fonamentalment els actius que s'adquireixen per a vendre'ls a curt termini (un any) i així obtenir un guany (en definitiva, es tracta d'actius financers amb finalitats de negociació o especulatiu) i els derivats (llevat dels derivats que siguin contractes de garantia o es designin com a instruments de cobertura).

La **valoració** d'aquesta categoria d'actius és a valor raonable, tant en el moment **inicial** com en el **posterior**, i qualsevol canvi en aquest valor es portarà directament com a ingrés o despesa al compte de pèrdues i guanys. Com a **especialitat d'aquesta categoria**, apuntem que **els costos que es generin en ocasió de la seva adquisició no es consideraran major actiu, sinó que es portaran directament al compte de pèrdues i guanys i no es registrarà el deteriorament.**

L'1 de gener de l'any X4, una societat compra unes accions amb la intenció de vendre-les a curt termini i així obtenir guanys. En el moment de la compra, el valor raonable de les accions és de 1.000 i l'empresa incorre en uns costos de transacció per import de 25. Al

cap d'un mes, el valor raonable de les accions és de 1.200, i al cap de dos mesos és de 800. En el moment en què ven les accions, el valor raonable d'aquestes ascendeix a 1.300.

1/1/X4

1.000	(540) Inversions financeres temporals en instruments de patrimoni		
25	(699) Altres despeses financeres		
		a (570) Caixa, euros	1.025

1/2/X4

Valor raonable el 1/3/X4...1.200

Valor comptable l'1/3/X4... 1.000

200	(540) Inversions financeres temporals en instruments de patrimoni		
		a (7630) Beneficis de cartera de negociació	200

1/3/X4

Valor raonable l'1/4/X4... 800

Valor comptable l'1/4/X4... 1.200

400	(6630) Pèrdues de cartera de negociació		
		a (540) Inversions financeres temporals en instruments de patrimoni	400

1/4/X4 Venda (pel valor comptable)

Valor raonable...1.300

500	(540) Inversions financeres temporals en instruments de patrimoni		
		a (7630) Beneficis de cartera de negociació	500

1.300	(570) Caixa, euros		
		a (540) Inversions financeres temporals en instruments de patrimoni	1.300

- **Altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.** Aquesta categoria inclou dos grups d'actius financers:
 - Els que l'empresa **decideixi en el moment inicial** designar-los com a actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys, quan es donin una sèrie de condicions.
 - Els instruments financers híbrids que l'empresa podrà designar **inicialment** a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.

Els criteris de registre i valoració dels actius financers inclosos en aquesta categoria són els mateixos que els previstos per als actius financers mantinguts per a negociar.

- **Inversions en el patrimoni d'empreses del grup, multigrup i associades.** Aquesta categoria recull fonamentalment accions o participacions en empreses del grup multigrup i associades.

Es **valoren** tant en el moment **inicial** com **posterior** al cost. En la valoració inicial s'inclouen els drets preferents de subscripció que s'haguessin adquirit.

A fi de determinar la possible **pèrdua per deteriorament del valor**, es compararà el valor en llibres de l'actiu amb l'import recuperable, que llevat d'una evidència millor, serà el seu valor teòric corregit per les plusvàlues tàcites presents en la data de la valoració. Tant les correccions valoratives com la seva reversió es registraran com a despesa o ingrés en el compte de pèrdues i guanys.

- **Actius financers disponibles per a la venda.** Aquesta última categoria inclou els actius financers que no s'hagin classificat en cap altra, llevat dels crèdits per operacions comercials i no comercials, que en cap cas no es podran incloure en aquesta categoria (sempre s'hauran d'incloure en la categoria de préstecs i partides a cobrar). Un exemple d'actius financers que inclouríem en aquesta categoria per a la seva valoració serien unes obligacions que adquireix l'empresa sense el propòsit de vendre-les a curt termini per a obtenir un guany ni tampoc de mantenir-les fins al venciment. Aquest tipus d'actius financers es **valorarà inicialment** pel valor raonable de la contraprestació acordada, incloent-hi el cost de la transacció, i **posteriorment** pel valor raonable i es registrarà qualsevol canvi d'aquest en el patrimoni net de l'empresa, fins que l'actiu financer causi baixa del balanç o es deteriori, moment en què l'import prèviament reconegut en el patrimoni net a causa de l'alteració del valor raonable s'imputarà al compte de pèrdues i guanys.

Quan en aquesta categoria s'inclouin instruments de patrimoni el valor raonable dels quals no es pot determinar amb fiabilitat es valorarà al cost. La norma preveu una sèrie de pautes relatives al càlcul de **deteriorament** d'aquests actius, tant si es tracta dels anomenats *instruments de deute* com dels anomenats *instruments de patrimoni*.

En tots dos casos, la pèrdua del valor de l'actiu financer com a conseqüència del deteriorament es reflectirà com a despesa en el compte de pèrdues i guanys. En cas que aquest deteriorament reverteixi, si som davant d'un instrument de deute la reversió es reflectirà en el compte de pèrdues i guanys; tanmateix, si som davant d'un instrument de patrimoni, la correcció valorativa prèvia no revertirà amb abonament al compte de pèrdues i guanys sinó que es registrarà com un increment del valor raonable directament amb abonament a un compte de patrimoni net.

L'1/1/X0 una societat compra unes accions per import de 1.000, amb unes despeses de compra de 100 i les classifica per a la seva valoració com a actius financers disponibles per a la venda.

Valor raonable de les accions:

- El 30/6/X0.....1.500
- El 31/12/X0...1.500
- El 30/6/X1.....900
- El 31/12/X1.....900
- El 31/12/X2.....900

- El 30/6/X3.....1.200

1/1/X0

1.100	(250) Inversions financeres a llarg termini en instruments de patrimoni		
		a (570) Caixa, euros	1.100

30/6/X0

400	(250) Inversions financeres a llarg termini en instruments de patrimoni		
		a (900) Beneficis en actius financers disponibles per a la venda	400

31/12/X0

400	(900) Beneficis en actius financers disponibles per a la venda		
		a (133) Ajustos per la valoració d'instruments financers	400

30/6/X1

600	(800) Pèrdues en actius financers disponibles per a la venda		
		a (250) Inversions financeres a llarg en instruments de patrimoni	600

31/12/X1

600	(133) Ajustos per la valoració d'instruments financers		
		a (800) Pèrdues en actius financers disponibles per a la venda	600

En aquesta data la variació neta en el valor raonable de les accions des de l'adquisició ha estat de -200 (400 - 600).

El 31/12/X2

El valor raonable encara és de 900, per la qual cosa durant més d'un any i mig ha disminuït el valor raonable de les accions i, per tant, es presumeix que s'han deteriorat atès el descens prolongat del seu valor.

200	(696) Pèrdues pel deteriorament de participacions i valors representatius de deute a llarg termini		
		a (902) Transferència de pèrdues en actius financers disponibles per a la venda	200

200	902) Transferència de pèrdues en actius financers disponibles per a la venda		
		a (133) Ajustos per la valoració d'instruments financers	200

Al final de l'exercici tenim les inversions valorades en 900 en el compte (250) i la disminució del valor raonable acumulada en exercicis anteriors ha passat a despesa de l'exercici per deteriorament del valor.

El 30/6/X3

El valor raonable és de 1.200. Es recupera el valor de les accions però el deteriorament no reverteix, sinó que s'augmenta el valor de la inversió amb abonament a un compte de patrimoni net.

300	(250) Inversions financeres a llarg termini en instruments de patrimoni		
		a (900) Beneficis en actius financers disponibles per a la venda	300

31/12/X3

300	(900) Beneficis en actius financers disponibles per a la venda		
		a (133) Ajustos per valoració d'instruments financers	300

- **Interessos i dividendes rebuts d'actius financers.** La norma regula de manera global el tractament comptable dels interessos i dividendes rebuts

de tot tipus d'actius financers, independentment de la categoria en què s'hagin classificat per a la seva valoració. En aquest sentit, els interessos i dividendes d'actius financers que es **meritin posteriorment** a l'adquisició d'aquests es reconeixeran com a ingressos en el compte de pèrdues i guanys. En els casos en què en el moment de l'adquisició d'un actiu financer hi hagi **interessos explícits meritats i no vençuts o dividendes acordats** per l'òrgan competent, aquests es registraran de manera independent i no es comptabilitzaran com a ingressos.

Per la seva banda i quant als **dividendes distribuïts posteriorment a l'adquisició** de les accions, si es pot veure que aquests dividendes procedeixen inequívocament de resultats generats abans de la data d'adquisició, el repartiment de dividendes no es reconeixerà com a ingrés, sinó que minorarà el valor comptable de la inversió.

7.5.2. Passius financers

La regulació comptable dels passius financers es desenvolupa en la norma de registre i valoració 9a., en l'apartat 3. En aquest capítol es farà èmfasi especialment en els passius financers més habituals per a qualsevol empresa, ja que com veurem més endavant hi ha altres tipus de passius financers que solen ser més propis de les entitats financeres o asseguradores.

Los instrumentos financieros emitidos, incurridos o asumidos se clasificarán como pasivos financieros, en su totalidad o en una de sus partes, siempre que de acuerdo con su realidad económica supongan para la empresa una obligación contractual, directa o indirecta, de entregar efectivo u otro activo financiero, o de intercambiar activos o pasivos financieros con terceros en condiciones potencialmente desfavorables, tal como un instrumento financiero que prevea su recompra obligatoria por parte del emisor, o que otorgue al tenedor el derecho a exigir al emisor su rescate en una fecha y por un importe determinado o determinable, o a recibir una remuneración predeterminada siempre que haya beneficios distribuibles. En particular, determinadas acciones rescatables y acciones o participaciones sin voto.

La característica essencial sobre la qual pivota la definició de passiu financer és l'existència d'una obligació per part de l'empresa.

Igual com en els actius financers, els passius financers es classifiquen en diverses categories a efectes de la seva valoració i en funció de com l'empresa gestiona el passiu financer.

- **Dèbits i partides a pagar.** Aquesta categoria recull els dèbits per operacions comercials, com ara proveïdors o creditors, i els dèbits per operacions no comercials, com ara emprèstits emesos per l'empresa.

Es **valoraran en el moment inicial** pel valor raonable que s'equipara al preu de la transacció, que equivaldrà al valor raonable de la contraprestació rebuda ajustat pels costos de la transacció que els siguin directament atribuïbles. Com per als actius financers, tant en el moment inicial com posteriorment, es preveu l'opció que els dèbits comercials amb venciment no superior a un

any i que no tinguin un tipus d'interès contractual es puguin valorar pel valor nominal (principal més interessos) quan l'efecte de no actualitzar els fluxos d'efectiu no sigui significatiu.

La **valoració posterior** d'aquesta categoria de passius financers serà pel cost amortitzat, i els interessos meritats es comptabilitzaran en el compte de pèrdues i guanys aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu.

- **Passius financers mantinguts per a negociar.** Amb caràcter general s'inclouen els passius financers que s'emeten per tal de readquirir-los a curt termini o els que formen part d'una cartera d'instruments financers amb una gestió que evidencia la intenció d'obtenir guanys a curt termini.

En aquesta categoria també s'inclouen els derivats, sempre que no siguin contractes de garantia financera o no s'hagin designat com a instruments de cobertura.

La **valoració inicial i posterior** d'aquests serà a valor raonable, i qualsevol canvi en aquest es portarà directament al compte de pèrdues i guanys.

Una societat compra futurs a tres mesos sobre 100 accions de la societat A a 5 u. m. acció, i l'operació es liquida al cap de tres mesos per diferències en efectiu, la qual cosa implica que al cap de tres mesos la societat rebrà o pagarà la diferència entre el valor de mercat de les accions de la societat A en aquell moment i el preu pactat en el contracte (5 u. m.). En el moment de la compra del futur no desemborsa cap import.

La cotització de les accions de la societat A al tancament de cada mes és la següent:

1r., 3
2n., 3,5
3r., 4

En el moment en què se subscriu el contracte no es registra cap apunt comptable, ja que la societat no efectua cap desemborsament.

Al final del primer mes:

Cotització...3
Futur.....5
Diferència $(3 - 5) \times 100 = 200$

200	(6630) Pèrdues de cartera de negociació		
		a (5595) Passius per derivats financers a curt termini cartera de negociació	200

Al final del segon mes

Cotització...3,5
Futur...5
Diferència $(3,5 - 5) \times 100 = 150$

50	(5595) Passius per derivats financers a curt termini cartera de negociació		
		a (5595) Beneficis de cartera de negociació	50

Al final del tercer mes

Cotització...4
Futur...5

Diferència $(4 - 5) \times 100 = 100$

50	(5595) Passius per derivats financers a curt termini cartera de negociació		
		a	(5595) Beneficis de cartera de negociació 50

Liquidació del contracte per diferències

$(5 - 4) \times 100 = 100$

100	(5595) Passius per derivats financers a curt termini cartera de negociació		
		a	(570) Caixa, euros 100

- **Altres passius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.** Aquesta categoria inclou **dos grups** de passius financers:
 - Els que l'empresa decideixi **en el moment inicial** designar-los com a passius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.

Aquesta designació inicial és una opció que té l'empresa en els casos en què aquesta suposi que els comptes anuals reflectiran una informació financera més rellevant perquè i) s'eliminen asimetries comptables, o ii) es tracta d'actius o d'actius i passius financers el rendiment dels quals es gestiona i avalua sobre la base del seu valor raonable d'acord amb una estratègia documentada.

Exemple d'asimetria comptable

Una empresa ha sol·licitat un préstec, i a efectes de la seva valoració l'inclou en la categoria de dèbits i partides a pagar i, per tant, el valora al cost amortitzat. L'empresa dóna al prestador una rendibilitat referenciada a un actiu financer que l'empresa té, i que aquesta ha inclòs a efectes de la seva valoració en la categoria d'actius financers disponibles per a la venda i que, per tant, valora a valor raonable amb canvis en el patrimoni.

Es produeix una asimetria comptable en la mesura en què un passiu financer i un actiu financer, que estan vinculats entre ells, es valoren amb criteris diferents: cost amortitzat i valor raonable amb canvis en el patrimoni net.

La norma dóna l'opció a l'empresa de valorar, en el moment del reconeixement inicial, tant l'actiu financer com el passiu financer a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.

- Els **instruments financers híbrids** que l'empresa podrà designar **inicialment** a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.

Finalment, quant a les categories de passius financers, es fa una referència especial als passius financers que reconeix l'empresa quan aquesta cedeix un actiu financer però no transfereix de manera substancial els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu. En aquest cas, l'empresa no ha de donar de baixa l'actiu financer i ha de reconèixer un passiu financer que es valorarà de manera consistent amb l'actiu cedit, és a dir, es valorarà el passiu financer d'acord amb el mateix criteri de valoració aplicable a l'actiu financer que s'ha cedit però no s'ha donat de baixa.

7.5.3. Instruments de patrimoni propi

La norma de registre i valoració 9a., d'instruments financers de la segona part del PGC, recull en l'apartat quatre el tractament comptable de les operacions que du a terme l'empresa amb els propis instruments de patrimoni, per exemple, l'adquisició de l'empresa de les seves pròpies accions.

La particularitat principal del tractament comptable d'aquestes operacions és que l'import dels instruments de patrimoni propi adquirits per l'empresa es registrarà en el patrimoni net i en cap cas no podran ser reconeguts com a actius financers. És a dir, figuraran en el balanç minorant el patrimoni net, en particular els fons propis de l'empresa. Posteriorment en cas alienació o amortització d'aquests, la possible diferència entre el seu valor comptable i la contraprestació rebuda no es podrà registrar en el compte de pèrdues i guanys, sinó que es considerarà un augment o una disminució dels fons propis.

Quant a les despeses derivades de les transaccions amb instruments de patrimoni propi, incloent-hi les despeses d'emissió d'aquests instruments, es registraran en tot cas com a menors reserves, excepte en les transaccions de les quals s'hagi desistit o que s'hagin abandonat, i en aquest cas les despeses es reconeixeran en el compte de pèrdues i guanys.

En definitiva, qualsevol operació de l'empresa amb els propis instruments de patrimoni mai no podrà tenir impacte en el compte de pèrdues i guanys.

L'1/6/X1 la societat A compra 300 accions pròpies per 10 u. m. cada una i abona 25 u. m. en concepte de despeses de la transacció.

El 18/7/X1 ven aquestes accions per 12 u. m. cada una. Totes dues operacions es paguen i cobren al comptat

Adquisició 1/6/X1

$$300 \times 10 = 3.000$$

3.000	(108) Accions o participacions pròpies en situacions especials		
25	(113) Reserves voluntàries		
		a (570) Caixa, euros	3.025

Venda 18/7/X1

$$300 \times 12 = 3.600$$

3.600	(570) Tresoreria		
		a (108) Accions o participacions pròpies en situacions especials	3.000
		a (113) Reserves voluntàries	60

7.5.4. Casos particulars

La norma 9a. recull una sèrie de casos particulars d'instruments financers, és a dir, una sèrie d'actius financers, passius financers, instruments de patrimoni o una combinació d'aquests, que per les seves característiques especials tenen un tractament comptable particular.

Es poden esmentar els següents:

- Instruments financers híbrids.
- Instruments financers compostos.
- Derivats que tinguin com a subjacent instruments de patrimoni el valor raonable dels quals no sigui fiable.
- Contractes que es mantinguin per a rebre o lliurar un actiu no financer.
- Contractes de garantia financera.
- Fiances lliurades i rebudes.
- Cobertures comptables.

7.6. La comptabilització de l'impost sobre beneficis

En aquest punt tractarem del registre i valoració de l'impost sobre beneficis recollit en la norma de registre i valoració 13a. sobre l'impost sobre beneficis. Els impostos sobre beneficis de què tracta el PGC són els impostos directes, nacionals o estrangers, que es liquiden a partir d'un resultat empresarial calculat d'acord amb les normes fiscals que siguin d'aplicació en cada moment.

La norma comptable ha optat per seguir l'enfocament de balanç en tractar l'impost. Aquest enfocament es basa en les diferències temporànies que sorgeixen arran de les diferències entre el valor en llibres i el valor fiscal dels actius i passius que formen part del patrimoni empresarial.

Així mateix, el registre de la despesa comptable de l'impost sobre beneficis es du a terme de manera separada, en dos comptes que recullen la despesa per l'impost corrent i la despesa per l'impost diferit.

7.6.1. Actius i passius per impost corrent

L'apartat primer de la norma de registre i valoració 13a. sobre l'impost sobre beneficis, defineix l'**impost corrent** com "la cantidad que satisface la empresa como consecuencia de las liquidaciones fiscales del impuesto o impuestos sobre el beneficio relativas al ejercicio", en definitiva és la quantitat que l'empresa haurà de pagar a la Hisenda pública com a conseqüència de l'aplicació de la normativa fiscal que regula l'impost o, si escau, tornar si la quantitat ja pagada en l'exercici actual o en exercicis anteriors excedís l'impost corrent. És per això que podem parlar d'actius per impost corrent o de passius per impost corrent.

La societat A té en l'exercici un benefici comptable de 1.000 u. m., que coincideix amb la base imposable (és a dir, el valor en llibres i el valor fiscal de tots els actius i passius de la societat són iguals). Durant l'exercici la societat ha suportat retencions per import de 50 u. m. i el tipus impositiu de l'impost és del 30%.

$$\text{Impost corrent} = 1.000 \times 30\% - 50 = 250$$

En aquest cas, la quantitat a pagar per l'impost és de 250 u. m. i donarà lloc al reconeixement d'un passiu per impost corrent de 250 u. m.

300	(6300) Impost corrent		
		a (473) Hisenda pública, retencions i pagaments a compte	50
		a (4752) Hisenda pública creditora per IS	250

7.6.2. Actius i passius per impost diferit

Els **actius i passius per impost diferit** sorgeixen arran de l'existència de diferències temporànies, és a dir, de diferències en la valoració comptable i fiscal dels actius i passius que configuren el patrimoni empresarial.

- **Diferències temporànies.** La norma 13a. defineix les **diferències temporànies** com "aquellas derivadas de la diferente valoración, contable y fiscal, atribuida a los activos, pasivos y determinados instrumentos de patrimonio propio de la empresa, en la medida en que tengan incidencia en la carga fiscal futura".

El **valor comptable** d'un actiu, un passiu o un instrument de patrimoni propi serà aquell pel qual aparegui registrat en la comptabilitat de l'empresa, per aplicació de les normes de registre i valoració del PGC, mentre que el **valor fiscal** és el que es deriva de l'aplicació de la legislació fiscal. La divergència entre totes dues valoracions és la que donarà lloc al naixement d'una diferència temporània.

L'1/01/X0, la societat A adquireix un cotxe per 40.000 u. m. L'amortització comptable en funció de la vida útil del cotxe és de deu anys. La legislació fiscal estableix que l'amortització a l'efecte de l'impost sobre societats s'ha de dur a terme en cinc anys.

Al final de l'X0, tindrem una valoració comptable i fiscal diferent, que donarà lloc al naixement d'una diferència temporània:

Valor comptable...(40.000 – 4.000)...36.000
 Valor fiscal...(40.000 – 8.000)...32.000
 Diferència temporània...4.000

Una vegada fixat el concepte de diferència temporània, la norma delimita **les causes** que poden donar lloc al naixement d'aquestes:

- L'existència de diferències temporals entre la base imposable de l'impost i el resultat comptable abans d'impostos, com a conseqüència de l'existència de criteris temporals d'imputació diferents a l'hora de determinar totes dues magnituds.
- Seguint l'exemple anterior, en aquest cas, la diferència temporània de 2.000 u. m. seria una diferència temporal.

Altres casos com ara:

- Ingressos i despeses registrats directament en el patrimoni net que no es computen en la base imposable, incloent-hi variacions de valor d'actius i passius, quan difereixin de les atribuïdes a efectes fiscals. Per exemple, augments del valor raonable d'un actiu financer classificat en la categoria d'actius financers disponibles per a la venda. Aquest augment en el valor comptable de l'actiu financer no representa un augment del seu valor fiscal, la qual cosa dóna lloc a una diferència temporània.
- Combinacions de negocis en les quals els ajustos al valor raonable no tenen efectes fiscals. En les combinacions de negocis, els elements patrimonials de l'empresa adquirida a efectes comptables es registren en el patrimoni de l'adquirent pel valor raonable, mentre que la base fiscal d'aquests elements pot continuar essent el valor comptable preexistent en l'empresa adquirida. Si hi ha una diferència entre el valor raonable i el valor comptable preexistent, sorgirà una diferència temporània.
- Els supòsits en els quals la base fiscal d'un actiu o d'un passiu, en el moment del seu reconeixement inicial per una causa diferent a una combinació de negocis, difereix del seu valor comptable. Aquest seria el cas dels béns adquirits mitjançant una aportació no dinerària, en els quals a efectes comptables el bé es valora al valor raonable de la contraprestació lliurada a canvi, quan la seva base fiscal continuï essent el valor comptable abans de l'aportació.

Les diferències temporànies poden ser diferències temporànies imposables i diferències temporànies deduïbles.

- **Diferències temporànies imposables.** Són les que donen lloc a majors quantitats a pagar o menors quantitats a tornar per impostos en exercicis futurs. En general, aquestes diferències donen lloc al reconeixement d'un passiu per impost diferit.

La societat A ha obtingut un benefici comptable abans d'impostos en l'exercici X1 de 300 u. m. Té una màquina el valor comptable de la qual és de 125 (150 – 25 d'amortització acumulada). La base fiscal són 100 (150 – 50 d'amortització acumulada).

Diferència temporània imposable = $125 - 100 = 25 \times 30\% = 7,5$. Donarà lloc a un passiu per impost diferit.

Impost corrent $(300 - 25) \times 30\% = 82,5$

82,5	(6300) Impost corrent			
7,5	(6301) Impost diferit	a	(479) Passius per diferències temporànies imposables	7,5
		a	(4752) Hisenda pública creditora per IS	82,5

- **Diferències temporànies deduïbles.** Són les que donaran lloc a menors quantitats a pagar o majors quantitats a tornar per impostos en exercicis futurs.

La societat A ha obtingut un benefici comptable abans d'impostos en l'exercici X0 de 5.000 u. m. Entre els passius de la societat figura una provisió que s'ha dotat comptablement en l'exercici X0, però que fiscalment serà deduïble en exercicis futurs.

El valor comptable de la provisió = 100

La base fiscal = 0

Diferència temporària deduïble = $100 - 0 = 100 \times 30\% = 30$ donarà lloc a un actiu per impost diferit.

Impost corrent $(5.000 + 100) \times 30\% = 1.530$

1.530	(6300) Impost corrent		
30	(4740) Actius per diferències deduïbles	a	(6301) Impost diferit 30
		a	(4752) Hisenda pública creditora per IS 1.530

- **Passius per impost diferit.** Com hem vist, els passius per impost diferit sorgeixen arran de l'existència de diferències temporàries imposables, i es reconeixen sempre llevat dels casos en què les diferències temporàries hagin sorgit del següent:
 - a) El reconeixement inicial d'un fons de comerç.
 - b) El reconeixement d'un actiu o un passiu en una transacció que:
 - no és una combinació de negocis; i a més
 - en el moment en què es va realitzar no va afectar ni el resultat comptable ni la base imposable.

La inversió en empreses dependents, associades o negocis conjunts si la societat inversora és capaç de controlar el moment de reversió de la diferència temporària, i és probable que la diferència temporària no reverteixi en un futur previsible.

- **Actius per impost diferit.** Els actius per impost diferit sorgeixen arran de l'existència de diferències temporàries deduïbles, del dret a compensar pèrdues fiscals en exercicis futurs i de l'existència de deduccions o altres avantatges fiscals pendents d'aplicar fiscalment. D'acord amb el principi de prudència, els actius per impost diferit es poden reconèixer sempre que resulti probable que, en exercicis futurs, l'empresa obtingui guanys fiscals que li permetin aplicar aquests actius. En aquest sentit, al tancament de l'exercici l'empresa ha de donar de baixa qualsevol actiu per impost diferit que hagi reconegut quan ja no sigui probable recuperar-lo, i ha de donar d'alta qualsevol actiu d'aquesta naturalesa no reconegut anteriorment, sempre que resulti probable que disposi de guanys fiscals futurs que li permetin recuperar-lo.

La societat A ha obtingut beneficis durant els deu primers anys de la seva activitat. En l'exercici X11 i a causa d'una caiguda del mercat, ha incorregut en pèrdues per import de 10.000 u. m. Aquestes pèrdues són un fet no habitual en la gestió de l'empresa i es considera que s'obtindran beneficis fiscals en els pròxims anys, que li permetran aplicar el crèdit.

Registrem un actiu per impost diferit pel dret a compensar pèrdues en exercicis futurs

$100.000 \times 30\%$

3.000	(4745) Crèdit per pèrdues a compensar de l'exercici		
		a	(6301) Impost diferit 3.000

Finalment, hi ha dos casos en què no es reconeixen els actius per impost diferit:

a) Quan la diferència temporània deduïble ha sorgit pel reconeixement d'un actiu o un passiu en una transacció que:

- no és una combinació de negocis; i a més
- en el moment en què es va realitzar no va afectar ni el resultat comptable ni la base imposable.

b) Quan la diferència temporània deduïble ha sorgit per inversions en empreses dependents, associades o negocis conjunts si la societat inversora és capaç de controlar el moment de reversió de la diferència temporània, i és probable que la diferència temporània no reverteixi en un futur previsible.

- **Despesa o ingrés per impost sobre beneficis.** Com ja s'ha assenyalat a l'inici del tema, la **despesa o ingrés per l'impost sobre beneficis** comprèn la part relativa a l'impost corrent, és a dir, la quantitat que es pagarà a Hisenda pública, i a la part relativa a l'impost diferit.

La **despesa o ingrés per impost corrent** implica la cancel·lació de les retencions i pagaments a compte, i per diferència el reconeixement d'un passiu o actiu per impost corrent.

La societat A obté un benefici comptable abans d'impostos de 10.000 u. m., sense que hi hagi diferències temporànies, i ha suportat en exercici retencions per import de 300 u. m.

Despesa per impost corrent..... $10.000 \times 30\% = 3.000$

Retencions suportades.....300

Passiu per imposat corrent... $3.000 - 300 = 2.700$

3.000	(6300) Impost corrent		
		a (473) Hisenda pública, retencions i pagaments a compte	300
		a (4752) Hisenda pública creditora per IS	2.700

Per la seva banda, la **despesa o ingrés per impost diferit** implicarà el reconeixement o cancel·lació dels passius i actius per impost diferit.

En l'exercici X1, la societat A ha obtingut un benefici comptable abans d'impostos en l'exercici X0 de 5.000 u. m. La societat ha suportat retencions a compte de l'impost per import de 400 u. m. En l'exercici X0 la societat va reconèixer un actiu per impost diferit per import de 30, en la mesura que una provisió que s'ha dotat comptablement en l'exercici fiscalment ha estat deduïble en X1.

Impost corrent $(5.000 - 100) \times 30\% = 1.470$

1.470	(6300) Impost corrent		
30	(6301) Impost diferit		
		a (473) Hisenda pública retencions i pagaments a compte	400
		a (4752) Hisenda pública creditora per IS	1.070
		a (4740) Actiu per diferències temporànies deduïbles	30

Exercicis d'autoavaluació

De selecció

1. La informació a incloure en els comptes anuals ha de ser rellevant i...

- a) fiable.
- b) segura.
- c) adequada.

2. El PGC remarca que els actius s'han de reconèixer en balanç quan l'obtenció sigui probable a partir d'aquests de beneficis o rendiments econòmics per a l'empresa en el futur, tant si es poden valorar amb fiabilitat com no.

- a) Sí, en tots els casos.
- b) És condició necessària que es puguin valorar amb fiabilitat.
- c) No es requereix que s'obtinguin beneficis a partir d'aquests.

3. L'actiu es divideix en...

- a) actiu a llarg termini i a curt termini.
- b) actiu corrent i no corrent.
- c) actiu fix i corrent.

4. L'estat de fluxos d'efectiu...

- a) és voluntari.
- b) és obligatori sempre.
- c) no és obligatori per a les empreses que puguin formular balanç, estat de canvis del patrimoni net i memòria abreujats.

5. Les inversions immobiliàries es presenten...

- a) de manera diferenciada de l'immobilitzat intangible.
- b) de manera diferenciada de les existències.
- c) de manera diferenciada de l'immobilitzat material.

6. El compte de pèrdues i guanys recull...

- a) tots els ingressos i despeses de l'exercici.
- b) tots els ingressos i despeses de l'exercici llevat que s'hagin d'imputar al patrimoni net.
- c) tots els ingressos i despeses de l'exercici i alguns de l'exercici anterior.

7. S'ha adquirit una màquina per import de 100.000 euros. El proveïdor ens aplica un descompte del 10% i fa una factura amb un descompte per pagament immediat de 5.000 euros. Les despeses de transport són de 3.000. El preu d'adquisició pujarà a...

- a) 88.000 euros.
- b) 85.000 euros.
- c) 90.000 euros.

8. Quan l'actiu ha estat classificat com a actiu no corrent mantingut per a la venda (ANCMV) i posteriorment deixa de complir els requisits per a trobar-se a en aquesta partida:

- a) Aquest ANCMV no es pot tornar a reclassificar com a immobilitzat.
- b) Aquest ANCMV s'ha de donar de baixa del balanç i reflectir un pèrdua.
- c) Aquest ANCMV s'ha de tornar a reclassificar en la partida de balanç que correspongui a la seva naturalesa.

9. Per a calcular la pèrdua per deteriorament dels actius financers inclosos en la categoria d'actius financers mantinguts per a negociar, es pren com a referència...

- a) el valor raonable.
- b) no es calcula el deteriorament en aquesta categoria d'actius financers.
- c) el cost amortitzat.

10. La societat A compra accions pròpies per import de 8.000 euros i les ven per 5.000 euros. Com registra la diferència?

- a) Com una pèrdua en el compte de pèrdues i guanys.
- b) Com a menors reserves.
- c) Com un passiu.

11. Si les circumstàncies per les quals es va realitzar correcció valorativa per deteriorament deixessin d'existir...

- a) hi hauria un excés de provisió.
- b) la correcció valorativa revertiria contra un compte de patrimoni net.
- c) la correcció valorativa revertiria com un ingrés en el compte de pèrdues i guanys.

12. Les correccions valoratives per deteriorament d'existències s'han d'efectuar quan...

- a) el valor en llibres superi el valor net realitzable.
- b) el valor de reposició superi el valor net realitzable.
- c) el valor de reposició superi el valor en llibres.

13. Al tancament de l'exercici, per a l'estimació de l'import recuperable d'un actiu denominat en moneda estrangera...

- a) el tipus de canvi no es tindrà en compte.
- b) es tindrà en compte el tipus de canvi de tancament, de la data a què es refereixen els comptes anuals.
- c) es prendrà el tipus de canvi mitjà de l'exercici.

14. Què són les diferències temporànies?

- a) Les derivades de la diferent valoració, comptable i fiscal, atribuïda als actius, passius i determinats instruments de patrimoni propi de l'empresa.
- b) Les diferències entre els diferents tipus de gravamen de l'impost sobre beneficis.
- c) L'impost corrent.

15. Determineu el valor comptable o en llibres d'una màquina el preu d'adquisició de la qual va ser de 100.000 euros, l'amortització acumulada de 30.000 euros i ha patit una correcció per deteriorament de 10.000 euros:

- a) 70.000 euros.
- b) 60.000 euros.
- c) 90.000 euros.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. a

2. b

3. b

4. c

5. c

6. b

7. a

8. c

9. b

10. b

11. c

12. a

13. b

14. a

15. b

Glossari

abonar *v tr* Registrar, anotar o inscriure una operació en l'haver d'un compte.

actiu *m* Apartat del balanç de situació en què s'inclou el conjunt de béns i drets la titularitat dels quals correspon a l'empresa.

actiu corrent *m* Actiu que l'empresa preveu vendre o realitzar al llarg del cicle normal d'explotació.

actiu no corrent *m* Resta dels actius que tingui un període de conversió en efectiu superior al cicle normal d'explotació.

ajustos *m pl* Operacions de regularització; rectificacions que afecten els resultats.

amortització *f* Registre comptable de la depreciació.

assentament *m* Registre d'una operació comptable en el llibre diari.

assentament d'obertura *m* Assentament del tipus "comptes d'actiu a comptes de passiu". Una vegada passat l'assentament d'obertura al llibre major, cada compte queda amb el saldo inicial, que són els saldos del tancament de l'exercici anterior.

assentament de tancament *m* Assentament del tipus "comptes de passiu a comptes d'actiu". Una vegada passat l'assentament de tancament al llibre major, tots els comptes hauran quedat tancats.

balanç de comprovació *m* Estat que comprèn tots els comptes que figuren en el llibre major, en el qual, per a cadascun dels comptes, s'expressen, en les dues columnes corresponents, els imports de les sumes del deure i de l'haver. Verifica que les sumes totals del llibre diari coincideixen amb les sumes dels comptes del llibre major, és a dir, que els comptes del llibre major reuneixen totes les transaccions registrades en el llibre diari.

balanç de situació *m* Estat comptable que informa de la composició del patrimoni de l'empresa en un moment determinat.

balanç de sumes i saldos *m* Balanç de comprovació (balanç de sumes) al qual s'han afegit dues columnes més per a saldos (deutors i creditors).

carregar *v tr* Registrar, anotar o inscriure una operació en el deure d'un compte.

cicle comptable *m* Conjunt d'operacions comptables que tenen com a finalitat captar les variacions econòmiques i financeres que es produeixen dins l'entitat reflectides per la comptabilitat durant un exercici econòmic.

comptabilitat *f* Ciència de naturalesa econòmica que estudia la realitat economicopatrimonial mitjançant mètodes propis, per a elaborar una informació en termes quantitativs que resulti útil per als seus usuaris en la presa de decisions.

comptabilitat financera *f* Comptabilitat l'objectiu de la qual és elaborar els estats comptables que informen sobre el resultat (renda) derivat de l'activitat de l'empresa en un període determinat i de la seva situació patrimonial, econòmica i financera (riquesa) al final. Aquest efecte s'aconsegueix per mitjà de la captació de les transaccions que es produeixen entre l'empresa i el món exterior (àmbit extern). Es tracta d'una informació pensada bàsicament per als destinataris externs.

compte *m* Instrument conceptual utilitzat per la comptabilitat per a la representació d'un element patrimonial o d'un dels seus conjunts. Es tracta d'un estat de representació de l'evolució i de la situació d'un element patrimonial basat a classificar els fets comptables que l'afecten en dos grups: els que impliquen una variació additiva en el seu valor i els que constitueixen una disminució d'aquest valor.

compte creditor *m* Compte que presenta un saldo creditor.

compte de pèrdues i guanys *m* Compte que reflecteix les despeses i els ingressos produïts durant un exercici econòmic.

compte deutor *m* Compte que presenta un saldo deutor.

dèbit d'un compte *m* Suma de les anotacions en el deure.

deure *m* Costat esquerre d'un compte.

element patrimonial *m* Elements que integren l'actiu i el passiu.

estructura econòmica *f* Conjunt d'inversions efectuades.

estructura financera *f* Conjunt de fonts de finançament.

exercici *m* Període de temps, que amb freqüència coincideix amb l'any natural, al quals ens referim per tractar de l'activitat i els resultats de l'empresa.

fet comptable *m* Qualsevol fet de naturalesa jurídica o econòmica que pot modificar el patrimoni.

haver *m* Costat dret d'un compte.

inventari *m* Document que conté el detall de tots els elements que integren el patrimoni de l'empresa (béns, drets i obligacions) referit a un moment concret, degudament valorat.

liquidar un compte *v tr* Anotar les operacions pendents per a conèixer el saldo.

llibre de comptabilitat *m* Instrument material que permet la representació i la coordinació comptables. Es registren els fets comptables d'acord amb diferents criteris de classificació.

llibre d'inventaris i comptes anuals *m* Llibre principal i obligatori en el qual s'han de presentar els documents següents: inventari, balanç de comprovació (o balanç de sumes) i comptes anuals (balanç de situació, compte de pèrdues i guanys i memòria).

llibre diari *m* Llibre principal i obligatori en el qual es registren o classifiquen cronològicament els fets comptables.

llibre major *m* Llibre principal però no obligatori en el qual es registren o classifiquen cronològicament els fets comptables.

massa patrimonial *f* Conjunt d'elements patrimonials que presenten la mateixa significació o funcionalitat econòmica.

memòria *f* Document comptable l'objectiu del qual és completar, ampliar i comentar la informació del balanç de situació i del compte de pèrdues i guanys, amb la finalitat d'obtenir una informació adequada de la situació de l'empresa.

obrir un compte *v tr* Crear el registre necessari per a efectuar les anotacions que siguin necessàries.

partida doble *f* Mètode de realització d'un sistema comptable. La comptabilitat, en registrar els fets, destaca el doble aspecte de causa i efecte (finançament i aplicació; creditor i deutor).

passiu *m* Apartat del balanç de situació en el qual s'inclou el conjunt de fonts de finançament de l'empresa. Entre d'altres, els préstecs rebuts, les aportacions dels seus propietaris, etc.

passiu corrent *m* Obligacions que l'empresa preveu al llarg del cycle normal d'explotació.

passiu no corrent *m* Obligacions que tenen un període de liquidació en efectiu superior al cycle normal d'explotació.

patrimoni *m* Reflex d'un conjunt de béns, drets i obligacions, en què resulta fonamental diferenciar el que es té (béns i drets) i el que es deu (obligacions).

patrimoni net *m* Conjunt de les aportacions realitzades pels propietaris i retenció de beneficis.

període de maduració de l'empresa *m* Temps des que s'inverteix una unitat monetària en mercaderies, matèries primeres, etc. fins que es recupera la unitat monetària per la venda dels productes i el cobrament corresponent.

principi de meritació *m* La imputació temporal d'ingressos i despeses s'ha d'efectuar en funció del corrent real de béns i serveis que representen aquests ingressos i despeses, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva, és a dir, en el moment en què se'n produeixi el cobrament o pagament.

reclassificacions *f pl* Operacions de regularització; rectificacions que no afecten els resultats. Persegueixen la classificació correcta dels registres perquè cada compte reflecteixi adequadament la situació de l'element patrimonial que representa, per la qual cosa pot ser necessari fer traspassos de comptes.

regularització de comptes *f* Operacions comptables que tenen la fi de conciliar la comptabilitat i la realitat, i aconseguir que la comptabilitat resulti un reflex millor de la realitat. Es tracta de les rectificacions (ajustos, reclassificacions, etc.) pertinents per a recuperar la igualtat de les situacions comptable i real de les quals s'havia partit a l'inici de l'exercici.

renda *f* Flux o corrent (de riquesa) en un període; l'increment de la riquesa inicial és la renda generada durant un període.

reobrir un compte *v tr* Iniciar-lo una altra vegada, per a un període nou, recuperant el saldo amb el qual s'havia tancat, però col·locant-ho en el lloc contrari on es va saldar, és a dir, en el deure o en l'haver, segons si el compte és deutor o creditor.

resultat comptable *m* Resultat obtingut de la comparació del net patrimonial en dos moments consecutius en el període comprès entre els moments inicial i final, sempre que hi hagi hagut una variació del capital. Si la diferència és positiva indica benefici. Si la diferència és negativa indica pèrdua.

riquesa *f* Conjunt de béns, drets i obligacions en un moment determinat. Es tracta d'un estoc o fons.

saldar un compte *f* Col·locar el saldo del compte en el costat (deure/haver) que sumi menys, perquè ambdós sumin el mateix.

saldo *m* Diferència entre la suma del deure i de l'haver. El saldo pot ser deutor o creditor, segons si els registres del deure són superiors als de l'haver o viceversa.

tancar un compte *v tr* Una vegada saldat, presentar-lo sumat en el deure i en l'haver, que han de coincidir.

Bibliografia

Cañibano Calvo, L.; Gonzalo Angulo, J. A. (eds.) (2004). *Monografías sobre las Normas Internacionales de Información Financiera* (diversos autors). Elaborat per l'AECA.

Centro de Estudios Financieros (2007). *Manual del Nuevo Plan General Contable 2008*.

López Díaz, A.; Menéndez Menéndez, M. *Contabilidad financiera*. Madrid: Ediciones AC.

Wanden-Berghe, J. L. i altres (1996). *Manual de contabilidad general*. Madrid: Ediciones Pirámide.

